

**Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Abai Kazakh National Pedagogical University**

ХАБАРШЫ

**«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы
Серия «Полиязычное образование и иностранная филология»
Series «Multilingual Education and Philology of Foreign Languages»**

№4(44)

АЛМАТЫ, 2023

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Abai Kazakh National Pedagogical University

ХАБАРШЫ

«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы
Серия «Полиязычное образование и иностранная филология»
Series «Multilingual Education and Philology of Foreign Languages»

№4(44), 2023

БАС РЕДАКТОР

Т.Т. Аяпова – *ф.ғ.д., профессор*

БАС РЕДАКТОР ОРЫНБАСАРЫ:

Г.О. Сейдалиева – *PhD, қауымдастырылған профессор м.а.*

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Ж.А. Абуов – *ф.ғ.д., профессор*

Б.Е. Букабаева – *ф.ғ.к., доцент*

З.А. Кемелбекова – *ф.ғ.к., доцент*

З.Баданбекқызы – *ф.ғ.к., доцент*

К.Х. Абдрахманова - *ф.ғ.к., университет профессоры*

Ж.Б. Жауыншиева – *пед.ғыл. магистрі., аға оқытушы*

Али Али Шабан – *PhD, Каир (Египет)*

Фатима Шнан-Давен – *PhD, (Франция)*

Әлімсейіт Әбілғазы – *ф.ғ.д., профессор (ҚХР)*

У.И. Иноятова – *п.ғ.д., (Өзбекстан)*

Осман Кабадайы – *PhD, (Турция)*

НӨМІРГЕ ЖАУАПТЫ ТҮЛҒА:

С.Е. Есенаман – *магистр, аға оқытушы және
(кезек бойынша редколлегия мүшелері)*

ҒЫЛЫМИ РЕДАКТОРЛАР:

Г.О. Сейдалиева – *PhD, қауымдастырылған профессор м.а. (қазақ/орыс тілі)*

С.Е. Есенаман – *магистр, аға оқытушы (ағылшын тілі)*

С.С. Есимкулова – *пед.ғыл. магистрі., аға оқытушы (қазақ/ағылшын тілі)*

Е.З. Есбосынов – *ф.ғ.к., доцент (түрік тілі)*

*Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігіне
12.02.2013 жылы тіркеліп, №13343-Ж кәулігі берілді.*

Шығарылу мерзімі жылына 4 рет

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Аяпова Т.Т. – д.ф.н., профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

Сейдалиева Г.О. – PhD, ассоциированный профессор

СОСТАВ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Абуов Ж.А. – д.ф.н., профессор

Букабаева Б.Е. – к.ф.н., доцент

Кемелбекова З.А. – к.ф.н., доцент

Баданбекқызы З. – к.ф.н., доцент

Абдрахманова К.Х. – к.ф.н., профессор университета

Жауыншиева Ж.Б. – магистр пед наук, старший преподаватель

Шабан Али Али – PhD, Каир (Египет)

Шнан-Давен Фатима – PhD, (Франция)

Әбілғазы Әлімсейіт – д.ф.н., профессор (КНР)

Иноятова У.И. – д.п.н., (Узбекистан)

Кабадайы Осман – PhD, (Турция)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ ЗА ВЫПУСК ЖУРНАЛА:

Есенаман С.Е. – старший преподаватель, магистр пед.наук

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ :

Сейдалиева Г.О. – PhD, ассоциированный профессор (казахский/русский язык)

Есенаман С.Е. – магистр пед. наук, старший преподаватель (английский язык)

Есимкулова С.С. – магистр пед.наук, старший преподаватель (казахский/английский)

Есбосынов Е.З. – к.п.н., доцент (турецкий язык)

*Журнал зарегистрирован в Министерстве культуры и информации
Республики Казахстан 12 февраля 2013 г. №13343-Ж*

Периодичность 4 раза в год

EDITOR-IN-CHIEF

T.T. Ayapova – *doctor of Philological sciences, professor*

EDITOR-IN-CHIEF'S ASSISTANTS:

G.O. Seydalieva – *PhD, associate professor, senior teacher*

EDITORIAL STAFF:

Zh.A. Abuov – *doctor of philological sciences, professor*

B.E. Bukabayeva – *candidate of philological sciences, associate professor*

Z.A. Kemelbekova – *candidate of philological sciences, associate professor*

Z.Badanbekkyzy – *candidate of philological sciences, associate professor*

K.Kh. Abdrakhmanova – *candidate of philological sciences, university professor*

Zh.B. Zhaunshieva – *master of pedagogical sciences, senior teacher*

Ali Ali Shaban – *PhD, Kair (Egypt)*

Fatima Shnah-Daven – *PhD, (France)*

Alimseyit Abilkazy – *PhD, (China)*

U.I. Inoyatova – *doctor of Philological, (Uzbekistan)*

Osman Kabadayı – *PhD, (Turkey)*

EXECUTIVE SECRETARY:

S.Yessenaman – *MA, senior teacher*

SCIENTIFIC EDITORS:

G.O. Seydalieva – *PhD, associate professor, senior lecturer (Kazakh/Russian language)*

S.Y. Yessenaman – *MA, senior teacher (English)*

S.S. Esimkulova – *master of pedagogical sciences, senior teacher (Kazakh/English)*

E.Z. Yesbosynov – *candidate of philological sciences, associate professor (Turkish language)*

*Journal is registered at the Ministry of Culture and Information
of the Republic of Kazakhstan (Certificate №13343-J) 2013, February 12*

Periodicity 4 times a year

**ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕ БІЛІМ БЕРУ
ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
FOREIGN LANGUAGE EDUCATION**

МРНТИ 14.35.09

А.М. Абдуганнар¹, З.А. Кемелбекова²

¹Абай атындағы ҚазҰПУ 2 курс магистранты

²Филол. ғылым. кандидаты

**ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНА
МУЛЬТФИЛЬМДЕРДІ ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

Аңдатпа

Мақалада анимациялық бейнелерді 4-сыныпта, әдетте 9-10 жас аралығындағы бастауыш сынып оқушылары арасында сөздік қорын молайту үшін оқу құралы ретінде пайдалану тұжырымдамасы қарастырылған. Ол цифрлық дәуірдегі балалардың күнделікті өміріне әртүрлі медиа құралдарын енгізудің маңыздылығын көрсетеді. Нәтижесінде оқыту мен оқу үдерісі технологияның ілгерілеуіне бейімделуі қажет. Анимациялық бейнелерді қолдану арқылы жас оқушыларға сөздік сабақтарын құру орынды, өйткені жас оқушылар жаңа идеяларды қабылдағыш болып келеді, нақты оперативті ойлау қабілеттеріне ие және оқу міндеттерін өз бетінше шешуге ынталы. Сонымен қатар, бұл мақалада ағылшын тілі сабағында жүзеге асырылатын сабақ барысы ұсынылған. Жалпы, мақалада анимациялық бейнелерді бастауыш сынып оқушыларына оқыту әдісі ретінде пайдалану оның құрылымына, жағымды мазмұнына және оқу нәтижелерінің жақсаруына байланысты тиімді стратегия болып табылатыны айтылған.

Кілт сөздер: бастауыш сынып оқушылары, ағылшын тілін үйрену, мультфильмдер

Абдуганнар А.М.¹, Кемелбекова З.А.²

¹Магистрант 2 курса КазНПУ имени Абая,

²канд. филол. наук

**ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТФИЛЬМОВ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ
НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ**

Аннотация

В статье исследуется концепция использования анимационных видеороликов в качестве образовательного инструмента для улучшения усвоения словарного запаса учащимися начальной школы в 4-м классе, обычно в возрасте 9-10 лет. В ней подчеркивается важность включения различных средств массовой информации в повседневную жизнь детей в эпоху цифровых технологий. В результате преподавательскому процессу необходимо приспосабливаться к технологическому прогрессу. Целесообразно создавать уроки лексики для младших школьников с использованием анимационных видеороликов, поскольку младшие школьники восприимчивы к новым идеям, обладают конкретными навыками оперативного мышления и мотивированы самостоятельно решать свои учебные задачи. Кроме того, в этой статье предлагается процесс урока, который может быть реализован на уроках английского языка. В целом, в статье утверждается, что использование анимационных видеороликов в качестве метода обучения для начальных классов является эффективной стратегией благо-

даря их увлекательному характеру, приятному содержанию и улучшенным результатам обучения.

Ключевые слова: учащиеся начальной школы, обучение английскому языку, мультфильмы

Abdugappar A.M.¹, Kemelbekova Z.A.²

¹Master student of KazNPU named after Abay

²cand. of philol. sciences

FEATURES OF USING CARTOONS FOR ELEMENTARY EFL SCHOOL LEARNERS

Abstract

The article explores the concept of utilizing animated videos as an educational tool to enhance vocabulary learning among elementary school students in the 4th grade, typically aged 9-10. It highlights the significance of incorporating various media tools into children's daily lives in the digital age. As a result, it is necessary for the teaching and learning process to adjust to the progress of technology. Creating vocabulary lessons for young learners through the use of animated videos is appropriate, as young learners are receptive to new ideas, possess concrete operational thinking skills, and are motivated to independently solve their learning challenges. Moreover, this article offers a lesson process that can be implemented in English language classroom. In general, the article asserts that employing animated videos as a teaching method for young students is an efficient strategy due to its engaging nature, enjoyable content, and enhanced learning outcomes.

Keywords: elementary school learners, teaching English, cartoons.

Introduction. Nowadays most parents are interested in early learning of English for their children. I think that's why there are a lot of educational centers, linguistic schools. Of course, it is important to start learning foreign language as early as possible. A child who begins to learn a language at the age of 4 or 5 can speak fluently like a native speaker than a child who begins later. The researcher compares young learner's brain with a **sponge as they can soak up everything**, all the grammar rules, pronouncing words, vocabulary. The earliest children's involvement into language experiences makes them to develop themselves perfectly and widely. It is important to talk with children in a warm and kind manner especially when it depends on their second language acquisition. They need to be talked with easy, exact words and simple phrases. Children feel their importance and their value when adults relate them positively. They should be as models by describing and introducing children new words, by asking questions and explaining interesting things.

Theoretical background. We know that old people in comparison with children feel embarrassment when they are speaking foreign language. Learning foreign language among children we can get fast enough and without working hardly according to the worldwide belief. Primary school learners embark on the journey of learning foreign language from the very youth. The teaching foreign languages process is becoming a frequent addition to educational curricula all over the world. One of the important factors on the way of learning foreign language is motivation. Using audio, video materials, such as films, TV shows, cartoons makes the process of language learning more enjoyable and entertaining. Foreign films throw children to the real life conditions making the process in the classroom real and enable students to understand more through facial expressions and gestures. An innovative way of teaching to be used in classroom as we identified is the use of cartoons as an authentic additional tool. A cartoon contains illustrative pictures and create a short message. It can quickly change the attitudes of people, the created or specific situations [2].

The benefits of using cartoons for English learning. 1. **Visual engagement:** cartoons possess the strength of visual storytelling, making them immensely engaging and effective for language learning in the following ways: a) **Illustrating contextual situations:** cartoons visually represent scenarios, allowing learners to understand the context behind the spoken words. If a character is shown shivering and saying "I'm cold," the learner immediately understands what he or she means; b) **Enhancing visual vocabulary:** beyond words, cartoons display actions, emotions, and situations. When a character "sneezes," learners hear the word and see the action, reinforcing the meaning; c) **Creating vocabulary lists:** as learners watch, they can jot down new words they encounter and, given the visual context, better remember their meanings and applications. 2. **Improved listening skills:** cartoons are invaluable for enhancing your listening skills and deepening your grasp of the language. Here's what children can learn by watching their favorite episodes: a) **Accents and pronunciation:** different characters might have different accents, from a British accent in *Peppa Pig* to various American accents in *The Simpsons*. This diversity helps learners familiarize themselves with a range of pronunciations; b) **Active listening techniques:** as plots unfold, viewers must actively listen to follow along, training their ears to catch every word and understand the narrative; c) **Subtitle utilization:** subtitles can be a powerful tool. By reading while listening, learners can verify their understanding and receive immediate feedback; d) **Repeating and shadowing:** cartoons allow learners to pause, repeat, and imitate (or shadow) characters, enhancing their speaking and listening skills simultaneously. 3. **Cultural insights.** When learners engage with a new language, they are not just decoding words and grammar; they are immersing themselves in a world of unique practices, values, and ways of life. Cartoons, often seen as simple entertainment, can be rich sources of these cultural insights. Each cartoon, whether intentionally or not, provides a snapshot of the culture it originates from. The settings, the interactions, the humor, and the conflicts in these shows mirror societal values and norms. Watching an American cartoon might introduce children to customs such as Thanksgiving or how apple pies are made. A British cartoon, such as *Postman Pat*, might provide insights into the significance of tea. Here, we may notice element of intercultural aspect: similarity of British and Kazakh people, significance of tea, in Britain it's tea time during 3:00-5:00, as Kazakhs do "бестің шайы". In one episode postman Pat stopped his job for a while to drink a tea. 4. **Exposure to diverse English accents.** The global language of English has evolved into numerous dialects and accents. Cartoons offer a unique opportunity to hear these variations. From the crisp British accent in *Peppa Pig* to the distinct Australian twang in specific episodes of *The wild Kratts*, these shows introduce learners to the rich tapestry of English sounds [13].

Teaching vocabulary to elementary EFL learners. To build a strong foundation for language acquisition, learners need to master vocabulary, a fundamental aspect of language [8]. Vocabulary plays an important role in language communication and should be introduced to learners at a young age. However, teaching vocabulary to young learners can be difficult due to several factors. First, many words have differences between written and spoken forms, making them difficult for learners to understand [4]. Furthermore, the teaching and learning process can be uncomfortable, often caused by a lack of innovation and creativity on the part of the teacher. As a result, many teachers struggle to find effective ways to help students memorize vocabulary, which can lead to student frustration and lack of interest in learning English [6]. Development in the teaching of language to children has occurred across pedagogical boundaries [2]. The teaching of young ones necessitates the consideration of three crucial aspects: cognitive, physical, and psychological development. Educators must determine the appropriate level and content for teaching children, and provide special attention to their language acquisition and communication with real-life situations. The writers recommend cartoon videos as a means of teaching vocabulary to young learners, particularly those at the middle-late level. In this section, we will discuss the characteristics of young learners, methods for teaching vocabulary, and the use of videos to enhance language learning. When teaching language to primary school learners, it is important to consider their unique characteristics and needs. Their cognitive, physical, and psychological development should be taken into account

in order to provide suitable teaching strategies and materials [3]. The acquisition of vocabulary is a fundamental element of language learning and it is imperative to introduce it to elementary learners from an early stage. Nevertheless, instructing vocabulary to young learners can present difficulties because numerous words possess distinct written and spoken forms. Employing visual aids, such as animated videos, can prove to be a successful technique in teaching vocabulary to primary school learners, as it can captivate their attention and enhance the enjoyment of the learning process [5]. Based on Piaget's cognitive development theory (1964), there are four distinct stages of cognitive development: sensorimotor, preoperational, concrete operational, and formal operational. Piaget further categorizes young learners into three groups: infancy, early childhood, and middle-late childhood. The middle-late childhood stage is of particular significance when it comes to the teaching of English as a foreign language. In this phase, children have reached a level of development where they are ready to embark on formal education within organized educational systems [9]. They exhibit a natural curiosity towards novel concepts and have a strong desire to expand their knowledge about various aspects of their own being, their physicality, their environment, and the impact of external factors on their lives. This stage represents a crucial period of transformation, molding their beliefs, principles, and perspectives about themselves, the community they belong to, and the world as a whole. According to Piaget's (1964) research, the cognitive development during middle and late childhood is characterized as the phase of concrete operations. This is the time when children acquire logical and rational thinking abilities, as well as the capacity for inductive and deductive reasoning. Hence, when it comes to teaching vocabulary, it is essential for educators to go beyond simply searching for definitions in a dictionary and incorporating them into sentences. Teachers must utilize a range of techniques to guarantee that learners develop a profound comprehension of words and their contextual usage [10]. In contrast, teaching vocabulary to young learners can be quite demanding due to the ongoing development of their prior knowledge. Consequently, a researcher [7] presents a range of practical recommendations for effectively instructing young learners. Primarily, incorporating visual aids such as tangible objects, illustrations, disguises, and videos can facilitate the connection between new words and their imagination, thus facilitating the construction of meaning [11]. Furthermore, incorporating gestures and physical movements can aid young learners in comprehending the concept behind a word, as they can associate it with their own actions. Additionally, repetition serves as a powerful tool to support the memorization of new vocabulary by young learners, as they can easily retain information through repeated exposure to words [10]. By utilizing these techniques, educators can enhance the appeal and involvement of young learners in the process of acquiring new vocabulary. By doing so, young learners can develop their language skills effectively and grow their vocabulary knowledge.

The teaching design consists of three stages: pre-watching, whilst-watching, and post-watching. In the pre-watching stage, the teacher will introduce the topic and the new vocabulary that will be presented in the video. The teacher may also use some pre-watching activities, such as brainstorming or discussing related topics, to activate students' prior knowledge and prepare them for the video. The whilst-watching stage involves playing the video and allowing the students to watch it. During this stage, the teacher can ask some questions to keep the students engaged and focused on the content. The teacher may also ask some questions to check the students' understanding of the new vocabulary introduced in the video. Finally, in the post-watching stage, the teacher will lead a discussion about the video content, focusing on the new vocabulary and its meaning. The teacher may also give some post-watching activities, such as vocabulary quizzes or writing exercises, to reinforce the new vocabulary and ensure the students have understood it.

Example of using animated films during English language lesson. Grade: 4; Major Skill :Enhancing vocabulary; Theme : Narrative; Name of animated film: Sesame Street; Materials: Video, picture, handbook; Vocabularies Targets: Good and bad characteristics, the names of places. Pre-watching activity: - Display images of Sesame Street characters and introduce them to the main topic. - Present the students with vocabulary regarding the cartoon, such as inquiries about the

physical features of the characters mentioned, the location of the events, and potential activities that the characters might be engaging in. - After initiating a discussion by providing some questions, inform the students that they will be viewing a video about Sesame Street. Whilst-watching activity: Ask the students to catch some aspects while they are watching the video. Those aspects are about: - Characters. -The characteristics of characters. - The setting of place. Post-watching activity: - After watching the video, provide students with questions that are related to the story. - Emphasize the personalities of each character, the order of events in the plot, the location, and other pertinent details. - Introducing new or commonly used vocabulary from the video, such as words describing emotions like anger, fear, and worry, to enable the students to learn and apply them during discussions. -After the discussion, allow the students to recount the Sesame Street story in their own words.

Tips for choosing the right cartoons. Navigating the vast world of cartoons for English learning can be overwhelming. Not every animated show is designed for English learning, and among those that are, the effectiveness can vary. To streamline the selection process, we've highlighted several key factors to consider: 1) **Age-appropriate content.** Choosing a cartoon suitable for the viewer's age ensures the content is engaging and relatable. While a toddler might appreciate the colorful visuals of *Peppa Pig*, a teenager might connect more with the themes of *Avatar: The last airbender*. Age-appropriateness isn't just about the storyline. The complexity of the language used varies. Younger viewers might enjoy cartoons with a more straightforward dialogue, while older learners can tackle more intricate plots and vocabularies. 2) **Educational cartoons vs. entertainment.** Educational cartoons, such as *Dora the explorer* or *Sesame street*, are designed with the specific intent of teaching. They often incorporate repetitive phrases and clear enunciation and are structured for learning. Purely entertainment-driven cartoons, such as *The Simpsons* or *Rick and Morty* while not explicitly educational, can offer exposure to cultural references, slang, and natural conversational English. 3) **Cartoons with subtitles.** Watching with subtitles can boost comprehension and retention. By reading and listening, learners often pick up words and phrases. Subtitles provide the advantage of pausing and revisiting challenging sections. They also benefit those who might struggle with different accents or rapid speech. 4) **Accessibility and availability.** With the rise of streaming platforms such as Netflix, Disney+, cartoons suitable for learning English have become more accessible. Many platforms offer a vast library of shows with subtitle options in multiple languages. There are also plenty of free episodes featured on YouTube, and learners will even find 24/7 streams of many popular cartoons. It's essential to check for regional restrictions. While some cartoons might be accessible in one country, they might not be available in another. Virtual private network services can help you avoid this, or you can purchase DVDs instead. 5) **Scheduling cartoon time. - Routine over random:** Establishing a regular cartoon-watching routine can maximize the benefits. Rather than watching cartoons randomly, set aside a specific time each day or several times a week to do so. - **Manageable durations:** A consistent 20 – 30-minute session can be more effective than occasional extended viewings. It's long enough to immerse yourself yet short enough to retain focus and absorb content. 6) **Theme and language.** According to Rasyid, when using cartoon videos in the classroom, it is important for teachers to keep in mind two main criteria: theme and language. The theme should be relevant to the topic being taught in the class, as good cartoons often have a story and a moral or lesson to teach. Therefore, teachers need to carefully select cartoons that align with their teaching objectives. In addition, the language used in the cartoon should also be considered [1]. While some cartoons contain mostly action with minimal dialogue, others may have many different voices and sound effects, making it difficult for young learners to understand. Teachers should choose cartoons that use language appropriate for the level of their students, with simple vocabulary and sentence structures. By doing so, students can benefit from exposure to children's language and improve their listening and comprehension skills. Overall, by following these criteria, teachers can effectively use cartoon videos as a teaching tool to engage young learners and help them link their imagination to the real world [12].

Conclusion. Teaching vocabulary to elementary learners can be quite challenging as they are still developing their language skills. However, the use of videos has become a popular innovation in the pedagogical context to enhance language competence. This strategy benefits both teachers and students. For teachers, it is an innovative way to improve students' skills using visual aids and videos. For students, it provides at least three advantages. Firstly, it helps them understand the meaning of words in a fun and engaging way. Secondly, videos can capture their attention and make learning more enjoyable. Finally, videos can improve students' learning activities by encouraging active participation and interaction. It is important for teachers to carefully select appropriate videos based on the age and cognitive development of their students to achieve the best results. Moreover, teaching vocabulary to young learners is crucial for their language development. Using videos to teach vocabulary is an effective way to make the learning process more engaging and fun.

References:

1. Abuzahra, N., Abdel-Hakim Farrah, M., & Zalloum, S. (2016). *Using Cartoon in Language Classroom from a Constructivist Point of View*. In *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL (Issue 3)*. URL: <http://ssrn.com/abstract=2822995>
2. Amrizal. (2015). *Cartoon as instructional method...* - Академия Google [Electronic resource]. URL: https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=Amrizal.+%282015%29.+Cartoon +
3. Dean Joan. (2016). *Meeting the Learning Needs of All Children*. [https:// doi.org/https://doi.org/10.4324/9780203823231](https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9780203823231)
4. Dixon, C., Thomson, J., & Fricke, S. (2020). *Language and reading development in children learning English as an additional language in primary school in England*. *Journal of Research in Reading*, 43(3), 309–328. <https://doi.org/10.1111/1467-9817.12305>
5. Jackson, H. (1988). *Words and their meaning*. Longman.
6. Khaliq, A., & Nasution, R. (2019). *YouTube as a Media in English Language Teaching (ELT) Context: Teaching Procedure Text* ARTICLE HISTORY (Vol. 1, Issue 1). [http:// ojs.journal.unilak.ac.id/index.php/utamax](http://ojs.journal.unilak.ac.id/index.php/utamax)
7. Krogh, L.S. and Slentz, L.K. (2010). *Early Childhood Education*. [https://doi.org/ https://doi.org/10.4324/9780203842010](https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9780203842010)
8. Mansourzadeh, N. (2014). *A Comparative Study of Teaching Vocabulary through Pictures and Audio-visual Aids to Young Iranian EFL Learners A Comparative Study of Teaching Vocabulary through Pictures and Audio-visual Aids*. In *Journal of Elementary Education (Vol. 24, Issue 1)*.
9. Oliver Rhonda. (2018). *TEACHING YOUNG SECOND LANGUAGE LEARNERS*. <https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9781315149813>
10. Piaget, J. (1964). *Piaget-Cognitive-Development-in-Children*. *Journal of Research in Science Teaching*, 2, 176–186.
11. Purba, U. W., Sipayung, K., Lumbantoruan, F., & Simanjuntak, R. V. (2022). *The Use of Pictionary Game in Teaching Vocabulary to Second Grade Students of SMPN 1 Raya*.
12. Rasyid, S. (2016). *E-ISSN 2528-746X Using Cartoon Movie to Improve Speaking Skill*. In *Research in English and Education (READ) (Vol. 1, Issue 2)*.
13. <https://preply.com/en/blog/cartoon-for-english-learning/>

Abdugappar A.M.¹, Kemelbekova Z.A.²

¹Master student of KazNPU named after Abay

²cand. of philol. Sciences

THE USE OF ANIMATED FILMS IN TEACHING EFL TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

This article explores the use of animated films in teaching English as a Foreign Language (EFL) to primary school students. The theoretical background supporting the use of animated films is discussed, including Vygotsky's sociocultural theory and zone of proximal development. A mixed-methods approach was used to investigate the effectiveness of animated films, with 26 primary school students aged 7-8 years old participating in a two-month study. The results showed a significant improvement in students' language skills, including vocabulary acquisition, sentence structure, and confidence in using English. The article discusses the benefits of animated films, such as their multisensory experience and exposure to authentic language use and culture. Examples of effective animated films for EFL teaching are provided, such as "Finding Nemo" and "Toy Story". Overall, the article concludes that animated films are a valuable resource for teaching EFL to primary school students and can enhance language skills in an engaging and fun learning environment.

Keywords: primary school learners, animated films, lesson plan, language skills.

Абдугаппар А.М.¹, Кемелбекова З.А.²

¹Магистрант 2 курса КазНПУ имени Абая,

²канд. филол. наук

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АНИМАЦИОННЫХ ФИЛЬМОВ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Аннотация

В этой статье исследуется использование анимационных фильмов при обучении английскому языку как иностранному учащихся начальной школы. Обсуждаются теоретические основы, поддерживающие использование анимационных фильмов, включая социокультурную теорию Выготского и зону ближайшего развития. Для изучения эффективности анимационных фильмов использовался подход со смешанными методами, в двухмесячном исследовании приняли участие 26 учащихся начальной школы в возрасте 7-8 лет. Результаты показали значительное улучшение языковых навыков учащихся, включая приобретение словарного запаса, структуру предложений и уверенность в использовании английского языка. В статье обсуждаются преимущества анимационных фильмов, такие как их мультисенсорный опыт и знакомство с аутентичным использованием языка и культуры. Приводятся примеры эффективных анимационных фильмов для обучения английскому языку как иностранному, таких как "В поисках Немо" и "История игрушек". В целом, в статье делается вывод о том, что анимационные фильмы являются ценным ресурсом для обучения английскому языку учащихся начальной школы и могут улучшить языковые навыки в увлекательной и веселой учебной среде.

Ключевые слова: учащиеся начальной школы, анимационные фильмы, план урока, языковые навыки.

А.М. Абдуганнар¹, З.А. Кемелбекова²

¹Абай атындағы ҚазҰПУ 2 курс магистранты,

²Филол. ғылым. кандидаты

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНА АНИМАЦИЯЛЫҚ ФИЛЬМДЕРДІҢ ҚОЛДАНЫЛУЫ

Аңдатпа

Бұл мақалада бастауыш сынып оқушыларына ағылшын тілін Шет Тілі ретінде оқытуда анимациялық фильмдердің қолданылуы қарастырылады. Анимациялық фильмдерді қолдануды қолдайтын теориялық негіз, оның ішінде выготскийдің элеуметтік-мәдени теориясы мен проксимальды даму аймағы талқыланады. Анимациялық фильмдердің тиімділігін зерттеу үшін аралас әдістер қолданылды, екі айлық зерттеуге 7-8 жас аралығындағы 26 бастауыш сынып оқушылары қатысты. Нәтижелер оқушылардың тілдік дағдыларының, соның ішінде сөздік қорын меңгерудің, сөйлем құрылымының және ағылшын тілін қолдануға деген сенімділіктің айтарлықтай жақсарғанын көрсетті. Мақалада анимациялық фильмдердің мультисенсорлық тәжірибесі және тілдің шынайы қолданылуы мен мәдениетіне әсер ету сияқты артықшылықтары талқыланады. Шетел тілін оқытуға арналған "Немоны Табу" және "Ойыншықтар Тарихы" сияқты тиімді анимациялық фильмдердің мысалдары келтірілген. Тұтастай алғанда, мақалада анимациялық фильмдер бастауыш сынып оқушыларына ағылшын тілін шетел тілі ретінде үйрету үшін құнды ресурс болып табылады және қызықты әрі көңілді оқу ортасында тілдік дағдыларды жетілдіре алады деген қорытындыға келді.

Кілт сөздер: бастауыш сынып оқушылары, анимациялық фильмдер, сабақ жоспары, тілдік дағдылар.

Introduction. English as a Foreign Language (EFL) teaching can be a challenging task, especially when it comes to young learners. It is crucial to engage them in fun and interactive activities to make the learning process enjoyable and effective. Animated films have been proven to be a valuable tool in teaching EFL to primary school students. This article aims to explore the theoretical background, methodology, findings, discussion, and examples of using animated films in the EFL classroom, as well as draw appropriate conclusions.

Aim of the article:

This article aims to investigate the potential of using animated films as an effective tool for teaching EFL to primary school students.

Objectives of the article:

1. To identify the advantages and challenges of integrating animated films in EFL classes for primary school students.
2. To explore the impact of animated films on language acquisition and learning motivation.
3. To develop sample lesson plans that leverage animated films for EFL instruction.
4. To analyze student feedback and experiences regarding animated film-based lessons.

Theoretical background. This article draws upon existing theories and research on the significance of incorporating visual stimuli, storytelling, and animation in primary school education. The work of Lev Vygotsky, Jerome Bruner, and Pauline Gibbons, among others, establishes the theoretical basis for using animated films in EFL classrooms. Several theories support the use of animated films in EFL teaching. According to Vygotsky's sociocultural theory, learning is enhanced through social interaction. Animated films provide a platform for students to engage with the content and develop their language skills. Moreover, Lev Semyonovich Vygotsky's zone of proximal development (ZPD) theory suggests that students can learn best when they are challenged with tasks slightly above their current level of development. Animated films allow teachers to select

appropriate materials that match students' language proficiency levels and gradually increase complexity.

When cartoons first appeared, they were used to entertain children, but later they came to be used in a variety of fields, including education, advertising, and trade. And television has played a major role in the use of animation and in making it a powerful tool for language learning [11].

It is said that children are often shaped by animation, but not all of them. Animated films can have both positive and negative effects on children because they arouse their interest. Too much time spent watching them can cause mental, emotional and behavioral problems in children and even affect their health [8]. Some animated films contain violence, and children who watch them will exhibit aggressive behavior and a tendency to violence, as demonstrated by cartoon characters [9]. Watching cartoons also has disadvantages, such as vision and mental health problems, as well as the fact that children delay biological needs such as eating and going outside and sleeping and etc.[7], [8]. Some animated films contain things that should not be shown to young children. Most children are unable to distinguish between reality and fiction and act according to the cartoons. Additionally to such negative impacts animated films also have positive influences. For example, educational cartoons help children establish their creativity and imagination. Such animations can contribute to children's language development and cognitive and conceptual development [3], [10], [12]. We have found that some animated films help teachers to demonstrate many concepts in a short time.

Visualization can enhance understanding and is considered an effective and useful tool [2], [4]. As noted earlier, animated films with violent content increase children's prejudice against violence. This is because children imitate the actions of the heroes and characters in the cartoons they watch. However, it should be noted that animated cartoons with prosocial content have a positive impact on children [13].

Methodology. To gather findings and information, a comprehensive review of literature, learning resources, and research articles related to the use of animated films in EFL education for primary school students has been carried out. The qualitative data collected from these sources will be synthesized and analyzed to fulfill the objectives of the study. To investigate the effectiveness of using animated films in teaching EFL, a mixed-methods approach was conducted. The participants were 26 primary school students aged 7-8 years old. The study spanned over a period of two months and comprised of two phases: pre-test and post-test. During the intervention phase, animated films were incorporated into regular EFL lessons, along with other interactive activities such as discussions, role-plays, and worksheets.

Findings. The results of the study revealed a significant improvement in students' language skills after the intervention period. The average scores on the post-test showed a 30% increase compared to the pre-test scores. The students demonstrated enhanced vocabulary acquisition, improved sentence structure, and increased confidence in using English in various communicative contexts. Additionally, qualitative data gathered from surveys and interviews indicated that the students enjoyed the animated films and found them engaging and helpful in their language learning journey.

Discussion. The findings suggest that animated films are an effective tool for teaching EFL to primary school students. They provide a multisensory experience, combining visual and auditory cues, making the learning process more enjoyable and memorable. Additionally, animated films expose students to authentic language use, cultural aspects, and different accents, allowing them to develop their listening and comprehension skills. The interactive nature of these films also encourages students to practice speaking and participating in classroom discussions, fostering their oral fluency.

Examples of Animated Films. Several animated films have proven to be effective in teaching EFL to primary school students. For instance, "Finding Nemo" can be used to teach ocean-related vocabulary, sentence structures, and cultural aspects. "Toy Story" is valuable for teaching parts of the body, emotions, and storytelling skills. "Zootopia" provides an opportunity to explore animal

vocabulary, habitats, and problem-solving skills. These examples demonstrate the versatility and adaptability of animated films in the EFL classroom.

Examples of Lesson Plans:

1. Theme: Animals

– Film: "Finding Nemo"

– Objectives: Introduce animal names, characteristics, and habitats.

– Activities: Pre-viewing discussion, watching with subtitles, post-viewing comprehension exercises, group discussions on ocean life.

Pre-viewing discussion: – Ask students what they know about the film Finding Nemo. Encourage them to draw, write or talk about their ideas about the film. Introduce learners vocabulary beforehand that might face while watching the film (fish, shark, clownfish, starfish, seahorse, turtle, reef, ocean, sea, boat etc.).

While-viewing activity: – Encourage students to think about the animal characters of the film, focusing on interesting aspects like character's appearance, habitat, food preferences, predators and their movements.

Post-viewing worksheet with several tasks:

1. Match the names Nemo, Mr. Ray, Sheldon, Pearl, Tad, Peach, Bloat, Gill, Gurgle, Jacques to the pictures.

2. Answer the questions:

- Who is Marlin?;
- What kind of animal is Nemo?
- What are the colors of Dory?
- What kind of animal is Crush?
- How old is Crush?
- What does Dory suffers from?
- What are the colors of Nemo?
- How did Marlin feel when he was inside the whale?

3. Put the story in right order and number the pictures (you can colour them later):

- () Dory and Marlin are looking for Nemo. They have an adventure in the sea;
- () Nemo and his father live happily in a beautiful reef;
- () Nemo is in the aquarium with new friends;
- () Nemo's friends manage to escape from the aquarium;
- () Marlin is very sad looking for Nemo and Dory is helping him.

Conclusions: Animated films are a valuable resource for teaching EFL to primary school students. They provide an engaging and interactive platform to enhance language skills and create a fun learning environment. The findings of this study support the use of animated films in EFL teaching, as they facilitate vocabulary acquisition, improve sentence structure, and boost students' confidence in using English. Incorporating animated films into the curriculum can significantly contribute to the success of EFL programs for young learners.

Nevertheless, it is crucial to carefully select films, establish clear pedagogical objectives, and facilitate guided discussions to ensure optimal learning outcomes.

References:

1. Al-Alami, S. (2018). *The Impact of Using Cartoon Movies as an Educational Tool on Lower Basic Stage EFL Students' Reading Skills*. *English Language Teaching*, 11(9), 175-188.

2. Banchonhattakit P. et al. *Effectiveness of Brain-Based Learning and Animated Cartoons for Enhancing Healthy Habits Among School Children in Khon Kaen, Thailand // Asia-Pacific J. Public Heal. SAGE Publications Inc., 2015. Vol. 27, № 2. P. 2028–2039.*

3. Barak M. et al. *Learning science via animated movies: Its effect on students' thinking and motivation // Elsevier.*

4. Chan C.K.Y. *Use of animation in engaging teachers and students in assessment in Hong Kong higher education* // *Innov. Educ. Teach. Int. Routledge*, 2015. Vol. 52, № 5. P. 474–484.
5. Choi, Y., & Leaver, N. (2016). *Animated Movies as Listening Texts: Videoclip Comprehension and Vocabulary Retention*. *The Modern Language Journal*, 100(4), 897-913.
6. Gromik, N. (2016). *Engaging Digital Resources: Collaborative Production with Animated Movies*. *ELT Journal*, 70(1), 26-36.
7. Pandit, A.S., and B.V. Kulkarni. 2012. «Children... – Академия Google [Electronic resource]. URL: [\(accessed: 09.02.2024\).](https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=Pandit%2C+A.+S.%2C+and+B.+V.+Kulkarni.+2012.+»Children+Are+Trapped+in+the+Illusion+of+Cartoon+Channel.»+International+ Educational+E-Journal+1+%282%29%3A+7-17&btnG= (accessed: 09.02.2024).8. Rashid, Afsana. 2015. «Impact of Television Cartoon... - Академия Google [Electronic resource]. URL: <a href=)
9. Santos L., Kirsh S.J. *Cartoon violence and aggression in youth Want more papers like this? Cartoon violence and aggression in youth* // Elsevier. 2005. Vol. 11, № 6. P. 547–557.
10. Tsang H. *Learning a procedural task with animation: a comparison between the high and low visual spatial learners*. 2003.
11. Ergün S. *The influence of violent TV cartoons watched by school children in Turkey* // *Acta Paul. Enferm. FapUNIFESP (SciELO)*, 2012. Vol. 25, № spe2. P. 134–139.
12. ÇIKRIKÇI S., ERGENÇ İ. *Çizgi filimlerin 5-6 yaş çocuklarının kavram gelişimi ve kazanımına etkisi* // dspace.ankara.edu.tr.
13. *Studies A.Y.-E.T., 2013 undefined. ÇOCUĞUN EĞİTİMİNDE VE SOSYAL GELİŞİMİNDE ÇİZGİ FİMLERİN ROLÜ: CAILLOU VE PEPEE ÖRNEĞİ.* // search.ebscohost.com.

МРНТИ 14.35.09

Ұ.Б. Байырхан¹, З.А. Кемелбекова²

¹ Абай атындағы ҚазҰПУ 2 курс магистранты

² Филол. ғылым. кандидаты

ОҚЫТУДЫҢ КОГНИТИВТІК ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ОРТА МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ИДИОМАЛЫҚ БІЛІМДЕРІ МЕН ШЕБЕРЛІГІН ДАМУ

Аңдатпа

Бұл зерттеу жұмысы когнитивтік оқыту әдістерін пайдалана отырып, жалпы білім беретін мектеп оқушыларының идиома тіркестерін меңгертуге бағытталған. Зерттеудің мақсаты – идиомаларды оқытудағы когнитивтік тәсілдердің тиімділігін тексеру және ағылшын идиомасын қолдану дағдыларын дамытудың оңтайлы стратегияларын анықтау. Зерттеу барысында практикалық жұмыста қолдануға болатын танымдық әдістер негізінде идиомаларды оқытудың тиімді стратегиялары анықталады деп күтілуде. Бұл зерттеу екінші тілде идиомаларды оқыту әдістемесін жасау үшін маңызды және орта мектеп оқушыларымен жұмыс істейтін мұғалімдерге пайдалы болуы мүмкін. Жалпы айтқанда, мақала авторлары ағылшын тіліндегі идиоматикалық тіркестерді оқып үйретуді когнитивтік тәсіл аясында жүзеге асырылу маңыздылығына назар аударады.

Кілт сөздер: тұрақты тіректер, идиоматикалық білім, таным, есте сақтау, орта мектеп, ауыспалы мағына.

Байырхан У.Б.¹, Кемелбекова З.А.²

¹Магистрант 2 курса КазНПУ имени Абая

² канд. филол. наук

РАЗРАБОТКА ОСОЗНАНИЯ И УМЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАТЬ ИДИОМЫ УЧАЩИМИСЯ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ С ПОМОЩЬЮ КОГНИТИВНЫХ МЕТОДОВ В ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОГО КАК ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Аннотация

Данное исследование сосредоточено на развитии понимания и умения использования идиом учащимися средней школы с использованием когнитивных методов в преподавании английского как иностранного языка. Цель исследования заключается в изучении эффективности когнитивных подходов в преподавании идиом и определении оптимальных стратегий для развития навыков их использования. Ожидается, что данная статья определит эффективные стратегии для преподавания идиом на основе когнитивных методов, которые могут быть применены на практике в работе с учениками. Данное исследование имеет важное значение для разработки методологии преподавания идиом на втором языке и может быть полезным для учителей, работающих с учащимися в средних образовательных учреждениях. В целом, авторы статьи обращаются к значимости изучения английских идиом и их преподавания в рамках когнитивного подхода в средней школе при изучении английского языка как иностранного.

Ключевые слова: идиомы, идиоматическая осведомленность, познание, память, средняя школа, переносное значение.

Baiyrkhan U.B.¹, Kemelbekova Z.A.²

¹Master student of KazNPU named after Abay

² cand. of philol. sciences

DEVELOPING IDIOM AWARENESS AND PROFICIENCY IN SECONDARY EFL STUDENTS WITHIN COGNITIVE TEACHING METHODS

Abstract

This research work focuses on developing familiarity and idiomatization skills in secondary education students using cognitive learning methods. The purpose of the paper is to examine the effectiveness of cognitive approaches in teaching idioms and to determine optimal strategies for developing skills in idiomatic use of a second language. It is expected that article will identify effective strategies for teaching idioms based on cognitive methods that can be applied in practical work with students. This study is significant for the development of methodology for teaching idiomatic expression in a second language and can be useful for teachers working with students in secondary educational institutions. In general, the authors of the article address the significance of learning English idiomatic expressions and teaching them within the scope of cognitive approach in secondary EFL education.

Keywords: idioms, idiomatic awareness, cognition, secondary school, figurative meaning.

Introduction. Learning idioms and improving skills are important aspects of learning English in high school. Idioms are phrases and expressions that differ from individual words, have an unusual meaning, and are often used in everyday English communication. However, EFL learners may find it difficult to understand and use expressions. Idioms are often difficult to understand with a simple literal translation and require knowledge of context and culture. Foreign researchers are

unanimously of the opinion that adequate perception of a foreign language is completely impossible without knowledge of idioms. Thus, D. Burke argues that “if a person learning a language does not understand idioms, he will never be able to integrate into the linguistic and cultural community of the country of the language he is learning, he will forever remain an outsider” [1, p. 1]. T. Cooper, in turn, notes that “sooner or later, inaccurate use of idioms will lead to difficulties even for a student with an excellent command of grammar and a high level of vocabulary” [2, p. 259]. Many other Western scholars have emphasized the frequency of use of idioms in spoken language, in print), in other media (radio, television), and in films. But not only foreign researchers note the advisability of studying idioms, many Russian experts also note ignorance of idioms as one of the reasons for the cultural barrier, which “seems to be made of absolutely transparent glass and is imperceptible until you break your forehead against this invisible barrier” [3, p. 34]. Thus, scientists unanimously came to the conclusion that students often encounter idioms, especially in everyday situations. Thus, scientists concluded that students often encounter idioms, especially in everyday life. Accordingly, along with the importance of knowing English idioms for students, the importance of teaching them in school using correct methods increases.

In recent years, the concept of cognitive approach focused on the processes of speech perception, memorization and language use has been actively developed in the field of foreign language teaching. Cognitive learning methods involve the active participation of students in the learning process and the use of strategies based on understanding.

The purpose of this study is to study the development of idiomatic skills and abilities of students in general education institutions with the help of cognitive pedagogy. Our goal is to identify effective idiom teaching strategies that will help students improve their ability to understand and use idioms in an English-speaking environment. In the future, the goal is to analyze the existing theoretical bases of the cognitive methods of education for tolerance, to develop and use methods based on the principles of cognitive psychology, to conduct experiments with students as a model. We hope that the results of this study will serve as a reference for teachers who teach high school students and contribute to the development of second language teaching practice.

Cognitive approach to language teaching. The methods section of this research paper outlines the approach taken to investigate the effectiveness of the cognitive approach to teaching English idioms to secondary EFL students. The cognitive approach to teaching language is a methodology that emphasizes the mental processes involved in language acquisition and comprehension. It recognizes that language learning is not solely dependent on memorization and repetition, but also involves higher-order cognitive skills such as critical thinking, problem-solving. It recognizes that learners actively engage in cognitive processes such as attention, memory, and problem-solving when learning a new language (Ramos, 2012). In this approach, teachers facilitate language learning by providing students with opportunities to engage in meaningful and authentic language use. They create a supportive and interactive learning environment where students can actively construct their knowledge and understanding of the language. This approach also incorporates the use of authentic materials and real-life contexts to enhance students' language skills and enable them to effectively communicate in various situations.

Incorporating idioms into English lessons. Adding idiomatic phrases in vocabulary teaching process can deepen students' understanding of language and expand their lexical knowledge, additionally idiomatic awareness. For instance, integrating “weather” idioms into weather vocabulary for A2 educators. Several strategies was recommended for incorporating multiple idioms into English lessons by authors:

	Title	Objectives	Procedure	Example
	Idiom of the Day	The regular exposure helps students build a repertoire of idiomatic expressions over time.	Introduce a new idiom at the beginning of each class or week. Discuss its meaning, provide examples, and encourage students to use it in their conversations or writing throughout the day or week.	Idiom: "Under the weather" Meaning: Feeling unwell or not in good health. Provide a few examples: "I won't be able to come to school today, I'm feeling a bit under the weather." Each day, select a student to share a sentence where they used the idiom "under the weather."
	Idiom Wall or Bulletin Board	The visual display serves as a constant reminder and reference for students.	Create an "Idiom Wall" in the classroom where you display idioms and their meanings. Add new idioms periodically, and encourage students to use them in their writing or speaking.	
	Visual Representations	Visual representation can enhance students' comprehension and aid in memory retention.	Use visual aids, such as pictures or drawings, to illustrate the literal and figurative meanings of conceptual idioms.	
	Weather Idiom Games		Engage students in interactive games that involve weather idioms.	For instance, you can create a weather idiom matching game where sts match idioms with their meanings or complete sentences. You can also organize a weather idiom charades game where students act out the idioms for their classmates to guess.
	Weather Idiom Writing Tasks	It encourages students to apply the idioms in their own writing and reinforces their understanding.	Assign writing tasks that require students to incorporate weather idioms into their compositions.	For example, ask them to write a story or a persuasive essay using a certain number of weather idioms.
	Weather Idiom Role-Plays	It allows students to practice using idioms in a creative and interactive way, promoting fluency and confidence in their language skills. It also encourages teamwork and collaboration.	Assign students different weather idioms and have them create role-plays or skits incorporating those idioms.	
	Authentic Materials	This exposure to authentic language helps develop a better understanding of idiomatic expressions and their usage.	Supplement classroom materials with auth. resources, such as reports, news articles, or songs that contain weather idioms. Encourage students to identify and analyze the idioms in these	newspapers, magazines, books, podcasts, songs, movies, TV shows, social media posts, advertisements, and more.

			materials.	
	Weather Idiom Storytelling	It allows them to practice using idioms in a meaningful and imaginative way, while also developing their storytelling abilities.	Have students create their own stories or narratives using a combination of weather idioms.	Each group or student can take turns presenting their story or reading it aloud. Students can comment on the usage of the idioms, the overall story structure, and the creativity of their writing.

Authors emphasized that, it's essential to provide ongoing support and feedback for students to learn and use weather idiom expressions. The goal of teaching several weather idioms to secondary EFL learners is to enhance students' language proficiency and expand their lexical repertoire. By focusing on weather idioms, students can achieve the several results, such as enriched vocabulary and comprehension, enhanced communication and 4 language skills, cultural awareness (as they are often rooted in the cultural and historical contexts of English-speaking countries), contextual understanding.

Overall, by teaching idiomatic phrases, english teachers can provide students with a valuable tool for efficacious communication and a profound comprehension of the target language. These idioms not only enrich students' vocabulary, but also enhance their overall language proficiency, cultural awareness, and ability to interpret and use idiomatic expressions in a variety of contexts. It might be challenging learning and teaching idioms but is a rewarding experience. Non-English speakers will enjoy learning idioms because it expands their overall understanding of the English language.

References:

1. Burke, D. (1998). *Without Slang and Idioms, Students Are "In the Dark!"*. *ESL Magazine*, 1(5), pp. 20 – 23.
2. Cooper, C. (1999). *Processing of Idioms by L2 Learners of English*. *Teachers of English to Speakers of Other Language, Inc.*, 33 (2), pp. 233 – 262.
3. Тер-Минасова С. Г. *Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова*. – М.: Слово, 2000. 624 с.
4. Коробка П.Л. *Идиоматическая фразеология как лингвистическая и культурологическая проблема*. М., 1999. 130 – С.
5. Кунин А. В. *Курс фразеологии современного английского языка: Учеб. Для ин-тов и фак. иностр. яз., 2-е изд., перераб.* М. : Высш. шк., Дубна: Изд. центр «Феникс», 1996.
6. McMarthy, M., & O'Dell Felicity (2008) *English Idioms in Use*. - Cambridge: Cambridge University Press.
7. Clarendon Press, Oxford, 1998 2. Cowie, A.P., Mackin, R., McCaig, I.R., 1993: "Oxford dictionary of English idioms".

МРНТИ 14.35.09

Әбдуәлі М.Ө.,¹ Омаркулова Б.А.,² Исмаилова О.А.³

¹ магистры педагогических наук, КазНацЖенПУ

² старший преподаватель, магистр педагогических наук, КазУМО иМЯ им. Абылайхана

³ старший преподаватель, магистр педагогических наук, КазНПУ им. Абая

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

Игра – это эффективный способ повышения качества и продуктивности обучения иностранному языку. Их использование даёт хорошие результаты, повышает интерес ребят к уроку, позволяет сконцентрировать их внимание на главном – овладении речевыми навыками в процессе естественной ситуации, общения во время игры. Игры помогают детям стать творческими личностями, учат творчески относиться к любому делу.

Ключевые слова: развивающие игры, активация словарного запаса, активация грамматики, учебная мотивация, коммуникативная деятельность детей.

М.Ө. Әбдуәлі,¹ Б.А. Омаркулова,² О.А. Исмаилова³

¹ педагогика ғылымдарының магистрі, ҚазҰҚПУ

² аға оқытушы, педагогика ғылымдарының магистрі, Абылай хан атындағы ХҚ және ӘТУ

³ аға оқытушы, педагогика ғылымдарының магистрі, Абай атындағы ҚазҰПУ

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ

Аңдатпа

Ойын – шет тілін оқытудың сапасы мен өнімділігін арттырудың тиімді әдісі. Ойын тәсілін қолдану жақсы нәтиже береді, балалардың сабаққа деген қызығушылығын арттырады және олардың назарын ең бастысы – табиғи жағдай процесінде сөйлеу дағдыларын меңгеруге, ойын барысында қарым-қатынасқа аударуға мүмкіндік береді. Ойындар балалардың шығармашылық тұлға болып қалыптасуына көмектеседі және оларды кез келген тапсырманы шығармашылықпен орындауға үйретеді.

Кілт сөздер: оқу ойындары, сөздік қорын белсендіру, грамматиканы белсендіру, оқу мотивациясы, балалардың коммуникативтік іс-әрекеті.

Abduali M.O.,¹ Omarkulova.B.A.,² Ismailova O.A.³

¹ masters of pedagogical sciences KazNWTTU

² senior lecturers, masters of pedagogical sciences, KazUIR & WL named after Ablai Khan

³ senior lecturers, masters of pedagogical sciences, KazNUPU named after Abai

USING GAME TECHNOLOGIES IN ENGLISH LESSONS

Abstract

Game – it is an effective way to improve the quality and efficiency of learning a foreign language. The use of games gives good results, increases the interest of the children for the lesson,

allows teacher to concentrate their attention on the main - the mastery of language skills in a natural situation, the communication during the game. Games help children become creative individuals, teach to be creative.

Keywords: educational games, activation of vocabulary, activation of grammar, educational motivation, communicative activities of children.

Introduction. Teaching foreign languages is a very exciting and very responsible activity. New times require teachers to take a new approach to this problem.

A significant role in teaching foreign languages, especially English, belongs to the use of educational games or game exercises. The game sharpens the mental activity of students; It is through play that children learn social functions, norms of behavior, and develop comprehensively. The developmental significance of play lies in its very nature, because play is always about emotions. And where there are emotions, there is activity, there is attention and imagination, there is thinking at online casinos [1; 115].

According to the purpose of use of the game, there can be:

- entertaining (carried out to relieve fatigue);
- educational (conducted with the aim of forming, deepening and improving practical skills in the language, testing them).

Methods. You can use various visual aids, for example: diagrams, pictures, tables, slides, lotto. Games can be organized individually, in pairs or in groups. The power of the game is in its universality, versatility, in the ability to easily and fruitfully, freely achieve significant results in the formation of a child's personal qualities.

Younger schoolchildren enjoy learning tongue twisters, coming up with various situations using dialogic and monologue speech, playing games such as "Are you paying attention?", "Ball game", "Find an object", "Guess the name", "Story based on a picture", "Who is bigger?", "Picture", etc.

Students in grades 5–6 prefer competitive games. During the lessons, interest in new material increases, and an incentive to complete homework appears, because only deep knowledge gives students the opportunity to express themselves and defeat their opponents. The spirit of competition and the desire to assert oneself are excellent motives for learning languages.

High school students enjoy participating in discussions on proposed topics, expressing their opinions on films and plays they have watched, and composing and solving crossword puzzles. At this age, students have a need to communicate, to have close contact with each other, and game moments break down barriers between them and create conditions for equality in speech partnerships.

Results .The role of games in English lessons is enormous. It is a good way to activate vocabulary, grammar, practice pronunciation, and develop speaking skills. Thus, an educational game is a type of student activity in a lesson during which educational tasks are solved in a playful way. The game arouses the interest and activity of children and gives them the opportunity to express themselves in activities that are exciting for them, promotes faster and more durable memorization of foreign words and sentences. The use of games in foreign language lessons helps the teacher to better reveal the personal potential of each student, his positive personal qualities (hard work, activity, independence, initiative, ability to work in a team, etc.), maintain and strengthen learning motivation [2; 18].

Games are an active way to achieve many educational goals.

You can use games to reinforce the material covered.

Games are an excellent way to motivate students and get them active in class (or to thank them for their cooperation).

After a difficult oral exercise or other tiring activity, a fun game is the perfect way to relax.

Games help relieve inhibitions, especially if the element of competition is eliminated or minimized.

Fast spontaneous play increases attention, enlivens, and improves perception.

The game allows the teacher to correct students' mistakes quickly, without allowing them to become deeply ingrained in memory.

Discussion. Games make learning fun, which increases motivation to learn.

Game activity in the learning process performs the following functions [3; 22]:

- 1) The educational function is to develop memory, attention, and perception of information.
- 2) The educational function is to cultivate such qualities as politeness, attentive, humane attitude towards a playing partner; a sense of mutual assistance also develops.
- 3) The entertainment function consists of creating a favorable atmosphere in the lesson, turning the lesson into an interesting and unusual event, an exciting adventure, and sometimes a fairy-tale world.
- 4) The communicative function is to create an atmosphere of foreign language communication, unite a team of students, establish new emotional and communicative relationships based on interaction in English.
- 5) Relaxation function is the removal of emotional stress caused by the load on the nervous system during intensive learning of the English language.
- 6) The psychological function consists of developing the skills to prepare one's physiological state for more effective activities, as well as restructuring the psyche to assimilate large amounts of information.
- 7) The developmental function is aimed at the harmonious development of the personal qualities of students.

Depending on the goals and objectives of the lesson, various games can be used. They can be offered in the process of consolidating educational material at the stage of its activation in students' speech.

Phonetics games

Goals:

- training students in pronunciation of English sounds;
- formation of phonetic hearing skills.

Among the phonetic games used at the initial stage of learning are riddle games, imitation games, competition games, games with objects, and games for attentiveness.

- What sound did I have in mind? (riddle game)

The teacher names a chain of words in which the same sound occurs. The first person to guess gets the right to make his own riddle. For example: fat, map, cat, dad.

- Name the word (game with an object)

The teacher throws the ball to the students one by one; Students name the word with the hidden sound.

- True-false (game of attentiveness)

The teacher names the sounds, pointing to letters and letter combinations, and the students must detect and correct the error, if any.

- If you hear it, sit down (Sit for sounds)

The game starts standing. The teacher asks the players to sit down if they hear words starting with a certain sound. For example:

'I am going to say four words. Sit down when you hear one that begins with the sound [t]
Ready? DISH, VERY, THAT, TIDY...

Lexical games

Goals:

- train the use of vocabulary in situations close to natural settings;
- intensify the speech and thinking activity of students;
- develop students' speech response.

When teaching vocabulary, it is advisable to use games on cards, pictures, riddles, crosswords, chainwords, games like "Find the word".

- Secret Letters

Students are given words to name animals. They are missing letters. Students must insert them.

- Memory Game

Match the words and write pairs of words:

Attractive air....

Caring sweater.....

Clean girl.....

Turned-up horse.....

Woolen nose....

Strong mother....

• Lottery

Team representatives take turns taking out cards with words written on them from the box and distributing them into categories. For example: “Clothes” - “Shoes” or “Healthy food” - “Unhealthy food”.

Grammar games

Goals:

- teach the use of speech patterns containing certain grammatical difficulties;
- create a natural situation for using these speech samples;
- develop speech activity and independence of students.

Games:

• Nonsense

The teacher makes a statement that is not true, for example: “We wear school uniform when we go to the theater.” Students correct the phrases: “We do not wear uniform when we go to the theater.”

• Twenty Questions

The teacher thinks of an object or person (for example, a classmate). The rest of the students, asking general questions, must guess it:

Is he (she) taller than me? - Yes, he is.

Does he (she) study better than me? - No, he doesn't.

Is his (her) hair longer than mine?..

• Hide-and-seek in a picture

The teacher hangs up a picture of furniture. Students must mentally hide in the picture. The driver is selected. Students start looking for him: Are you behind the wardrobe? - No, I am not. The one who guessed right gets the right to hide.

Spelling games

Goal: practice writing English words.

The teacher distributes cards with letters of the alphabet. Then he names a word, for example, book. Students who have cards with the corresponding letters must go to the board and stand in such a way as to form the given word.

Games for learning to read

Goals:

- quickly and accurately establish sound-letter correspondences;
- correctly pronounce the graphic image of a word and correlate it with the meaning, i.e. understand what is being read;
- read by syntagma, combining words into certain semantic groups.

Games:

• Composer

There is a long word written on the board, for example, “Representative”. Students make new words from the letters of a given word and write them on the board. For example, present, tea, test, art. Sir, rat, ten, train, vase, sea, pie, pine, pet, pen, pan, nest.

• Super secretary

The class is divided into two teams. One student from each team goes to the board and writes down the teacher's suggestions from dictation.

Games for teaching listening skills

Goals:

- teach students to understand the meaning of a single statement;
- teach students to highlight the main thing in the flow of information;
- develop auditory memory and auditory response of students.

Games:

- The Last Letter

Two teams are formed. A representative of the first team names a word, students from the second team must come up with a word starting with the letter that ends the word named by the first team, etc. The team that last names the word wins. For example: arm, map, pen, nose, eye, ear, etc.

Games for teaching speaking

Goals:

- teach the ability to express thoughts in a logical sequence;
- teach you to practically and creatively apply the acquired speech skills;
- teach speech reactions in the communication process.

The most effective type of game for teaching speaking is a role-playing game. With its help, children learn to transfer actions from one environment to another and create elements of something new. This is how imagination, thinking, creative abilities, speech develop, the moral and volitional qualities of the individual, and interest in the personality of others are cultivated [4; 73].

Students develop cognitive skills and abilities:

- argue your point of view and take into account the opinions of other people;
- evaluate information;
- be able to ask questions;
- express your thoughts clearly, confidently, correctly.

Who will say more?

The teacher, turning to the players of both teams in turn, asks a question, for example: “What is spring?” The student must answer the question in several sentences. For example: “Spring is a season. It comes after winter. It has three months. They are: March, April and May. It is not cold in spring. The sky is often blue. The trees are green. The grass is green, too.” [5].

The team receives a point for each correctly composed sentence.

Playful physical education sessions in English lessons

Preserving and strengthening the health of children in the classroom is impossible without the use of modern health-saving technologies. This is facilitated by physical education in a playful way. They prevent children from getting tired and are a necessary element in foreign language lessons.

You can suggest conducting the following physical education session:

The teacher (or one of the children) says: “Let’s fly, fly, fly.” Nose.” The guys pretend to be flying birds. When they hear the word “nose,” they touch their nose. The one who made a mistake and did not understand the word by ear is eliminated from the game.

Thus, games contribute to the implementation of important methodological tasks:

- creating children’s psychological readiness for verbal communication;
- ensuring the natural need for them to repeat language material many times;
- training students in choosing the desired speech option, which is preparation for situational spontaneity of speech in general.

In conclusion, I would like to note that educational games are built on the principles of teamwork, practical usefulness, competition, maximum employment of each student and unlimited prospects for creative activity.

References:

1. Andrew Wright, David Betteridge, Michael Buckby. *Games for language learning*. – Cambridge University Press, 2006. P-115
2. Canale, M., Swain, M.A *Theoretical Framework for Communicative Competence*. [Электронный ресурс] – <https://www.researchgate.net> (дата обращения: 24.04.2016).p-18

3. Granger C. *Play Games with English 1. Oxford: – Macmillan Heinemann English Language Teaching, 1993. P-22*

4. Hadfield J. *Beginners' Communication Games. – Addison Wesley Longman, 1999. P-73*

5. *The world's premier free website for learners and teachers of English. [Электронный ресурс] – <https://www.englishclub.com> (дата обращения: 10.05.2016).*

МРНТИ 14.35.09

Ykylas R.,¹Tautenbayeva A.A.²

^{1,2,3}*Abai Kazakh National Pedagogical University*

^{1,2,3}*Associate Professor at T. Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts, Kazakhstan*

TEACHING ENGLISH BY USING THE DIALOGUE METHOD

Abstract

The article discusses the methods of dialogic teaching. Teaches how to stimulate students to engage in active dialogue through learning. Methods of compilation, control, comparison, and grouping were also used in writing the paper, and based on data sources, it emphasizes the importance of reading using the dialog method.

Keywords: dialogue; methods; teaching; importance; English.

Р.Ыкылас,¹ А.А. Тауменбаева²

^{1,2,3}*Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті*

^{1,2,3}*Педагогика ғылымдарының кандидаты*

Қазақ ұлттық өнер академиясының доценті. Т.Жүргенова, Қазақстан

ДИАЛОГ ӘДІСІМЕН АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУ

Аннотация

Мақалада диалогтік оқытудың әдістері мен тәсілдері қарастырылады. Оқыту арқылы оқушыларды белсенді диалогқа тарту жолдарын зерттейді. Мақаланы жазу барысында жалпылау, бақылау, салыстыру және топтастыру әдістері қолданылды. Сонымен қатар, деректер көздеріне сүйену диалогты оқудың маңыздылығын көрсетеді.

Кілт сөздер: диалог; әдістер; білім беру; маңыздылығы; Ағылшын тілі.

Ыкылас Р.,¹ Тауменбаева А.А.²

^{1,2,3}*Казахского национального педагогического университета имени Абая*

^{1,2,3}*Кандидат педагогических наук*

Доцент Казахской национальной академии искусств им. Т.Жургенова, Казахстан

ОБУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ МЕТОДОМ ДИАЛОГА

Аннотация

В статье рассматриваются методы и приемы диалогического обучения. Изучается, как стимулировать студентов общаться с активным диалогом через обучение. При написании

статьи использовались способы обобщения, контроля, сравнения и группирования. Кроме того, опираясь на источники данных, подчеркивает важность чтения методом диалога.

Ключевые слова: диалог; методы; обучение; важность; английский язык.

English learning is actually the use of language. No matter how much you learn, the end result is still used in actual life. However, because it is not a native language, it's relatively low for foreigners to be able to use English often. Apart from doing English-related work in daily life, there is no chance to be exposed to English, and there is no chance to learn English in addition to the classroom. Therefore, it is extremely important to provide dialogue opportunities in the classroom. In addition, English is a very practical instrumental subject. Using English for communication is the main manifestation of its practicality. Therefore, in English teaching, it is necessary to provide students with ample opportunities to use spoken English for communication and practice, so that students can deepen their understanding, be familiar with the application, and have a firm grasp to achieve the purpose of applying what they have learned.

English conversation teaching is an important part of English teaching in middle schools. It has a great effect on improving students' oral English and cultivating students' communicative competence. An educator once said: "The first condition for teaching a foreign language is to expose students to and use foreign languages as much as possible. Learning a foreign language is like learning to swim, and students must soak in water instead of occasionally getting wet. The student must dive into the water and feel it; in the end he will be able to enjoy it like a skilled swimmer." Only by actually using English can students gain the ability to use the language and learn English well. However, according to the actual situation in China, it is difficult for each child to take the initiative to speak, and it is still difficult to apply what he has learned. Parents cannot provide normal tutoring. Students will forget when they have learned. Therefore, they will become silent in English classes. [Bavelas J B, Chovil N. *Visible Acts of Meaning: An Integrated Message Model of Language in Face-to-Face Dialogue*[J]. *Journal of Language and Social Psychology*, 2000, 19(2):163-194.] How about it? To this end, I explore from the following aspects:

1. Simulate performance and create context.

Dialogue is the habitual language in a certain situation. Without the situation, the dialogue loses its meaning. In teaching, it is impossible for teachers to bring real-life scenarios into the classroom, but they can simulate real-life scenarios and create a real language environment close to life, which is conducive for students to understand and master the content of dialogue. For example, in the dialogue where students enter the teacher's office and hand in their homework, students can simulate the performance of the dialogue scene: while knocking on the desk to simulate the knock, say "May I come in?" And then hand in the homework to say "Here is my book." Simple performances are easy and realistic. Students are very interested. When they perform, they devote themselves wholeheartedly to their expressions. They have no difficulty in understanding the content. Another example is when learning from each other's introductions to each other, the teacher can ask a student to play as a new classmate transferred from another place, and let other students welcome him, greet him, and ask some questions about him. For example, "What's your name? How old are you? Where are you from?" Let the student answer them one by one. These dialogue performances can help students understand the content of the dialogue, realistically reproduce the dialogue situation, make students feel immersive, greatly stimulate their internal desire to express, and thus actively participate in dialogue activities and deepen the understanding of the content of the dialogue.

2. Comprehensive use of multimedia teaching to mobilize students' audiovisual senses.

In English classroom teaching, the situations created by simulated performances are often limited by time and space. In this case, multimedia teaching methods such as audio recording, video recording, and projection slides can be used to transplant the situations and vividly reproduce the space and time of dialogue. The combination of sound and image, with pictures and text, is suitable for middle school students' age characteristics of curiosity, interest, and novelty. Teachers incorporate the conversations that students need to learn, which will deepen students' understanding of language, help students to establish a connection between language and objects of expression,

thereby motivating learning, and make students more conscious and interesting in English communication activities. For example, it is difficult to reproduce the scene of rain in the classroom. Let students listen to the sound of rain recorded in advance, first appreciate the scene of the rain, and then learn the content of the dialogue about the rain. The students will be very interested. Students deepen their roles in situations, consciously take the initiative to practice, fully expose their talents in performances, and reflect themselves in mutual evaluation.

3.Action dialogue

The fundamental role of action dialogue lies in the use of verbs. While mastering the use of verbs and the use of tenses through action dialogues, you can also add new information in the situation, that is, new words.

Teachers perform some actions based on the content in the textbook, and then say the actions they have done, such as knock (at), stand (up), sit (down), etc., and pay attention to the formation of the tense. Information feedback is generated in the students' minds, leaving a continuous impression. Teachers can also report some actions to the students in the classroom, and then ask the students to make corresponding actions according to the listed verbs. One, two, or A group or even the whole class can participate. In this way, the students feel eager to try, which greatly stimulates their enthusiasm. In the process of training listening and speaking, they also train the students' acting ability. Of course, the teacher in this process Students should learn from each other by using various tenses, personal names, and adverbials of different times and places, so that students can also master and use English more proficiently.

If conditions permit, we can also develop action dialogues into the form of mime or skit performance, allowing students to use appropriate language to describe the actions they play, guess the ideas that the performers want to express, and make the activity a fairly competitive one. The game is rich in content, which stimulates students' interest in learning English.

It is growing in the way you direct your child, so we need to cultivate good qualities, full development, and spiritual growth. The winged word of K. Ushinsky"Child-melted gold"comes to mind. That is, developing new students' self-confidence and responsibility is a key issue.

More can be achieved by using different approaches in each class. One of these new methods is the module"New Approaches to Teaching and Learning"and"Teaching How to Learn"and "Dialogue Learning".Dialogue teaching is particularly important in the school teaching method. Dialogue between student and student, teacher and student during the lesson enhances the students' interest and awareness.

During the lesson, Barnes states that education is not only attentive to the teacher but also to the use of verbal tools in speaking and analyzing.

There is enough evidence in the classroom that dialogues are meaningful for students and that they have a joint conversation. They:

- Allows students to express their thoughts on the topic;
- helps students to understand that other people have different ideas;
- helps teachers understand the level of their students in their learning.[*A course in Language Teaching Practice and Theory—Penny Ur. (Cambridge University Press) p.238*]

Specifically, collaborative conversation with students creates a variety of ideas, such as teaching in a bi-directional way and can greatly assist the learner in advancing the learning process because, during research, students work in small groups with their classmates.It formates understanding, exchanges ideas, discusses and evaluates each other's ideas, forms understanding with collective knowledge. In other words, students think together.

New approaches to teaching and learning are not a phenomenon or a skill; their key mechanisms are to select methods of teaching, to teach systematic thinking, to explore or identify student talent, and to develop competencies in digital technology. When the dialog is built correctly and efficiently, the learner will be able to express his or her point of view and help to express their ideas freely. In"Teaching How to Learn,"students are taught to take responsibility for what they are learning and remember for what they learn. It is obvious that teaching a student how to teach is a

matter of self-regulation. In this process they understand, control, control themselves and improve their abilities. A special place in group work was given to self-regulation of the student. Given the fact that collaborative work in the classroom is not only conducive to the content of the subject being taught, but also that it directs the teacher to ensure learning in the atmosphere of co-operation, [*«Білімдегі жаңалықтар»*. Ақпараттық-әдістемелік журнал. Астана, 2009-р.11] I have come to the conclusion that an atmosphere of co-operation with students is required before beginning classes. Mercer (2000), as described, are equal partners in the process of sharing or exchanging knowledge [*Мұғалімдерге арналған нұсқаулық. Бірінші (ілгері) деңгей. р.40*] or that peer language is developing rapidly.

The Russian scholar Vygotsky said that the educational model develops as a result of a student's dialogue. Vygotsky also describes young children as subjects of cognitive development, which are formed during the process of social communication, that is, by communicating with more capable students and by teaching students how to think in an adult way through communication with culture and the environment. And the Brazilian teacher Friere developed a theory of knowledge based on the fact that "everyone is able to critically participate in the learning process and engage in dialogues with other people".

In his research, Mercer identified the classroom survey model as an initiative-response-follow-up (PIM) question, and said that various techniques can be used, such as prompting, testing, and reorienting questions to support student education. Based on these theories, teaching and learning will make it easier to have a dialogue with other people and, in particular, with classmates and teachers. I came from the above research by scientists as a reference. In the course of practical classes, I tried to consolidate my knowledge by asking questions about the topic, trial, and reorientation.

At the same time, in each method used in classes, for example, "who is faster? what is the "first push in the game" Feature"? when I ask a question, student S. replied: "a Function is a functional dependency in which only one value of an independent variable corresponds". Can I give an example to Supplement his answer"? - I said, noticed that the student remained waiting and tried to put a redirection question. That is, there are those who can help"? I said. At the moment, n. p. students were able to show speed and answer questions. He replied that " the value of an item depends on its quantity or price." Students showed that they are able to combine the knowledge gained in the classroom, are able to use in life outside of school hours. And in each lesson, I did not stop when the student's answer was wrong, I asked a question about the topic and allowed the student to correct the error. For example, using the " brainstorming" method, I prepared several questions. How do we understand the "first" step of the function"? - currently a. the student named "answered as the function value". "How do you understand the difference between the next argument?" then the student concluded that " the difference between the value of the established argument is called the function step", that is, clearly answered.

I think that through the technique of asking questions in the development of dialogical techniques in knowledge, I helped stimulate students to constructive speech, arouse interest in knowledge, a way to promote critical thinking, teach each other, share opinions, evaluate themselves and themselves, conduct dialogical contacts with each other, collect and analyze games. Because I believe that in the process of communication and asking questions from partners, a significant place has been created.

According to the assessment criteria, the interview is an integral part of students' learning and has three types of interviews.:

1. Conversation during the debate:

- there will be a big gap in thoughts and everyone will be in their own decisions;
- a small attempt is being made to combine resources;
- relationships are often focused on competition;

2. in the process of conducting a research conversation:

- everyone offers reasonable information;

– despite the fact that everyone's idea was evaluated as profitable, a thorough evaluation is carried out;

–participants ask each other questions;

–the group members are trying to reach an agreement;

3. The circumstances observed in the course of group conversations:

– each listener has a mechanical agreement with the comments made;

– the idea is repeated and done, but not always appreciated;

Most discussions tend to be formed from various types of storytelling. According to Mercer, successful discussions within the framework of achieving collective understanding and education are dominated by the research form of conversation. This circumstance occurred in the lessons during the practice period, especially in the research conversation. In conclusion, what did "new approaches to teaching and learning" give me? I liked this module, method of learning through dialogue helps themselves to search and find what you need. Various methods of interviewing allowed to diversify the training sessions through dialogue.

What did the student learn? They learn to think independently, understand the other side of the problem, explain each other and listen to each other.

In conclusion, we would like to note that understanding and language skills of good communication are required to determine what students know and do not know from the results of dialogical training. I am convinced that dialog communication, compared to existing students' short responses to questions that I can do, will be a really effective type of interaction that makes a significant contribution to education for both me and students. And it is a long-term task to train students' English conversation ability. Teachers should recognize this and pay attention to giving advice at any time in their contact with students. Effectively grasp the dialogue training of students to improve their conversational skills. The quality of students has been fully developed to meet the needs of the times.

The results of scientific research have shown that dialogue teaching plays an important role in the classroom.

Dialogue not only enhances the students' interest in the lesson, but also contributes to their level of education.

References:

1. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық. Бірінші (ілгері) деңгей.

2. «Білімдегі жаңалықтар». Ақпараттық-әдістемелік журнал. Астана, 2009 ж.

3. ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ / К.К. Рысханова /14-18 б.

4. Bavelas J B , Chovil N . Visible Acts of Meaning: An Integrated Message Model of Language in Face-to-Face Dialogue[J]. *Journal of Language and Social Psychology*, 2000, 19(2):163-194.

5. Мұғалімге арналған нұсқаулық (3деңгей)

6. Абдрашитова У.Ж. Обучение диалогической и монологической речи на основе коммуникативно-ориентированного подхода к овладению учащимися иностранным языком (английским) // Инфорурок : образовательный портал / гл. ред.: А.С. Воробей. - Смоленск, 2015–<https://infourok.ru/obuchenie-dialogicheskoy-i-monologicheskoy-rechi-na-osnove-kommunikativno-orientirovannogo-podhoda...>

7. Бредихина И.А. Методика преподавания иностранных языков : обучение основным видам речевой деятельности : учеб. пособие / И.А. Бредихина ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. - Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2018. – 104 с. – Электронная копия доступна на сайте Электронного науч. архива УрФУ. http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/59651/1/978-5-7996-2296-1_2018.pdf

8. «Teaching & Teacher Education» – Shaun Murphy, M.

9. A course in Language Teaching Practice and Theory – Penny Ur. (Cambridge University Press)

Алпысова Ж.Е.¹ Тулегенова М.Б.²

- ¹Казахский Национальный педагогический университет имени Абая,
Старший преподаватель кафедры практического
английского языка института филологии,
(Алматы, Казахстан), 87770182668 alpysova70@mail.ru
- ²Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Старший преподаватель кафедры практического
английского языка института филологии
(Алматы, Казахстан)

ВИДЫ РЕЧЕВЫХ СИТУАЦИЙ И ПРОБЛЕМЫ В ПРЕПОДАВАНИИ

Аннотация

Данная статья посвящена проблеме ситуации в преподавании диалогической речи. В преподавании речи учитель должен работать с мотивированным выражением, как актом речи. Развитие комбинационных навыков даёт возможность расширить практику слушателей используя речевые ситуации.

Ж.Е. Алпысова,¹ М.Б.Төлегенова²

- ¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
(Алматы, Қазақстан),
Филология институтының практикалық ағылшын тілі
кафедрасының аға оқытушысы 87770182668 alpysova70@mail.ru
- ²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Филология институтының практикалық
ағылшын тілі кафедрасының аға оқытушысы
(Алматы, Қазақстан)

СӨЙЛЕУ ЖАҒДАЯТТАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ОҚЫТУДАҒЫ МӘСЕЛЕЛЕР

Аңдатпа

Бұл мақала диалогтік сөйлеуді оқытудағы жағдай мәселесіне арналған. Сөйлеуге үйретуде мұғалім сөйлеу әрекеті ретінде дәлелді өрнекпен жұмыс істеуі керек. Аралас дағдыларды дамыту тыңдаушылардың сөйлеу жағдаяттарын пайдалану тәжірибесін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Alpysova Zh E.¹ Tulegenova Malika Baltabaevna²

Senior Lecturer at the Department of Practical English Language,
Institute of Philology 87770182668alpysova70@mail.ru

²Kazakh National Pedagogical University named after Abay), Almaty, Kazakhstan
Senior Lecturer at the Department of Practical English Language, Institute of Philology

TYPES OF SPEECH SITUATIONS AND PROBLEMS IN TEACHING

Abstract

This article is devoted to the problem of the situation in the teaching of dialogical speech. In the teaching of speech, the teacher must work with a motivated expression, as an act of speech. The development of combinational skills makes it possible to expand the practice of students using speech situations.

Обучение устной речи на современном этапе характеризуется всё более глубоким проникновением в сущность речевой деятельности и отражением её основных закономерностей и функций в учебном процессе.

Наряду с постоянным учётом роли языка как средства выражения мысли, формирования мышления, накопления человеческого опыта, большое внимание при обучении устной речи необходимо уделять её коммуникативной природе. Это значит, что работа над всяким образцом речи должна разворачиваться на фоне условий общения.

Всякий образец речи вне ситуации тоже выражает определённую мысль. Однако выполнить коммуникативную роль он может только являясь элементом ситуации. Иными словами, встаёт вопрос о том, как говорящий приходит именно к такому способу выражения, вопрос о мотивировке. Таким образом, при обучении речи преподаватель должен работать с мотивированным высказыванием, а не с изолированными факторами речи.

Мотивировкой высказывания как акта речевого поведения является ситуация. Отсюда вытекает важность проблемы ситуации как важнейшего средства стимулирования речи.

К проблеме ситуации возможен двухсторонний подход:

- 1) с точки зрения стимула речевой деятельности;
- 2) с точки зрения способов речевой реакции на эти стимулы.

В связи с этим важно выяснить, какой должна быть ситуация, чтобы она служила стимулом к речи, с одной стороны, и каковы способы речевой реакции на неё – с другой. Чтобы решить первый вопрос, нужно дать определение ситуации, её существенных свойств и видов.

Способы речевой реакции можно выделить путём анализа фиксированной диалогической речи, рассматриваемой как речевая деятельность двух субъектов, которая является целенаправленным отражением определённой ситуации. Всякий анализ требует чёткого описания постулатов, лежащих в его основе. В данной статье исходными являются понятия ситуации, её свойств и видов, а также вопрос взаимодействия ситуации и речевого поведения /1/.

1. Понятие ситуации.

Ситуация есть фрагмент объективной действительности, отражаемый субъектом в процессе его деятельности. Такое определение включает в понятие ситуации не только совокупность предметов и их свойств, но и человека с его переживаниями мыслями. Окружающий человека мир характеризуется множественностью объектов и отношений. Однако для конкретного человека ситуацией становятся лишь те обстоятельства, на которые направлена личность. Направленность же в реальных условиях обуславливается потребностями, интересами, идеалами. В обучении направленность задаётся преподавателем, который предлагает определённые ситуации для их отражения в речи /2/.

2. Основные свойства ситуации.

Свойства ситуации должны быть даны в терминах отношений. Ситуация не может быть описана путём простого перечисления её свойств и качеств, потому, что это не вскрывает её сущности, не обнажает той пружины, которая даёт представление о причинах развития самой ситуации, и не объясняет речевого поведения субъекта.

"... Анализ в ситуации есть не столько анализ свойств, сколько отношений, его использование должно заключаться в характеристике ситуации, в терминах отношений, ибо и свойства здесь рассматриваются как моменты отношений" /3/. Этот факт представляется важным при воссоздании ситуаций как речевого стимула в учебных условиях. Такие ситуации должны быть описанием существенных отношений между: а) различными субъектами; б) различными людьми; в) объектами и людьми. Описание таких отношений есть описание ядра ситуации.

Основой всякой ситуации должны быть отношения участников диалога друг к другу и к окружающим их обстоятельствам. Необходимым признаком всякой ситуации является её

временно-пространственная локализация. Это значит, что описательное представление учебной ситуации должно обязательно содержать указание на время и место действия.

С временно-пространственной определенностью событий связаны такие свойства ситуации, как статичность и динамичность. Статичность характеризует ситуацию, в которой нет развития действия. Динамика – способность ситуации к изменению. Тенденция к смене одних ситуаций другими характерна для всякого более или менее продолжительного разговора и требует включения в описание учебной ситуации порядка смены обстоятельств. Если вы хотите предложить студентам побеседовать на тему «Прогулка по городу», это значит, что наряду с вышесказанными признаками ситуации необходимо показать развитие в ситуации, которая может быть, например, отражена следующим образом: "Вы гуляете по городу, вы неизбежно заходите в магазины, переходите улицы, согласовываете с попутчиком свои планы, обсуждаете, каким транспортом и куда поехать и, если вас в пути застаёт голод, вы покупаете пирожки или идете в столовую и т.д."

Взаимодействие субъекта и ситуации находит своё отражение в речевом поведении, по отношению к которому ситуация носит принудительный характер. Задавая определённые ситуации, можно влиять на речевую деятельность. Каким образом такое влияние становится возможным? Ведь речевая деятельность не является результатом простого пассивного становления временных связей в ходе реагирования на отдельные внешние раздражители. В современной физиологии всё большее место занимает "подход к организму как к неделимому целому, не пассивно взаимодействующему, а активно и целенаправленно воздействующему на окружающий мир" /4/.

Исходя из определения речевой деятельности, принятого психологической школой Л.С. Выготского, она рассматривается как сложная "совокупность процессов, объединённых общей направленностью на достижение определенного результата, который является вместе с тем объективным побудителем данной деятельности, т.е. тем, в чём конкретизируется та или иная потребность".

В определении ясно говорится, что всякая деятельность предполагает объективный побудитель, определённый мотив. Таким мотивом является обобщённая цель коммуникации, отражающая направленность личности. Итак, воздействие ситуации на речевое поведение опосредовано целью коммуникации.

Утверждение о принудительном характере ситуации не должно носить категорической характер. Оно уместно лишь тогда, когда говорится об обучении на начальном этапе, где речь в основном подготовлена, т.е. задана как в плане формы, так и в плане содержания. На старших курсах, тем более в естественных условиях общения, одна и та же ситуация может вызвать у разных людей самые различные речевые высказывания. И чем своеобразнее высказывание, тем выше уровень развития речи. "По-видимому, приходится считать, что в процессе порождения речи кодируется несколько внеязыковых сообщений. Только одно из них имеет своим содержанием конкретную ситуацию; всегда есть и другое, потенциальное сообщение, содержанием которого служит тот или иной фрагмент социально-исторического опыта человечества" /6/.

Поэтому, когда мы говорим о принудительном характере ситуаций в естественном речевом общении, имеется в виду, что ситуация сообщает поведению его «качества связанности» и ни в коем случае не однозначность реакции на неё.

Виды ситуаций.

Важным с методической точки зрения представляется вопрос классификации ситуаций. В данной работе предлагается четыре различных вида классификаций, обозначенных по принципу парного противопоставления:

- 1) Микро- и макроситуации;
- 2) естественные и искусственно воссозданные ситуации;
- 3) ситуации, определяемые формой переживания и внешними обстоятельствами, которые в них отражаются;

4)экстралингвистические и лингвистические ситуации.

Такой подход к классификации ситуаций преследует чисто методические цели. Выделение первого вида классификации вызвано общедидактическим принципом, требующим прохождения материала в порядке нарастания трудностей. Это делается необходимым дроблением материала на минимальные единицы, что позволяет представить трудности в расчлененном виде. Поскольку задачей в области обучения диалогической речи является умение вести диалог на темы, предусмотренные программой, то диалог, включающий заданную тематику, будет отражением макроситуации. Путь к ней ведет через усвоение целого ряда микроситуаций.

Определение каждого вида ситуаций должно быть дано в двух планах, с точки зрения стимула и с точки зрения способа речевой реакции на него. В таком случае микроситуация – простой стимул (отражающий статичную ситуацию), речевой реакцией на который является сочетание двух-трех взаимосвязанных реплик. Иллюстрацией может служить следующий пример, реализующий одну простую цель коммуникации.

Цель: Договоренность о планах (когда встречаются в свободное время и решают побродить по городу).

Where will we go today?

- I suppose we` ll make a little trip.

Let`s go to a country.

We can drink coffee somewhere.

Речевая реакция представлена тремя взаимосвязанными репликами собеседников. Так как диалог прежде всего речь воздействующая, то цели, которыми руководствуются собеседники в разговоре, не всегда совпадают. В таком случае простой стимул включает две цели общения, каждая из которых является мотивацией высказывания какого-то одного участника диалога. Доказательством служит такая ситуация.

Цель:

1. Стремление показать, что собеседник неправ.

2. Стремление отстоять своё мнение.

1. Take your words back

2. You should apologize.

Микроситуация – сложный стимул, отражающий динамичную ситуацию и находящий выражение в целенаправленном речевом поведении, имеющем многостепенный характер в достижении цели. Примером является небольшой диалог между девушкой и юношей, который зашёл за ней, чтобы вместе идти на бал. Цель коммуникации сложная и индивидуальна для каждого участника диалога.

Цель: Обратить на себя внимание.

1. Просьба подождать.

2. Понравиться девушке, подарив цветы и тем самым доставить ей удовольствие.

3. Выражение восторга в знак благодарности за цветы.

4. Выражение радости в смущённо-сдержанной форме.

1. Are you ready Ann?

2. Yes, please. Look at my dress.

3. But here you made me pleasure.

4. Flowers, real flowers, for me?

In the middle of the winter.

5. Oh, no. It`s only flowers.

Таким образом, механизм, который приводит в движение пружину развития действия в диалоге, очень сложен. Макроситуация безгранична. Это самый большой объём микроситуаций, который только возможен. Однако в учебном процессе границы макроситуации определяются тематикой, знанием языкового материала, степенью обучения.

Уже традиционным является в методике деление на естественно и искусственно воссоздаваемые ситуации. Естественные ситуации представляют собой естественный стимул к речи в виде внутренних побуждений и обстоятельств лингвистического и экстралингвистического плана, реально существующих в жизни.

Искусственные ситуации – искусственно создаваемый стимул в виде воображаемых обстоятельств.

Деление ситуаций, исходя из форм переживания и отражаемых обстоятельств, связано с различием внешних и внутренних факторов, влияющих на речевое поведение, в силу обусловленности поведения человека как его личностью, так и внешней ситуацией. Познание внутренних факторов совершается путём выведения их из особенностей личности. Отсюда ситуации, определяемые формой переживания – внутренний стимул, побуждающий к речевому действию, а ситуация, определяемая внешними обстоятельствами, – стимул к речи в виде обстоятельств, независимых от личности.

Выделение экстралингвистических и лингвистических ситуаций обусловлено различием способов воссоздания ситуаций.

Экстралингвистическая ситуация – стимул, создаваемый с помощью экстралингвистических средств (реальной действительности). Речевая реакция характеризуется возрастанием эллиптических конструкций и эмоциональностью. Такие ситуации чаще встречаются в реальном общении. В обучении примером экстралингвистической ситуации является кадр немого фильма или картинка.

Лингвистическая ситуация – стимул, создаваемый с помощью лингвистических средств, с помощью контекста.

К такой ситуации очень часто прибегает преподаватель на уроке, воссоздавая с помощью контекста естественные ситуации, которые оказываются тем самым включенными в самое содержание речи /7/. Вот, например, описание ситуации разговора между двумя подростками – юношей и девушкой, – которым захотелось познакомиться друг с другом.

Описание ситуации.

Юноша обращается первым, стараясь, естественно, скрыть своё стремление шуткой. Девушка отвечает независимо, но и она хочет, чтобы начавшийся разговор, заинтересовавший её, не окончился быстро. В результате разговора собеседники узнают друг друга и оказывается, что они уже слышали друг о друге.

Стимулом может быть не только описание ситуаций, но и сама речевая реакция (предшествующая реплика). Описание ситуаций может быть предельно обобщённым или же, наоборот, очень развернутым с тем, чтобы студенты имели возможность использовать его языковой материал при ведении диалога.

Между этими двумя полярными видами существуют ситуации, использующие как лингвистические, так и экстралингвистические средства для стимулирования речи. Суммируя общие сведения о ситуации как стимуле, можно выделить следующие общие требования к ней.

1. Всякая ситуация служит для разрешения определенной цели коммуникации (простой или сложной).

2. Основными её признаками являются отношения участников диалога друг с другом и к объекту высказывания, а также временно-пространственная локализация и вытекающие отсюда динамичность либо статичность. Совокупность этих признаков даёт описание условий общения.

3. При стимулировании диалогической речи необходимо различать:

- 1) микро- и макроситуации;
- 2) искусственные и естественные ситуации;
- 3) ситуации, служащие выражением форм переживаний и внешних обстоятельств.

Лингвистические и экстралингвистические ситуации.

Конечной задачей упражнений на комбинирование должно являться развитие всех относящихся сюда умений в их совокупности, постепенная ликвидация появления осознанно вербализированных элементов родного языка и превращение комбинационных действий в автоматизированные с тем, чтобы учащиеся могли относительно непринужденно сочетать пройденное при осуществлении самых разнообразных коммуникативных целей.

Развитые комбинированные умения позволяют расширить рамки устной практики учащихся: дают возможность актуализировать для определённой аудитории и для определённого обучающегося сообщения и беседы по темам учебной программы, говорить и на темы, не связанные с пройденными, широко обсуждать прочитанное и увиденное, беседовать о различных событиях жизни в нашей стране и за рубежом, и таким образом превращают иностранный язык в подлинное средство общения.

Список использованных источников:

1. Hallicyay M.A. *Categories of the Theory of Grammar//Word*, 1961. Vol. 17. №3, pp. 13-17.
2. Артёмов В.А. *Коммуникативная, синтаксическая, логическая и моральная функция в речевой интонации// Материалы коллоквиума по экспериментальной фонетике и психологии речи.* – М., 1966. – С. 40-48.
3. Ахманова О.С. *О принципах и методах лингвостилистического исследования.* – М., 1996. – С. 25-31.
4. Бим И.Л. *Методика обучения устной речи на основе речевых образцов по 2-м классам школ с преподаванием ряда предметов на немецком языке: Дис... к.п.н.* – М., 1964 – С. 56
5. Леонтьев А.А. *Слово в речевой деятельности.* – М., 1965. – С.21-27.
6. Скалкин В.Л., Рубинштейн Г.А. *Речевые ситуации как средство развития неподготовленной речи//Иностранные языки в школе.* – 1966. -№4. – С. 35-36.
7. Соловьева А.К. *О некоторых общих вопросах диалога//Вопросы языкознания.* – 1965. – №6. –С. 21;41.

ӘОК: 81'0;373.1.02

Таженова А.С.,¹ Абикенова Ж.Ж.², Крыкбаева А.Д.³

магистр-аға оқытушылар

*Абай атындағы ҚазҰПУ, Аль-Фараби атындағы ҚазҰУ,
Лингвистикалық колледж, Алматы, Қазақстан*

**ОҚЫТУДЫҢ ДӘСТҮРЛІ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕРІ:
ОҚУ ПРОЦЕСІНДЕ БЕЛСЕНДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ**

Аңдатпа

Бұл мақалада оқытудың дәстүрлі және заманауи әдістері қарастырылған. Оқытудың дәстүрлі және заманауи әдістері тәуелсіз ойлау дағдыларын дамытуға, жаңа жағдайда бағдарлауға, проблемаларды шешудің өзіндік тәсілдерін іздеуге, аудиториямен іскерлік байланыс орнатуға қажетті жағдайлар жасайды. Инновациялық технологиялар дәстүрлі технологиялардан, ең алдымен, оқу процесінің негізгі қатысушылары – оқытушы мен студенттердің орны мен рөлімен, олардың қарым-қатынасымен, білім беру қызметінің сипаты мен мазмұнымен ерекшеленеді. Қазіргі оқытудың маңызды ерекшелігі – оның студенттерді бейімделуге ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік өзгерістер жағдайларын белсенді игеруге дайындауға бағытталуы. Бұл білім беру бағдарлары 90-жылдардың басында ЮНЕСКО бағдарламаларында жұмыс бағдары ретінде халықаралық деңгейде танылды.

Кілт сөздер: дәстүрлі және заманауи әдістер, инновациялық технология, дағды, ойлау, бағдарлау, қарым-қатынас, білім беру қызметі.

¹*Таженова А.С.,* ²*Абикенова Ж.Ж.,* ³*Крыкбаева А.Д.*

^{1,2,3}*магистры, старшие преподаватели*

¹*КазНПУ им. Абая,* ²*КазНУ им. аль-Фараби,* ³*Лингвистический колледж.*

ТРАДИЦИОННЫЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ: ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ АКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

Аннотация

В этой статье рассматриваются традиционные и современные методы обучения. Традиционные и современные методы обучения создают необходимые условия для развития навыков самостоятельного мышления, ориентации в новых условиях, поиска собственных способов решения проблем, установления деловых контактов с аудиторией. Инновационные технологии отличаются от традиционных, прежде всего, местом и ролью основных участников образовательного процесса – преподавателя и студентов, их взаимоотношениями, характером и содержанием образовательной деятельности. Важнейшая черта современного обучения – его направленность на то, чтобы готовить учащихся не только приспособиваться, но и активно осваивать ситуации социальных перемен. Эти образовательные ориентиры к началу 90-х гг. получили международное признание в качестве рабочих ориентиров в программах ЮНЕСКО.

Ключевые слова: традиционные и современные методы, инновационная технология, навык, мышления, ориентация, взаимоотношения, образовательной деятельности.

¹*Tazhenova A. S.,* ²*Abikenova Zh.Zh.,* ³*Krykbaeva A.D.*

^{1,2,3}*masters, senior teachers*

¹*Abai Kaznpu,* ²*Al-Farabi Kazakh National University,* ³*Linguistic college
Almaty, Kazakhstan*

TRADITIONAL AND INNOVATIVE TEACHING METHODS: THE APPLICATION OF ACTIVE LEARNING METHODS IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Abstract

This article discusses traditional and modern teaching methods. Traditional and modern teaching methods create the necessary conditions for the development of independent thinking skills, orientation in new conditions, finding your own ways to solve problems, and establishing business contacts with the audience. Innovative technologies differ from traditional ones, first of all, by the place and role of the main participants in the educational process – the teacher and students, their relationship, the nature and content of educational activities. The most important feature of modern education is its focus on preparing students not only to adapt, but also to actively master situations of social change. By the early 90s, these educational guidelines had gained international recognition as working guidelines in UNESCO programs.

Keywords: traditional and modern methods, innovative technology, skill, thinking, orientation, relationships, educational activities.

Кіріспе. Дәстүрлі және заманауи әдістеме, яғни оытудың кез-келген әдісін немесе стратегиясын қолдану үшін оқытушы маңызды факторларды ескеруі қажет: әр студенттің

қызығушылығы, мотивациясы және интеллектуалды қабілетінің деңгейі. Ол оқуды білімгерлердің даму процесін кезең-кезеңімен түсінуден бастауы керек. Блумның білім беру мақсаттарының таксономиясы когнитивтік салада алты санаттың иерархиясын анықтайды [1](кестені қараңыз.).

Кесте 1. Блумның білім беру мақсаттарының таксономиясы

Оқытушы өз білімгерлерінің қажеттіліктері мен қабілеттерін, олардың оқу процесін қалай қабылдайтынын және осы процесте дамытынын білуі керек және осы негізгі ойларға сәйкес аудиторияда оқыту стратегиясын құруы керек. Гарднер теориясына сәйкес, барлық адамдар өздерінің қабілеттерінің әртүрлі интеллектісі мен жеке көріністеріне ие, әр адамның ерекше "когнитивті профилі" бар [2, 8 б].

Гарднер пайымдауы бойынша интеллект құрылымы ұсынылуы мүмкін [2, Б.9-14]:

- (а) лингвистикалық - ауызша интеллект;
- (б) логикалық-математикалық интеллект;
- (в) кеңістіктік-визуалды интеллект;
- (г) музыкалық интеллект;
- (д) дене-кинестетикалық интеллект;
- (е) тұлғааралық интеллект;
- (ж) тұлғаишілік интеллект;
- (з) натуралистік интеллект.

Интеллекттің көптігі теориясы тілдік сыныпта оңай қолдануға болатын оқыту әдістерінің алуан түрлілігіне есік ашады және мұғалімге сабақтарды ұйымдастырудың әртүрлі әдістері мен формалары арқылы заманауи оқыту стратегияларын кеңейтуге мүмкіндік береді [3, 51б]. Білімгерлердің қабілеттері мен интеллектуалды даму дәрежесін ескере отырып, оқытушы топтағы атмосфераны басқара алады және дәстүрлі немесе заманауи оқыту әдістерін қолдану туралы сұраққа жауап бере алады, сонымен қатар әр білімгерге білімді өзінше игеруге көмектесетін көмекші құралдар мен оқыту стратегияларын таңдай алады.

Дәстүрлі әдіс. Тілді оқытумен байланысты дәстүрлі оқыту әдістері әлі де көптеген білім беру мекемелерінде кеңінен қолданылады. Оқытушы оқу процесін басқарады және осылайша бүкіл процестің орталығында болады. Сонымен қатар, оқыту оқулықтың қатаң нұсқауларына

сәйкес жүзеге асырылады. Оқытудың дәстүрлі тәсілі-бұл өзара әрекеттесу процесі, мұнда ұстаз білім көзі, ал білімгерлер сол білімнің пассивті алушылары болып табылады [4]. Дәстүрлі педагогикалық ғылымның әдістерін қолдана отырып, оқытушы топта үлкен орын алады және қалыптасқан дәстүр бойынша дайындалған сабақ жүргізеді: алдыңғы материалды қарау, оны қайталау, жаңа тақырыпты енгізу, грамматиканы түсіндіру, оқу, аудармалар мен жаттығуларды орындау, қателерді түзету. Бұл тармақтар әр сабаққа енгізілген.

Бұл әдістің мақсаты - білімгерлер түсінгеніне немесе түсінбегеніне қарамастан, өткен материалды есте сақтау. Тестілеуге маңызды орын беріледі. Барлық студенттер білімді бағалаудың негізгі әдісі болып табылатын тестілеуден өтеді, бірақ сонымен бірге олардың білімінің, қабілеттері мен қызығушылықтарының алғышарттары ескерілмейді. Осылайша, топта оқытушы мен білімгердің өзара байланысы жеткіліксіз, ал білімгерлердің шет тілі мен қарым-қатынас тәжірибесі туралы білімдері мен дағдыларын дамыту және дамыту мүмкіндігі аз.

Дәстүрлі оқытуда қолданылатын үш негізгі әдіс бар: (1) тікелей нұсқаулар мен дәрістер; (2) өзіндік жұмыс; (3) есту және бақылау арқылы оқыту.

Оқытудың заманауи әдістері. Барлық оқытушылар оқытудың ең жақсы тәсілдерін іздейді және оқытудың заманауи әдістері мен стратегияларын қолданады деп сеніммен айтуға болады. Дәстүрліден айырмашылығы, қазіргі әдістеме білімгердің жеке басына көбірек бағытталған. Джим Скривнердің айтуынша, оқытушының негізгі рөлі "оқу процесінің өтуіне көмектесу" болып табылады, бұл "білімгерлерді не болып жатқанына тарту" дегенді білдіреді, оларға ұзақ түсініктеме бермей, олардың қатысуы мен қарым-қатынасын ынталандыру арқылы өз қарқынымен жұмыс істеуге мүмкіндік береді [5, 5p].

Заманауи топтар әртүрлі көрнекі құралдармен жабдықталған (білім беру ресурстары, компьютерлер, баспа және электронды кітаптар және т.б.). Мұның бәрін оқу процесіне енгізе алатын оқытушыға үлкен қажеттілік бар. Қазіргі оқу процесінде оқытушы білімгерлерге зерттеуді қолдауға және көмектесуге, оқуды қызықты ете отырып, ойластырылған нәрсені жүзеге асыруға тырысу үшін түсіндіру үшін қажет емес. Рональд В.Уайт заманауи әдіснаманың үш қағидасын тұжырымдады: сөйлеу әрекетінің басым болуы, байланысты мәтінді оқу процесінің жүрегі ретінде орталықтандыруға баса назар аудару және топтағы сөйлеу әдіснамасының абсолютті басымдығы. Грамматикалық ережелер мен сөздердің жеке тізімін есте сақтаудың орнына, қазіргі әдістеме "контекстік тілді бейнелеуді және дағдыларды дамытуды" қалайды [6]. Қазіргі уақытта біз білім беру процесін жақсарту үшін мектептерде қолданылатын көптеген әдістермен айналысамыз және олардың көпшілігі өте жақсы нәтиже береді, әсіресе бір-бірімен өзара әрекеттесу кезінде. Бүгінгі таңда келесі әдістер кеңінен қолданылады[6]:

– "тікелей нұсқаулық" (дәріс оқу арқылы оқытудың ең көп таралған түрі; дегенмен, бұл оқытудың ең тиімді әдісі емес, студенттердің кейбір топтары оқытудың тиімділігіне қол жеткізу үшін оқытудың қызықты түрлерін қажет етеді);

– зерттеу арқылы оқыту (бұл әдіс көп уақытты, энергияны және жоспарлауды қажет етеді, бірақ көбінесе оның тиімділігімен ақталады; белгілі бір қорытындыға келу үшін сыни ойлау дағдылары дамиды. Бұл оқытудың ең тұлғаға бағытталған және тұлғаға бағытталған әдісі);

– топтық оқыту (бірлесіп жұмыс істеу мақсатында студенттерді топтарға бөлуді қамтиды; әдетте, бөлу қабілет деңгейіне қарамастан жүреді, топта интеллектуалды дамудың әртүрлі деңгейлері бар балалар болуы керек);

– "еркін нұсқаулық" (аты айтып тұрғандай, бұл әлдеқайда аз формальды оқыту әдісі; Егер сіз белгілі бір студенттер тобына біраз уақыт сабақ берген болсаңыз, онда сіз олардың қызығушылықтары мен дайындық деңгейлері туралы аздап білетін шығарсыз).

Әдістердің көпшілігі білім беру модельдеріне топтастырылған, сондықтан біз ақпаратты өңдеу модельдері, әлеуметтік модельдер, жеке модельдер, мінез-құлық (мінез-құлық)

модельдер жүйесі және конструктивистік модель (интеграцияланған) туралы айтуға болады. Бұл бүкіл әлемдегі оқу орындағы білім беру жүйелері оқытудың ең жақсы тәсілін анықтауға тырысатынын көрсетеді. Жоғарыда аталған әдістердің ішінде мен зерттеушілердің көпшілігі бүгінгі күнге дейін ең жақсы деп санайтын модельді атап өткім келеді.

Оқытудың заманауи, озық тәжірибелерімен байланысты бұл жұмыстың кілті АҚШ-тың барлық елу штатының білім беру жүйелерінде кең таралған және енгізілген, сондай-ақ әлемдегі ең жақсы оқыту әдісі болып табылатын SIOP моделін қарастыру болып табылады. Оны Калифорния мемлекеттік университетінің құрметті профессорлары Джена Эшевария мен Мэри Эллиен Вогт, сондай-ақ Дебора Шорт, кәсіби даму бойынша кеңесші және Вашингтондағы қолданбалы лингвистика орталығының аға ғылыми қызметкері құрды. Бұл модельді білім беруді дамыту және зерттеу бағдарламасы, білім беруді, әртүрлілікті және озық тәжірибені зерттеу орталығы (ЭРЕРЕ) және әлемдегі көптеген басқа ғылыми-зерттеу орталықтары қолдайды [7]. Бұл модель көптеген жылдар бойы қалыптасқан және бүгінде оқытуда күнделікті қолдануға арналған. Ол барлық мектеп пәндері мен сабақтардың барлық түрлерінде жүзеге асырылуы мүмкін. Бұл мұғалімнен жоғары ұйымшылдық пен жақсы дайындықты талап етеді.

SIOP моделі өзара байланысты сегіз компоненттен тұрады[7]:

- Сабаққа дайындық.
- Тақырыпты құру.
- Түсінікті кіріспе.
- Өзара әрекеттесу.
- Тәжірибе және қолдану.
- Сабақты қою.
- Шолу және бағалау.

Осы егжей-тегжейлердің әрқайсысы мұғалімге жақсы нәтижелер мен оқушылардың кері байланысын алу үшін сабақты жоспарлауға және қоюға көмектеседі және бағыттайды. SIOP моделі ағылшын тілін үйренушілер мен ағылшын тілді тұрғындарға арналған сабақтарда қолданудың отыз ерекшелігіне ие. Бұл ерекшеліктер жоғарыда аталған сегізге енгізілген өзара байланысты компоненттер. Бұл әдісті қолданудың нәтижесі жоғары сапа, оқу тиімділігі және оқушылардың үлгерімін жақсарту болып табылады.

Дәстүрлі және заманауи әдістердің артықшылықтары мен кемшіліктері. Оқытудың заманауи әдістерін қолдана отырып, біз өз жұмысымызда көптеген көмекші құрылғылар мен материалдарды қолдана аламыз. Студенттер, әрине, флэш-карталар, интерактивті тақталар, компакт-дискілер және т.б. сияқты әртүрлі көрнекі материалдарды қолданатын сабақтардан үлкен нәтеже алады, осылайша олар оқу материалын мұқият және жақсы есте сақтайды, оны оқытушы тақырыпты дәстүрлі түрде түсіндіргеннен гөрі ұзақ мерзімді жадыда сақталады. Бұл құралдар "оқушылардың эксплициттік-декларативті жадындағы фактілерді қолдайды" [8]. Оқытушы көмекші құралдарды қолданудың үлкен пайдасын көреді.

Қазіргі заманғы әдістер мен кемшіліктер бар, олар, керісінше, дәстүрлі әдістердің пайдасына сөйлейді. Жоғарыда айтылғандай, олар бізге белгілі бір кедергілер мен қолайсыздықтарға әкелуі мүмкін заманауи оқыту құралдарын пайдалануға мүмкіндік береді, атап айтқанда оқытушы мен студенттің өзара әрекеттесу дәрежесін төмендетуі мүмкін, сонымен қатар жабдықтың жоғары құны және оған техникалық қызмет көрсету қажеттілігі, сондай-ақ оқытушыларға техниканы дұрыс қолдануды үйрету қажеттілігі неізделген. Дәстүрлі оқыту әдістері ұзақ уақыт бойы қолданылды. Оқытудың дәстүрлі моделі қазіргі заман жағдайында мүлдем дұрыс емес немесе қолайсыз деп айтуға болмайды.

Қорытынды. Бүгінгі таңда аудиторияда, әсіресе оқытушыларға қандай әдістерді қолдану керектігін айту қиын. Оқу процесінде бәрі ескерілуі керек: аудиторияның өзі, оқушылар саны, жабдықталған оқу орны, студенттердің негізгі білімі және олардың қабілеттері, әлеуметтік жағдайлар, әр адамның мотивациясы. Оқытушы білім беру жүйесі рұқсат еткен

кез-келген педагогикалық әдістерді дәстүрлі де, заманауи да қолдана алады, бірақ олардың кең спектрін қоса алғанда, ол өзімен тынымсыз жұмыс істеп, күнделікті оқыту дағдыларын жетілдіруі керек.

Бүгінгі таңда ең көп сұранысқа ие заманауи оқыту әдістерінің ішінде мыналарды атап өтуге болады: тренинг; модульдік оқыту; қашықтықтан оқыту; құндылықты бағдарлау; кейс-стади; коучинг; шығармашылық топтар; тақырыптық пікірталастар; консалтинг; ресми іс-шараларға қатысу; ақпараттық-компьютерлік технологияларды қолдану; білім беру машиналары[2].

Қазіргі уақытта инновациялық білім беруде қолданылатын технологиялардың негізгі түрлері ретінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

– Оқыту нәтижесі коммуникациялық және ақпараттық технологиялардың түріне емес, курстарды әзірлеу мен ұсынудың сапасына байланысты.

– Технологияларды таңдау кезінде кейбір технологиялардың білім алушылардың сипаттамаларына, нақты пәндік салалардың ерекшеліктеріне, оқу тапсырмалары мен жаттығулардың басым түрлеріне барынша сәйкестігін ескеру қажет.

– Технологияларды таңдауда ең тиімдісі мультимедиялық тәсіл болып табылады, онда әртүрлі технологияларды толықтыруға, олардың өзара әрекеттесуінің синергетикалық әсеріне ұмтылу қажет.

– Технологиялық инновациялар оқытушылық қызметтің сипатына айтарлықтай әсер ететін көптеген педагогикалық әдістер мен әдістердің айтарлықтай кеңеюіне әкеледі, осылайша тұтастай алғанда педагогикалық ішкі жүйенің дамуына әсер етеді.

Оқу процесінде жаңа технологияларды қолдану дамуға әкеледі:

- жаңа педагогикалық әдістер мен тәсілдері;
- жаңа білім беру ортасы;
- оқытушылардың жаңа жұмыс стилі;
- педагогикалық жүйедегі құрылымдық өзгерістер.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Bloom, B.S. & D.R. Krathwohl. 1956. *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals: Handbook I, Cognitive Domain*. New York: Longmans, Green.
2. Gardner H. 2006. *Multiple Intelligences*. [http://books.google.ba/books?hl=en&lr=&id=8K54fg6YU4EC&oi=fnd&pg=PR7&dq=gardner+h.+\(1993\).+multiple+intelligences+the+theory](http://books.google.ba/books?hl=en&lr=&id=8K54fg6YU4EC&oi=fnd&pg=PR7&dq=gardner+h.+(1993).+multiple+intelligences+the+theory)
3. Armstrong, M. (2009) *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice*. 11th Edition, Kogan Page Limited, London.
4. Masaryk University Faculty of Art. *Traditional vs. Modern Teaching Methods: Advantages and Disadvantages ...is.muni.cz/th/86952/ff_m_b1/ V Boumova 2008*.
5. Scrivener, J. 2005. *Learning Teaching*. Oxford: Macmillan. http://is.muni.cz/th/86952/ff_m/MgrDiplomkaBoumova.pdf
6. Christison, M. A. 1996. - *Teaching and Learning Language through Multiple-Intelligences*. *ll TESOL Journal* 6: 10-14.
7. Echevarria J, M.E. Vogt, D.J. Short. 2008. *Making Content Comprehensible – The SIOP Model (4th edition)*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
8. Ortega L. 2009. *Understanding Second Language Acquisition*. London, Great Britain: Hodder Education, Hachette UK Company.

Кушегенова Ж.К.¹

*¹учитель русского языка и литературы
КГУ «Школа-лицей №210»
г. Алматы, Казахстан*

МЕТОДЫ И СПОСОБЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

В общеобразовательных организациях для обучения иностранному языку, в том числе русскому и для владения обучающимися на необходимом уровне языком учителями помимо традиционными методами, часто используются современные методы и способы преподавания. Проблема, которая часто встает перед современными учителями, заключается в достижении цели урока, при этом не теряя интерес обучающихся к уроку во время учебного процесса. Для достижения поставленной цели использовать в учебном процессе различные цифровые образовательные инструменты.

Ключевые слова: обучение русскому языку, повышение интереса обучающихся, мотивация обучающихся, современные методы и приемы.

Ж.К. Кушегенова ¹

*¹орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
КММ «№210 мектеп-лицей»
Алматы, Қазақстан*

ОРЫС ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ

Аңдатпа

Жалпы білім беру ұйымдарында шет тілін үйрету, оның ішінде орыс тілін меңгерту жолында мектеп қабырғасында қызмет атқаратын ұстаздардың өз білімгерлеріне қажетті деңгейде тілді меңгерте білуі үшін дәстүрлік тәсілдерден бөлек заманауи әдістер мен тәсілдер жиі қолданылады. Қазіргі кезде мұғалімдердің алдынан жиі туындайтын мәселе – білімгердің сабақ барысында сабаққа деген қызығушылығын жоғалтпай, сабақ мақсатына жету. Осы жолда түрлі цифрлық білім құралдарын пайдалану.

Кілт сөздер: орыс тілін үйрету, білімгердің қызығушылығын арттыру, мотивация беру, заманауи әдіс-тәсілдер.

Kushegenova Zh. K.¹

*¹Teacher of Russian language and literature
S-OPI "school-Lyceum No. 210" Almaty*

METHODS AND APPROACHES TO TEACHING THE RUSSIAN LANGUAGE

Abstract

In order to teach a foreign language in general education organizations, including Russian, teachers working at schools often use modern methods and approaches, in addition to traditional

ones, to teach their students the language at the necessary level for them. Currently, the most teachers often have the difficulties with achieving the goal of the lesson while increasing the student's interest during the lesson and use various digital knowledge tools along the way.

Keywords: teaching the Russian language, increasing the interest of students, motivating students, modern methods and techniques.

В современном мире существует необходимость адаптироваться к глобализирующемуся миру, где общение и иностранные языки более важны, чем несколько лет назад. Русский язык - это язык общения и язык возможностей. В XXI веке русский язык вошел в число так называемых мировых (глобальных) языков. Русский язык, как иностранный, изучается почти в 90 стран мира.

Современный русский язык – это сложное единство литературного языка, диалектов, просторечия, жаргонов, поэтому преподавать этот язык очень трудно, особенно тем, кто знает русский, как второй или даже как третий язык.

Одни только правила скучны для большинства учеников, и поэтому они теряют интерес к изучению языка. Хотя нет другого способа преподавать основы языка, кроме традиционного метода, только эти подходы необходимо слегка модифицировать, чтобы заинтересовать учеников. Когда дело доходит до преподавания русского языка старшеклассникам, которые уже знают основы, традиционные методы обычно дают худшие результаты, чем современные и инновационные методы. Новые методы помогают ученикам лучше изучать язык, не понимая его, и поддерживают в них интерес. В этой статье представлены полезные подходы и методы для преподавания русского языка.

Традиционный метод обучения “мелом и речью”, существующий сотни лет, дает более низкие результаты, чем более современные методы обучения, используемые сегодня в школах. Иногда использование одних и тех же методов в преподавании языка может снизить интерес учащегося к языку. Традиционное обучение делится на несколько типов, таких как разговорная речь, аналитическое чтение, домашнее чтение, грамматическая практика и прикладная фонетика. Некоторые школьники хорошо усваивают грамматику, но в речи у них возникают трудности при произношении. Поэтому на занятиях теорию нужно подкреплять с помощью различных упражнений, игр и дискуссий [1, с.2]. Можно добиться хороших результатов следующими способами:

- изучается уровень знаний учащихся, возможности обучения; задания даются дифференцированным образом;
- учащиеся во время урока говорят в основном на русском языке, перевод непонятных слов произносят не сразу, а пытаются объяснить, донести их с помощью мимики;
- ученики делятся на небольшие группы и используют следующие методы: "развитие дискуссий", "выражение своего мнения", "совместная работа";
- давать ученикам возможность свободно мыслить и выражать свои мысли, их ошибки не исправляются сразу, а обсуждаются вместе после выступления учеников;
- использовать различные грамматические, фонетические и другие виды игр, роли распределяются в соответствии со знаниями учащихся;
- просмотр короткометражных фильмов и различных картин, слушание новостей по теме и обсуждение текстов;
- знание учеников полностью закрепляется на практике, и ни один ученик не остается в стороне.

Занятия проводятся на русском языке с учетом всего опыта, необходимого для проведения уроков. То есть учащиеся начинают понимать через чтение, аудирование, практику письма, совершенствование речи. Ученики становятся центром урока, а не учитель. Учитель только помогает ученику приобретать знания. Таким образом, улучшается возможность самостоятельного изучения. Когда занятия нетрадиционны, в зависимости от типа задания, учащиеся делятся на пары и небольшие группы или работают индивидуально. Например, в

начале урока учитель составляет план и делится целями урока с учениками. Каждый ученик участвует в этом плане и делится своими мнениями друг с другом. В результате происходит обмен знаниями, и все учащиеся знакомятся с темой. Некоторые упражнения выполняются парой или группой учеников. Для работы в группе ученикам даются следующие задания: организация дискуссий, обсуждение темы с помощью ролевых игр и работа с высокими технологиями. Для работы в парах им предоставляются диалоги, грамматические материалы, а также чтение готовых текстов или незнакомых текстов. Используя эти методы, мы заставляем всех учеников участвовать на уроке, и учитель может помочь каждому ученику в соответствии с их потребностями.

Главное в изучении языка - поддерживать интерес учеников, то есть мотивировать их. Важно поддерживать активность ученика во время занятий и после них. Учителя по всему миру постоянно находятся в поиске того, как успешно преподавать иностранные языки ученикам.

Существует много эффективных методов обучения. Одно из главных различий между традиционными методами и современными методами заключается в том, что современное преподавание означает “ориентированное на ученика- обучение”, которая поднимает процесс обучения до такого уровня, что это не только полезно, но и доставит удовольствие молодому поколению. Виды деятельности, как проектная работа, развитие диалогов, разговорных навыков, групповая / парная работа, занятия в классе в целом, мотивация учащихся, различные игры, ролевые игры и физическая активность, важны в современном обучении [2, с. 68].

Учителя сегодня сталкиваются со следующим вопросом: как сделать свою работу полезной и приятной. Для этого учителям языка нужны инструменты. В дополнение к важным теориям, целям и задачам необходимо использовать инструменты, которые помогут ученикам быстрее достичь поставленных целей. Самые популярные цифровые образовательные **инструменты**: Scratch, GoAnimate, PowToon, Concept Draw, Sparkol VideoScribe, Animaker, LearningApps, Study Stack, ProProfs, Trello, Wrike, Tagul, Movavi, VitaLMS, Google Forms, Wizer, Corel Draw, Canva, AudaCity, InShot, StoryVisualizer, Online Test Pad, Кунделик.кз, Kahoot! и Quizizz, Plickers, Classtime, Quizlet, PowerPoint, Google Classroom, ЛЕСТА, ЯКласс, Moodle. Использование этих платформ приводит к разнообразию урока. Для достижения целей урока и целей обучения надо тщательно относиться выбору хороших стратегии и методы обучения. Тщательное планирование урока – это успех учителя в пути достижения поставленной цели. Вышеуказанные платформы можно использовать в проектной работе (классные журналы, групповые настенные выставки), в сотрудничестве, в самооценке учащихся, в ролевых играх и групповых работах. Работа в этих платформах дает возможность ученикам быстро ориентироваться на уроке, поможет принять решения, реализовать себя самостоятельно, делать парную работу, входит в диалог. Все это помогут развивать у учеников способность эффективно работать. Кроме того, весь словарь запоминается намного лучше. В диалогах учеников учат беглости речи, быстрой реакции, актерскому мастерству и, конечно же, грамматической точности. Групповая и парная работа является частью нашей повседневной учебной рутины, и трудно перестать думать, прежде чем разделить класс для решения любой коммуникативной задачи. Групповая работа позволила преподавателю уделять больше времени устной речи учеников, что, вероятно, и раньше было приоритетом в изучении русского языка.

Еще один важный момент – это мотивация. Широко распространено мнение, что мотивация оказывает глубокое влияние на способность ученика учиться. Мотивацию можно разделить на внешнюю и внутреннюю формы. Внутренняя форма исходит изнутри ученика, который хочет учиться. Хорошей новостью для учителей является то, что мы можем многое сделать в классе, чтобы повысить уровень нашей внешней мотивации. Игры и кружки - это очень полезные занятия, в которых участвует весь класс. Многие игры перерабатывают

словарь и включают в него интересный элемент. В настоящее время очень модно работать в парах и небольших группах.

Учителя, которые изучают и применяют современные методы преподавания русского языка, – это те, кто ценит свое достоинство – себя. Учителя являются исполнителями в выбранной ими профессии – достигающие практического успеха. Современные методы преподавания русского языка могут быть как сложными, так и требовательными к учителям; они также могут быть очень стимулирующими и полезными. Степень эффективности этих подходов, которые мы применяем в наших школах, может зависеть от стремлений наших учеников, квалификации наших учителей и их готовности применять эти современные методы, а также от наличия ресурсов вокруг нас. В то же время необходимость повышения уровня образования в учебных заведениях сегодня очевидна. На мой взгляд, создание атмосферы сотрудничества в классе, интеллектуальные и информационные подходы к преподаванию, обобщение учащихся, обучение их делать дедуктивные выводы, а также развитие способности спорить и учиться индивидуально способствует заинтересованности, учащихся к изучаемому предмету, возникновению желания внимательнее относиться к русскому языку. Нужно расширять и совершенствовать видов деятельности учителя и учащихся на протяжении всей нашей педагогической деятельности.

Список использованной литературы:

1. *Nazarova D.I. Feelings of lyric heroes in Kamol Jamol's work// Conference of Management of Islamic Education Leadership In The Era of Revolution.– 2020.- №6.– P. 1 - 3.*
2. *М.Н. Хикматова, О разработке интегрированного занятия "Иностранный язык художественное развитие" Психология 2 (№2), 68-71*

МРНТИ 14.35.09

Toksanbay A.M.,¹ Seidaliev G.O.²

*¹Abai Kazakh National Pedagogical University
Almaty, Kazakhstan*

¹Master student, aitolkyn_toksanbay@mail.ru;

²PhD., Acting A Associate Professor, guldanaseida@mail.ru

IMPLEMENTATION OF PBL TECHNOLOGY IN THE DEVELOPMENT OF WRITING SKILLS

Abstract

Writing skill is one of the skills that requires development, long-term work and effort so that a person can express his thoughts accurately, systematically and clearly in writing. Of the four skills a student must master when learning a language, writing is the most difficult. This article discusses how writing skills can be developed through the stages of PBL technology, how it should be used in practice, features of text works and requirements for them, and also analyzes the ideas proposed by scientists. In addition, the formation of writing skills through PBL technology has a significant impact on the development of students' abilities such as discussing and sharing new useful information from an early age, developing cognitive thinking, responsibility, the ability to use one's time effectively, analytical and critical thinking, the ability to identify a problem and propose modern and rational ways to solve it, work in a group and collaborate with other team members during the project.

Keywords: PBL (Project Based Learning) technology, writing skills, project-based learning, PBL model, writing literacy, systematic learning, stages of PBL

Тоқсанбай А.М.,¹ Сейдалиева Г.О.²

¹Казахский национальный педагогический университет им.Абая
Алматы, Казахстан

¹Магистрант, aitolkyn_toksanbay@mail.ru;

²PhD доктор., и.о. ассоц профессор, guldanaseida@mail.ru

ВНЕДРЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ PBL В РАЗВИТИИ НАВЫКОВ ПИСЬМА

Аннотация

Навыки письма – один из навыков, требующая развития, длительной работы и усилий для того, чтобы человек мог точно, систематически и ясно излагать свои мысли письменно. Из четырех навыков, которыми учащийся должен овладеть при изучении языка, самым сложным является навык письма. В данной статье обсуждается как навыки письма можно развивать через этапы технологии PBL, как ее следует использовать на практике, особенности текстовых работ и требования к ним, а также анализируются идеи, предложенные учеными. Кроме того, формирование навыков письма посредством технологии PBL оказывает существенное влияние на развитие таких способностей у обучаемого как обсуждение и обмен новой полезной информацией с раннего возраста, развитие познавательное мышление, ответственность, умение эффективно использовать свое время, аналитическое и критическое мышление, умение идентифицировать проблему и предлагать современные и рациональные способы ее решения, работа в группе и сотрудничество с другими членами команды в ходе проекта.

Ключевые слова: технология PBL (Project Based Learning), навыки письма, проектное обучение, модель PBL, письменная грамотность, систематическое обучение, этапы PBL

А.М.Тоқсанбай,¹ Г.О. Сейдалиева²

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы, Қазақстан

¹Магистрант, aitolkyn_toksanbay@mail.ru;

²PhD доктор, қауымдастырылған профессор м.а., guldanaseida@mail.ru

ЖАЗЫЛЫМ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМЫТУДА PBL ТЕХНОЛОГИЯСЫН ЕНГІЗУ

Аңдатпа

Жазылым дағдысы адам баласының өз ойын жазбаша түрде тиянақты, жүйелі, анық етіп түсіре алуы үшін дамытуды, ұзақ мерзімді жұмысты, талпынысты талап ететін дағдылардың бірі. Тіл үйренуде білім алушы игеруі қажет төрт дағдылардың ішіндегі ең күрделісі жазылым дағдысы болып табылады. Бұл мақалада жазылым дағдысын PBL технологиясы арқылы қандай кезеңдерден өтіп дамытуға болатыны, практика жүзінде қалай қолданылу қажеттігі, мәтіндік жұмыстардың ерекшеліктері мен оларға қойылатын талаптар, ғалымдар ұсынған ойларға талдау жасалынған. Сонымен қатар, жазылым дағдысын PBL технологиясы арқылы қалыптастыру білім алушының бойында когнитивті ойлау, жауапкершілік, өз уақытын тиімді пайдалана алу, аналитикалық және сыни ойлау, проблеманы анықтап, оны шешудің заманауи әрі ұтымды жолдарын ұсына алу, топта жұмыс жасау, жоба барысын өзге топ мүшелерімен бірлесе отырып талқылау, жаңа пайдалы ақпаратпен бөлісу секілді қабілеттерді ерте жастан дамытуға өз ықпалын айтарлықтай тигізеді.

Кілт сөздер: PBL (Project Based Learning) технологиясы, жазылым дағдысы, жобалық оқыту, PBL моделі, жазу сауаттылығы, жүйелі оқыту, PBL кезеңдері

Introduction

In the process of learning a language, there are a number of skills that you will definitely need to master. Writing skills are considered one of the complex, difficult, nevertheless fascinating and comprehensively developing skills. Consequently, some scientists agreed with this point of view that when comparing writing skills with the other three skills, this skill is difficult and complex even for native speakers of the corresponding language [1]. For this reason, mastering writing skills still remains difficult in language learning. Proof of this can be the fact that students' writing skills remain at a low level even in their native language. Argues that the development of writing skills remains problematic from primary school to higher education levels [2]. Therefore, the development of writing skills is always placed in last place among the four skills of learning a foreign language. In addition, most students experience difficulty while learning to write. Writing skills are not only the transformation of sounds into writing in order to express one's point of view, ideas, but it also requires a number of competencies and abilities to achieve that requires responsibility, a serious study of the chosen topic [3].

PBL is considered as progressive learning, which is more learner-centered, as deeper learning in which students explore real world problems and find solutions to life's problems [4].

PBL is a training module in which students acquire new knowledge through study, research, that is, in the process of completing a project.

Project-based learning as a learner-centered model is considered an active, independent, technology that gives freedom, that can ultimately deliver a final product. Also, project-based learning encourages students to create their own meaningful knowledge through their own and real-life experiences. Constructivism creates conditions where students will need to accumulate their own knowledge. Thus, it becomes clear that PBL gives students the opportunity to plan and organize their learning activities themselves, create their own product and present it to society accordingly.

In modern conditions of educational development, the project method is considered: (1) as a new pedagogical technology that can solve many pressing teaching problems; (2) as a method of cognition, a way of organizing educational and cognitive activities of schoolchildren.

In project-based learning, the process as a whole is aimed at the activity, development, independence, responsibility and productivity of students through cognitive and personal experience [5]. In the PBL model, the learning process requires that the teacher be in the role of a mentor, coordinator, a person who facilitates the learning process, that is, students through the teacher receive answers to their questions, and the answers serve as an impetus for students to work on the project together, then grades will be carried out reliably, and training resources can be highly developed [6].

Pakhomova offers two definitions of an educational project - from the point of view of the student and from the point of view of the teacher, sharing the target orientation of each. An educational project from a student's point of view is an opportunity to do something absorbing independently, in a group or by yourself, making the most of your capabilities; This is an activity that allows you to express yourself, try your hand, apply your knowledge, bring benefit and publicly show the results achieved. From the point of view of a teacher, an educational project is a didactic tool that allows you to teach design, i.e. purposeful activity to find a way to solve a problem, by solving problems arising from this problem when considering it in a certain situation [7].

The project method is always focused on students' independent activities - individual, pair, group, which students perform over a certain period of time. This method is organically combined with group (collaborative or cooperative learning) methods. The project method always involves solving some problem. The solution to the problem involves, on the one hand, the use of a combination of various methods and teaching aids, and on the other hand, it presupposes the need to integrate knowledge, the ability to apply knowledge from various fields of science, engineering, technology. The results of completed projects must be "tangible", i.e. if this is a theoretical

problem, then a specific solution; if practical - a concrete result, ready for use (in the classroom, at university, in real life).

According to the data, project-based learning has a number of positive elements when implemented as an effective method for mastering skills in students: the real experience of the student, which must be identified by the teacher; organized experience of the student in the process of cognitive activity; contact with accumulated human experience; training exercises that give the child the necessary skills and abilities.

Analyzing the innovative experience of American and Russian teachers, it is necessary to highlight the most promising ideas contained in their developments using the project method: strengthening the connection between learning and life; development of individual abilities of students; development of skills to plan your work and carry it out independently; system of procedural control and self-control of students.

The technology of learning through projects has its own syntax. This can be demonstrated in this way: (1) it begins with identifying the problem, and justifying the main issue, (2) a project plan is drawn up in the form of specific steps to formulate project planning, (3) a schedule is drawn up, namely a schedule for the complete project, (4) keep students and their progress under control in the process of completing and implementing the project, (5) evaluating the result, outcome, (6) evaluating experience [8].

Writing is a productive and expressive course of action, a long process and activity that requires the expression of thoughts as a form and method in writing as a means of communication. Writing includes such abilities as correctly selecting expressions in writing and taking into account all the features of the language, such as the correct use of linguistic elements, the ability to compare in the correct order the train of thoughts, ideas in writing, and the competent use of language models and rules. The writing process must have logically sequential stages, where the main idea is revealed, and then this idea develops in sequence to the stages of writing [9].

Written competence and awareness require mastery of a variety of linguistic elements. Due to the precise use of complex language elements, writing is a challenging competency and skill compared to other skills. Therefore, to develop written competence, of course, it is difficult to master it in a short time, sometimes even impossible, you need a long and consistent process, sufficient intensity, training tension, you need clarity and wit to adapt objects and ideas, thoughts from the environment of everyday life.

Methods

J. Dewey is one of the creators of project-based learning, who believed that the most valuable and true thing is that only what is considered useful for people gives not just results, but practical results, and is also aimed at the well-being of the entire society. As a result, training should be based on: problematization of educational material; developmental, cognitive activity and practice-oriented activity of the student; the relationship between learning and life, the student's activities outside the educational institution; design, reflection [10].

As a rule, project management consists of several stages. This contributes to a systematic study of the topic.

Stage 1: Organizational. Includes identifying groups, individuals, pairs for further projects.

Stage 2: Identification, selection and consideration, discussion of the upcoming project topic, and the project as a whole. This stage includes the definition of tasks, goals, what students will learn upon completion of the project, what competencies they will acquire, discussion of policies and strategies that will serve to achieve the goals and objectives of the project, clarification of topics for the project (which topics will be educational and interesting for students, through the study of which topics students will be competent in the modern world, in their activities, which topics will serve their comprehensive development and which topics will be suitable for successfully achieving the goals of the project as a whole). This stage is carried out by already defined groups, pairs, and individuals.

3-stage: Discussion of methodological elements and aspects, subtleties of the project, such as what work will be carried out in class and outside class. Discussion of educational tasks, responsibilities of each group member.

4-stage: Organizing the project with identifying subtasks, selecting the necessary materials and information. The general plan of the project becomes clear and detailed, the stages of the project and their specific tasks (subtasks) are determined and distributed in the group, taking into account their interests, abilities and skills.

5-stage: Essentially speaking, work is underway on the project. During the course of the project, each group member fulfills his or her responsibilities and contributes to the development of the overall project. That is, here individual and group work takes place simultaneously on the project. This is implied by the fact that in the group there is an exchange of information, experience, and discussion.

6-stage: Summarizing. At this stage, the groups talk about the work they have done, about their final products, the results are summarized, presented and compiled in the form of a book, magazine or video. The final result depends on the tasks set and their achievement.

What features of project-based learning are highlighted by modern authors?

The technology of learning through projects is based on the development of students' cognitive skills, the ability to independently form their knowledge, the ability to settle down and navigate in a different and diverse world of information, the development and improvement of critical and creative thinking. The project method is one of the ways to achieve a didactic goal and should end with a practical result, formalized in one way or another [11].

Basic requirements for the implementation and use of project-based learning technology in the development of writing skills: (1) the need and presence of an important research, cognitive, creative concept of a task, a problem that requires united, integrated knowledge, a research approach and search for a successful solution; (2) theoretical, practical, cognitive value of the envisaged, expected results; (3) independent (group, individual, pair) activities of students; (4) streamlining the content of the project (indicating stage-by-stage results); (5) use of research methods (theoretical or empirical) regarding the objectives and goals of the project.

Research result

One of the main distinguishing features of project-based learning is that despite the aspiration and focus on the final result (product), for solving didactic tasks and problems, not only the final result, the product itself, it is important, but the process of achieving it, solving the problem through phased steps, consistent progress action towards an impeccable example of the result, which at the beginning of the project was already imaginary and had some kind of image in the mind.

To develop writing skills through technology based on projects, there is also such a sequence of actions. Along the way, projects to develop writing skills can vary. If we consider this issue based on articles and scientific works, then most of the authors of research works who worked on developing writing skills through projects, by projects they mean writing essays, various kinds of texts and, as the final result, a collection of texts in the form of a magazine, book, thematic collection of various kinds, graphic organizers, in general, written work of students where they had to analyze, synthesize information, new materials through cognitive skills, group discussion of the course of action and the responsibilities of each group member, which will directly affect the final product.

As Selevko confirms, projectability is becoming a key aspect, a feature of modern thinking. In the concept of education, a project is an effective activity performed in an environment and conditions that are specially organized by the teacher. These conditions give students the opportunity to work and gain knowledge independently in safety, under the supervision of a teacher. At the same time, project-based learning differs from problem-based learning in that the students' activities have the nature of design, implying the receipt of a specific (practical) result and its public presentation. The essence of project-based learning is that the student, in the process of working on an educational project, comprehends real processes, objects. It involves the student experiencing

specific situations of overcoming difficulties; introducing him to penetration into the depths of phenomena, processes, construction of new objects, processes, etc. An educational creative project is an independently developed and manufactured product (material or intellectual) from an idea to its implementation, possessing subjective or objective novelty, carried out under the control of a teacher [12].

Discussion

A historical and pedagogical analysis of the opinions and points of view of American specialists on project-based learning makes it possible to highlight the main positive aspects of this technology: highlighting vital knowledge in education that contributes to effective learning; the possibility of practical application of theoretical knowledge when implementing a project; motivation for research in the activities of students; implementation and application of interdisciplinary connections; fostering discipline, perseverance, responsibility in overcoming difficulties and solving problems, business and personal qualities of the individual; development of initiative and creativity; formation of skills in goal setting, analysis, planning, evaluation of the results of one's work and achievements after the project; the ability to properly manage your time and resources; development of teamwork skills, leadership, relationships and mutual assistance.

Today, the relevance of project technology is determined by the fact that this technology gives students the opportunity to understand and comprehend the meaning, purpose of their work, to independently be able to set goals and objectives, the ability to identify topics and areas of interest, to conduct a project from start to finish, applying all the requirements, successful completion of one stage to move on to the next. In modern times, the project method is increasingly considered as a system and technology of education in which students acquire knowledge and skills in the process of planning and performing gradually and successively more complex practical projects.

Implementing and using project-based learning to develop students' writing skills is an interesting and challenging endeavor. This is due to the fact that students are required to work on their project for a long time. As defined earlier, the development of writing skills is a long process that consists of several stages and includes a number of responsibilities, requirements, and rules. However, with responsibility, patience, passion, and most importantly, desire on the part of students, the project will be successful. Since, when passing from one stage to another, students' motivation to overcome the next stage increases, and the final result and product will be the main achievement.

Conclusion

In our world, where competitiveness in all senses and areas is valued more, skills that can be learned through project-based learning will be in demand in the future. Especially the development of writing through projects. Due to the fact that, the ability to competently express one's thoughts in writing, conduct business negotiations, the ability to understand documents and their correctness, the ability to work identifying problems and ways to solve them, creativity, the ability to analyze any information and determine the most important, necessary parts of the material, systematize one's activities will be valued even more. The development of the above abilities from an early age in students contributes to their habituation, quickly turning them into habits.

The development of writing skills through PBL technology has several differences in comparison with the traditional teaching method, where a short time is given to write essays and various written works. In the process of creating written work as projects, where there is a final product and is presented in writing, students are given a period of time that is determined by the volume and type of project. Long-term projects are often effective in developing writing skills. Due to the fact that students are given time when they can collect cognitive information useful for their project, new authentic materials, results of scientific work on the topic, statistical indicators, and interesting facts. In addition, they will have enough time to design their project in the best possible way using digital applications, websites and programs. Thus, they can recheck the authenticity and correctness of their written work several times, check for grammatical errors, rereading several

times can identify missing aspects and add new ideas to make their project even better and more informative, and using electronic devices can easily create a project with the best possible design.

Based on this, in current modern pedagogy, project-based learning must be introduced and used not instead of traditional systematic subject teaching, but along with it, as an integral component of time-tested educational systems. The goal point here is the development, formation of project competence, incentive motivation for students to acquire knowledge through their own independent actions, the transition to a mode of self-research and obtaining missing information through various sources, the development of the ability to use this acquired knowledge in real life to achieve personal goals, to solve new ones cognitive and practical tasks and problems requiring a modern approach to clarification. As the practice of introducing project-based and cooperative learning in different countries directly shows, the technology of project-based learning for the development of writing skills contributes to the development and stimulation of a number of competencies, such as the ability to analyze information, take responsibility for oneself and one's work done, and the ability to make decisions independently and jointly, the ability to regulate conflicts, that is, to adapt oneself to life and for its different challenging life moments, and of course, master oral and written means of communication. In addition, it develops research abilities of analysis and synthesis (collecting information, identifying the necessary, required information, identifying problems), adaptation to a long-term serious educational process that requires a responsible approach, the ability to think analytically, critically and creatively.

References:

1. Nurgiyantoro, Burhan. *Penilaian dan Pengajaran Bahasa Berbasis Kompetensi*. Yogyakarta: BPFE. 2012.
2. Abidin, Yunus. *Pembelajaran Menulis dalam Gamitan Pendidikan Karakter*. Tersedia pada 2008. [Accessed: June 22, 2020].
3. Nursisto. *Penuntun Mengarang*. Yogyakarta: Adi Cita Karya Nusa. 1999.
4. Pellegrino, J.W., and Hilton, M.L. (Eds.). *Education for life and work: Developing transferable knowledge and skills in the 21st century*. Washington, DC: National Academies Press. 75. 2012.
5. Turgut, H. *Prospective Science Teachers' Conceptualizations About Project Based Learning*. *International Journal Of Instruction* ISSN: 1694- 609X. *Www.E-Iji.Net*, 1(1).
6. Nurohman, Sabar. *Pendekatan Project Based Learning Sebagai Upaya Internalisasi Scientific Method*.
7. Pakhomova N.U. *Uchebnoe proektirovanie kak deiyatel'nost' // Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta. Seriya: Pedagogika*, 2010, № 2, S. 57-63.
8. *The George Lucas Educational Foundation. Instructional Module Project Based Learning*. 2005.
9. Abidin, Yunus. *Pembelajaran Menulis dalam Gamitan Pendidikan Karakter*. Tersedia pada 2008.
10. Rogacheva E.U. *Pedagogika John Dewey v XX veke kross-kulturnyi kontekst*. Vladimir: OOP VGPU, 2005. 332 s.
11. Polat E.S., Bucharkina M.U. *Sovremennye pedagogicheskiye i informatsionnye tehnologii v sisteme obrazovaniya: uchebnoe posobiye // Izdatel'stvo "Akademiya" 2010*, 368 s.
12. Selevko G.K. *Enciklopedia obrazovatel'nykh tehnologiy, T. 1. – M.: Narodnoe obrazovanie*, 2005.

**ЛИНГВОМӘДЕНИЕТТАНУ
ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ
LINGUA-CULTURAL LINGUISTICS**

МРНТИ 14.35.09

Ұ.Б. Байырхан¹, З.А. Кемелбекова²

¹Абай атындағы ҚазҰПУ 2 курс магистранты

²Филол. ғылым. кандидаты

**ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДЕ ТІЛ МЕН МӘДЕНИЕТТІ
ОҚЫТУДАҒЫ ИДИОМАТИКАЛЫҚ СӨЗ ТІРКЕСТЕРІНІҢ РӨЛІ**

Аңдатпа

Бұл мақалада жалпы білім беретін мектептерде тіл мен мәдениетті оқытуда идиоматикалық тіркестердің қолданылуы қарастырылады. Ол идиоматикалық тіркестер мен зерттелетін тілдік елдердің мәдениеті мен дәстүрлері арасындағы байланыстарды зерттейді. Идиоматикалық өрнектер ана тілінде сөйлейтіндердің мәдени ерекшеліктері мен ойлау тәсілдерін көрсетеді, студенттерге мәдениетті жақсы түсінуге және бағалауға көмектеседі. Ағылшын идиомаларын үйрену және пайдалану мәдени құзыреттілік пен әртүрлі мәдениеттерге құрметпен қарауға ықпал етеді. Сонымен қатар, бұл тіл үйренушілердің шынайы өмірлік жағдайларда тиімді қарым-қатынас жасауы және ана тілінде сөйлейтіндерді түсінуі үшін идиомаларды қолдану өте маңызды екенін көрсетеді. Бұл мақалада ағылшын тіліндегі идиомаларды орта мектеп оқулықтары мен оқу бағдарламаларына кіріктірудің тәрбиелік мәні көрсетілген. Жалпы, тілді тиімді қолдану тіл мен мәдени контекстті тереңірек түсінуге ықпал етіп, оқушылардың тілді меңгеруінің және мәдени санасының маңызды аспектісі болып табылатындығы жайлы қозғалған.

Кілт сөздер: идиомалар, тіл, мәдениет, ағылшын тілі сабақтары, орта мектеп, сабақ жоспары.

Байырхан У.Б.¹, Кемелбекова З.А.²

¹Магистрант 2 курса КазНПУ имени Абая

²канд. филол. наук

**РОЛЬ ИДИОМАТИЧЕСКИХ ВЫРАЖЕНИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ЯЗЫКА И
КУЛЬТУРЫ В СРЕДНИХ ШКОЛАХ**

Аннотация

В данной статье исследуется использование идиоматических выражений в преподавании языка и культуры средней школы. Он исследует связи между идиоматическими выражениями и культурой и традициями изучаемых языковых стран. Идиоматические выражения отражают культурные особенности и образ мышления носителей языка, помогая учащимся лучше понимать и ценить культуру. Изучение и использование идиоматических выражений способствует развитию культурной компетентности и уважения к различным культурам. Кроме того, это показывает, что использование идиом очень важно для изучающих язык, чтобы эффективно общаться в реальных жизненных ситуациях и понимать носителей языка. В этой статье подчеркивается образовательная ценность интеграции английских идиом в учебники и учебные программы средней школы. В целом обсуждалось, что эффективное использование языка способствует более глубокому пониманию языка и культурного

контекста и является важным аспектом изучения языка и культурной осведомленности учащихся.

Ключевые слова: идиомы, язык, культурное образование, уроки английского языка, средние школы, план урока.

Baiyrkhan U. B¹, Kemelbekova Z.A²

¹Master student of KazNPU named after Abay

²cand. of philol. sciences

THE ROLE OF IDIOMATIC EXPRESSIONS IN TEACHING LANGUAGE AND CULTURE IN SECONDARY SCHOOLS

Abstract

This article explores the use of idiomatic expressions in secondary school language and culture education. It explores the connections between the idiomatic expressions and culture and traditions of the linguistic countries studied. Idiomatic expressions reflect the cultural characteristics and ways of thinking of native speakers, helping students better understand and appreciate culture. Learning and using idiomatic expressions promotes the development of cultural competency and respect for different cultures. Furthermore, this shows that the use of idioms is very important for language learners to communicate effectively in real-life situations and understand native speakers. This article highlights the educational value of integrating English idioms into secondary school textbooks and curricula. Learning and using idioms of the target language helps develop communication skills, integrate into culture, and expand students' vocabulary. Effective use of tolerant expressions promotes a deeper understanding of language and cultural context, which is an important aspect of students' acquisition of language proficiency and cultural awareness.

Keywords: idioms, language, cultural education, English classes, secondary schools, lesson plan.

Introduction. Language and cultural education in secondary schools typically involves the study of foreign languages, as well as the exploration of different cultures and traditions. Students are often required to take language courses such as Spanish, French, German or among others, in order to develop proficiency in a second language. Cultural education in high school also includes world history, geography, and social studies and focuses on different regions and the customs, beliefs, and traditions that characterize those regions. This helps students develop a broader understanding of the world around them and encourages an appreciation of diversity.

Overview of their role in language and culture. Language and culture are inseparable, and idioms are linguistic snapshots that capture the essence of both [1]. Idioms are expressions whose meaning goes beyond the literal interpretation of words and reflects the shared values, beliefs, and experiences of a particular culture. Learning a language through idiomatic expressions is an exciting journey into the cultural fabric of a community. Incorporating idioms into language learning is critical to overall language proficiency. Idioms are rooted in culture and everyday communication and mean much more than their literal meaning. It provides knowledge of cultural nuances, allowing students to better understand and communicate with native English speakers. Using idioms improves your communication skills and makes conversations more natural and meaningful. It also promotes cultural understanding, promotes social integration, and means higher levels of language proficiency. By combining idioms, students not only enrich their vocabulary, but also gain a more accurate and detailed understanding of the language they are learning [2].

The Cultural Significance of Idiomatic Expressions. Understanding and using idioms enhances language fluency and comprehension by providing learners with a deeper understanding of the target language. Idioms are an integral part of the language and are often used by native

speakers in various social and cultural contexts. By learning idiomatic expressions, learners can develop their language skills beyond basic vocabulary and grammar [3]. They can understand and use language in a more nuanced and authentic way, as idioms often carry cultural connotations and meanings that may not be readily apparent to non-native speakers. By incorporating idiomatic expressions into language teaching, learners are exposed to the real-life use of language and can enhance their fluency by understanding and using these expressions in appropriate contexts.

Idiomatic Expressions and Language Fluency. The connection between the English language and idioms is profound and integral. Idioms are an essential part of English, contributing to the richness, expressiveness, and cultural identity of the language. Idioms serve as linguistic windows through which one can gain insights into both language and culture [3]. Examining idioms provides a unique perspective on how language and culture intertwine. Here are several aspects highlighting the connection:

1. **Cultural Expression:** Idioms often reflect the cultural background and history of a language. English idioms draw from a wide range of sources, including historical events, literature, and societal traditions, offering a window into the cultural fabric of English-speaking communities.

2. **Everyday Communication:** Idiomatic expressions are pervasive in everyday English communication. Native speakers frequently use idioms in both formal and informal settings, making them a crucial aspect of spoken and written language.

3. **Figurative Language:** Idioms involve figurative language, where the meaning of the expression goes beyond the literal interpretation of its individual words. This figurative aspect adds layers of nuance and creativity to the English language.

4. **Colloquialism and Informality:** Idioms contribute to the colloquial and informal nature of English. Learning idioms is essential for those who wish to engage in casual conversations, understand humor, and navigate informal social settings.

5. **Literary Tradition:** Idioms are often embedded in the literary tradition of the English language. Many idiomatic expressions have historical roots in literature, and they continue to be used and appreciated in contemporary writing.

6. **Communication Effectiveness:** Mastery of idioms enhances communication effectiveness. Native speakers effortlessly incorporate idioms to convey ideas succinctly and vividly, making conversations more engaging and expressive.

7. **Language Proficiency:** Idioms are considered a higher-level language skill. Understanding and using idioms correctly demonstrate a level of language proficiency beyond basic grammar and vocabulary, showcasing a deeper comprehension of English language nuances.

Teaching idiomatic expressions to secondary EFL learners. In secondary schools teaching idiomatic expressions and English culture simultaneously is a fun and productive way to advance students' language skills. Through incorporation of idiomatic expressions into language classes, students not only improve their understanding of the language, but also learn about the cultural contexts in which these expressions are used. In language instruction, incorporating idiomatic expressions can be an effective way to enhance language proficiency. However, when teaching idioms, it is equally important to provide students with insights into the cultural context in which these expressions are used.

Strategies for teaching idioms and English culture. The secondary school students (ages 11-14) who form the basis of this article are at an age when they can learn an unlimited number of languages to absorb information like sponges. In addition, they belong to the age group that can achieve the best results with modern methods. For this reason, language teaching methods in many schools should be oriented towards modern approaches. It is known that teaching a foreign language introduces to the cultural characteristics of the language being studied. For example, students learning the Kazakh language will also learn about Kazakh culture, hospitality, tea drinking, traditions, festivals, etc[4]. They can also indirectly learn the unique cultural values of the Kazakh language, such as English language learners also learn about English breakfast, Halloween, or five o'clock tea party. According to McMarty and O'Dell, idiomatic expressions are related to

topics such as animals, the sea, sports, body parts, food and drink, colors, names of people and places, sight, hearing, taste, smell and touch [5]. We use idiomatic expressions to describe appearance, character and personality, work and success, health and illness. As stated by Richard and Rogers (2001), an effective idioms course must include activities that enable students to independently identify idioms both in and outside the classroom [6]. Here are some strategies for teaching idioms and English culture at the same time in secondary schools:

1. Introduce Idioms with Cultural Context: When introducing idiomatic expressions, provide students with the cultural context in which these expressions originated and are commonly used. Explain the historical, social, or geographical factors that influenced the creation of these idioms. For example, when teaching the idiom "raining cats and dogs," share the cultural origin of the expression and discuss how it reflects the English perception of heavy rain.

2. Use visual aids such as pictures or cartoons that depict heavy rain and include images of cats and dogs falling from the sky. This can help students visualize the literal interpretation of the idiom and create a memorable connection.

Figure 1. Visual Aids

3. Share stories or anecdotes that illustrate the idiom in a real-life context. For example, you can narrate a personal experience or a fictional story where someone encounters a situation of heavy rain and uses the idiom "raining cats and dogs" to describe it.

Figure 2. Contextual Stories

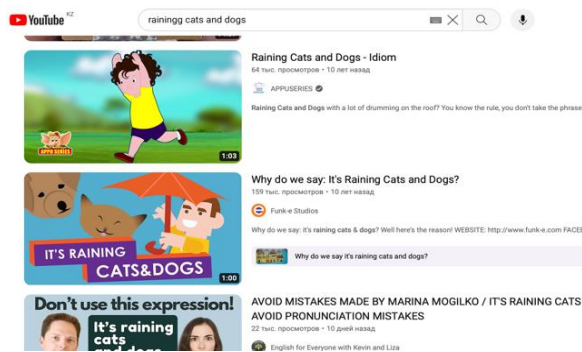
Folding tables and chairs filled the living room. Little glass bowls with little balls of hard candies in flavors like toffee and butter rum that don't taste good. "It was raining cats and dogs," she added.

That's my family for you, always saying these sayings that I don't always understand. Gattie explained that "raining cats and dogs" meant a really hard rain. She said that back in the old days, cats and dogs would sleep on rooftops. When a really hard rain came, they'd all jump down from the roof, so it seemed like it was raining cats and dogs.

4. Show videos or play audio clips that feature native English speakers using the idiom in conversations or interviews. This exposure to authentic usage can help students grasp the idiomatic expression in a natural context.

Figure 3. Videos and Audio Clips

5. Engage students in interactive activities that involve the idiom. For instance, you can create fill-in-the-blank exercises or role-play scenarios where students use the idiom appropriately. This hands-on approach allows students to practice and reinforce their understanding of the idiom.

Figure 4. Interactive Activities

6. Cultural Discussions: Initiate discussions about the origin and cultural significance of the idiom. Explain that the phrase "raining cats and dogs" is of unknown etymology and not related to actual animals falling from the sky.

7. Cultural Comparisons: Encourage students to compare figurative expressions in English with those in their mother tongue (Kazakh language). This comparative analysis let them recognize the cultural distinctions and similarities between languages. It also promotes cross-cultural understanding and encourages students to reflect on the unique aspects of English culture.

The design of teaching English idioms(travel and transport). As mentioned earlier, teaching idioms provides an excellent opportunity to introduce students to English culture and improve their understanding of the language. Unfortunately, there is no specific unit or topic that takes into account the learning of idiomatic expressions. That's why, teachers should have lesson plans which focus on presenting English culture through idioms. Here is a sample of ҚМЖ (short term plan).

Lesson Plan	Travel and Transport Idioms with English Culture
Topic	Travel and Transport
Objective	To teach travel and transport idioms while incorporating English culture.
Level	Grade 8
Duration	45 minutes
Materials	<ul style="list-style-type: none"> – Worksheet with exercises on travel and transport idioms – Pictures related to travel and transport – Optional: Videos or songs related to travel and transport
Procedure:	1. Warm-up (5 minutes)

	<p>– Begin the lesson by asking students about their favorite mode of transportation and their travel experiences. Encourage them to share any interesting stories or encounters they have had while traveling.</p> <p>2. Introduction to Idioms (10 minutes)</p> <p>– Explain to students that idioms are expressions that have a figurative meaning different from their literal meaning. Provide a brief overview of idioms and their importance in understanding English language and culture.</p> <p>– Share a few examples of travel and transport idioms, such as "hit the road," "in the driver's seat," or "on the same wavelength." Discuss their literal and figurative meanings.</p> <p>3. Vocabulary Exercise (10 minutes)</p> <p>– Distribute the worksheet with exercises on travel and transport idioms.</p> <p>– Ask students to complete the vocabulary exercise, focusing on the literal meanings of the given words and phrases related to roads and traveling.</p> <p>– Review the answers as a class, discussing the correct meanings of the words and phrases.</p> <p>4. Guess the Idiom (15 minutes)</p> <p>– Show students a picture related to travel or transport, such as a crowded airport or a busy train station.</p> <p>– Ask students to analyze the picture and guess the idiomatic meaning of a given phrase related to travel or transport. For example, if the picture shows people waiting in a long line at the airport, the phrase could be "waiting in the wings."</p> <p>– Encourage students to explain their guesses and discuss the cultural context behind the idioms.</p> <p>5. Discussion and Role-play (5 minutes)</p> <p>– Divide students into pairs or small groups and assign them different travel scenarios, such as planning a road trip or navigating public transportation in a foreign country.</p> <p>– Ask students to incorporate the travel and transport idioms they have learned into their discussions or role-plays.</p> <p>– Monitor the groups and provide feedback on their use of idioms and their understanding of the cultural context.</p> <p>6. Wrap-up (5 minutes)</p> <p>– Recap the key travel and transport idioms covered in the lesson.</p> <p>– Encourage students to continue exploring idioms and English culture in their own time, suggesting online resources or books they can refer to.</p>
Assessment	<p>– Evaluate the accuracy and usage of idioms in the role-playing activity.</p> <p>– Review the depth of analysis in identifying and discussing travel and transport idioms used in news articles.</p>
Home assignment	individually prepare a travel blog (presentation, photos, maps, video, etc.)

By integrating idiomatic expressions into lessons on travel and transport, this plan aims to make language learning lively and culturally immersive. The combination of interactive activities, multimedia exploration, and collaborative projects provides a comprehensive approach to understanding and applying idioms in the context of Travelling.

Conclusion. Thus, articles on the role of idioms in culture and second language learning demonstrate the strong intersection of grammar, cultural understanding, and effective communication. Teachers are encouraged to integrate idioms into the curriculum through interactive activities, multimedia content and experiential learning opportunities as they are an important part of language learning. This helps teachers create an environment that reflects the complexity of language use in the real world and prepares students to participate meaningfully in different cultural contexts.

Overall, teaching English idioms and culture simultaneously allows teachers to provide students with a dynamic and engaging learning experience. This not only improves your language skills, but also develops a deeper understanding of British culture and subsequently allows students to improve their language skills while developing intercultural skills and preparing them to communicate effectively in a globalized world.

References:

1. Agar, M. (1991). *The biculture in bilingual. Language in Society* 20, 167–81.
2. Burke, D. (1998). *Without Slang and Idioms, Students Are “In the Dark!”*. *ESL Magazine*, 1(5), pp. 20 – 23.
3. Boers, F. (2008). *Language Awareness: Understanding idioms. MED Magazine*, 49, pp.1-4.
4. Emrah Göçmen, Nurdan Göçmen (2012). *The Role of Idiomatic Expressions in Teaching Languages and Cultures as Part of a Multilingual Approach. Procedia - Social and Behavioral Sciences*
5. *English Idioms in Use. Advanced. Michael McCarthy, Felicity O'Dell [Cambridge]*
6. J.C. Richards and T.S. Rodgers: *Approaches and Methods in Language Teaching: A description and analysis*
7. Чередниченко А.А. Изучение идиом на уроках английского языка как средство развития языковых и культурологических навыков школьников / А.А. Чередниченко // *Материалы IV Международной научно-практической конференции. Под редакцией: Е.В. Лутус, В. Б. Синдеева, Е.П. Кузнецова, А.А. Шевердина. 2016. С. 208-212. 3.*
8. Johnson, A. (2017). *Teaching Idioms in the ESL Classroom: Strategies and Techniques. The Journal of English Language Teaching*, 22(3), 45-58.
9. Smith, L. (2015). *Integrating Idioms into Language Teaching: A Communicative Approach. ELT Journal*, 69(3), 261-267.
10. Cooper, C. (1998). *Teaching Idioms. Foreign Language Annals*, 31 (2), pp. 255 - 266.
11. Cooper, C. (1999). *Processing of Idioms by L2 Learners of English. Teachers of English to Speakers of Other Language, Inc.*, 33 (2), pp. 233 - 262.
12. D'Angelo Bromley, K. (1984). *Teaching Idioms. The Reading Teacher*, 38 (3), pp. 272 - 276.

**ТІЛДЕРДІ ОҚЫТУДАҒЫ КҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІҢ РӨЛІ
РОЛЬ КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
THE ROLE OF COMPETENCY IN LEARNING LANGUAGES**

МРНТИ 14.35.09

Sabitova Zh.M¹., Seidaliev G.O²

*Abai Kazakh National Pedagogical University
Almaty, Kazakhstan*

¹Master student, wouldbeperfection@gmail.com;

²PhD., Acting A Associate Professor, guldanaseida@mail.ru

**AUTHENTIC MATERIALS AS TOOLS TO ENHANCE EFL STUDENTS'
INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE**

Abstract

This article explores the significance of incorporating authentic materials into language education as a strategic approach to foster intercultural communicative competence (ICC). The article underscores the importance of exposing learners to authentic language usage, cultural artifacts, and multimedia materials, providing a comprehensive understanding of the intricate relationship between language and culture. Drawing on the premise that exposure to real-world language and cultural contexts is essential for effective cross-cultural communication, the authors explore various strategies and benefits associated with incorporating authentic materials into language learning curricula. The authors present practical strategies for educators, emphasizing the incorporation of real-life scenarios through role-playing exercises, current events discussions, and interactive activities that mirror genuine cultural contexts. Through a meticulous exploration of diverse resources, including newspapers, social media, interviews, and cultural artifacts, the article demonstrates how authentic materials contribute to linguistic proficiency, cultural awareness, and adaptability. The authors argue that this multimodal approach not only enhances language skills but also enables learners to decipher cultural nuances, leading to a more nuanced and context-aware form of communication. It illuminates the positive impact of such materials on intercultural communicative competence, offering practical insights and strategies to create dynamic and immersive learning environments that prepare individuals for effective communication in diverse cultural settings.

Keywords: language, culture, intercultural communication, intercultural communicative competence, authentic materials, formation of ICC, use of ICC, foreign language teaching.

Ж.М. Сабитова¹, Г.О. Сейдалиева²

*Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы, Қазақстан*

¹Магистрант, wouldbeperfection@gmail.com;

²PhD доктор, қауымдастырылған профессор м.а., guldanaseida@mail.ru

**ТҮПНҰСҚА МАТЕРИАЛДАРЫ EFL СТУДЕНТТЕРІНІҢ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ
КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗІРЕТІН АРТТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ**

Аңдатпа

Бұл мақала мәдениетаралық коммуникативті құзыреттілікті (МҚК) дамыту үшін тілдік білімге стратегиялық тәсіл ретінде түпнұсқалық материалдарды енгізудің маңыздылығын

зерттейді. Мақалада тіл мен мәдениеттің күрделі байланысын жан-жақты түсінуді қамтамасыз ете отырып, оқушыларды түпнұсқа тілді қолдану, мәдени артефактілер және мультимедиялық материалдармен таныстырудың маңыздылығы көрсетілген. Аутенттік тіл мен мәдени контекстке әсер ету тиімді мәдениетаралық қарым-қатынас үшін өте маңызды деген алғышартқа сүйене отырып, авторлар тілді үйренудің оқу бағдарламаларына түпнұсқалық материалдарды енгізуге байланысты әртүрлі стратегиялар мен артықшылықтарды зерттейді. Авторлар рөлдік жаттығулар, ағымдағы оқиғаларды талқылау және шынайы мәдени контексттерді көрсететін интерактивті әрекеттер арқылы нақты өмірлік сценарийлерге назар аудара отырып, мұғалімдерге арналған практикалық стратегияларды ұсынады. Газеттер, әлеуметтік желілер, сұхбаттар және мәдени артефактілерді қоса алғанда, әртүрлі ресурстарды мұқият зерттеу арқылы мақала түпнұсқа материалдардың тілді меңгеруге, мәдени хабардарлыққа және бейімделуге қалай ықпал ететінін көрсетеді. Авторлар бұл мультимодальды әдіс тілдік дағдыларды арттырып қана қоймайды, сонымен қатар оқушыларға мәдени нюанстарды ашуға мүмкіндік береді, бұл коммуникацияның анағұрлым нюансты және контекстен хабардар формасына әкеледі. Бұл мақала осындай материалдардың мәдениетаралық коммуникативті құзыреттілікке оң әсерін көрсетеді, адамдарды әртүрлі мәдени орталарда тиімді қарым-қатынас жасауға дайындайтын динамикалық және қызықты оқу орталарын құру үшін практикалық идеялар мен стратегияларды ұсынады.

Кілт сөздер: тіл, мәдениет, мәдениетаралық коммуникация, мәдениетаралық коммуникативті құзірет, аутенттік материалдар, МКҚ құрылуы, МКҚ қолданысы, шетел тілін үйрету.

Сабитова Ж.М.¹, Сейдалиева Г.О.²

*Казахский национальный педагогический университет им. Абая
Алматы, Казахстан*

¹Магистрант, wouldbeperfection@gmail.com;

²PhD доктор, қауымдастырылған профессор м.а., guldanaseida@mail.ru

АУТЕНТИЧНЫЕ МАТЕРИАЛЫ КАК СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ EFL

Аннотация

В этой статье исследуется значение включения аутентичных материалов в языковое образование как стратегического подхода к развитию межкультурной коммуникативной компетентности (МКК). В статье подчеркивается важность ознакомления учащихся с аутентичным использованием языка, культурными артефактами и мультимедийными материалами, обеспечивающими всестороннее понимание сложные отношения между языком и культурой. Опираясь на предпосылку, что знакомство с реальным языком и культурным контекстом имеет важное значение для эффективного межкультурного общения, авторы исследуют различные стратегии и преимущества, связанные с включением аутентичных материалов в учебные программы по изучению языка. Авторы представляют практические стратегии для преподавателей, уделяя особое внимание включению сценариев из реальной жизни посредством ролевых упражнений, обсуждений текущих событий и интерактивных занятий, отражающих подлинный культурный контекст. Путем тщательного изучения разнообразных ресурсов, включая газеты, социальные сети, интервью и культурных артефактов, статья демонстрирует, как аутентичные материалы способствуют владению языком, культурной осведомленности и адаптируемости. Авторы утверждают, что этот мультимодальный подход не только улучшает языковые навыки, но и позволяет учащимся расширять культурные нюансы, что приводит к более тонкой и контекстно-ориентированной форме общения. Он освещает положительное влияние таких материалов на межкультурную

коммуникативную компетентность, предлагая практические идеи и стратегии создания динамичной и захватывающей среды обучения, которая готовит людей к эффективному общению в различных культурных средах.

Ключевые слова: язык, культура, межкультурная коммуникация, межкультурная коммуникативная компетентность, аутентичные материалы, формирование ИКК, использование ИКК, обучение иностранному языку.

Introduction. The term “intercultural communication” was first coined in 1954 in the work of G.Traeger and E.Hall “Culture and Communication. The Model of Analysis”. This concept was viewed as an ideal aim towards which a person should strive in order to better adapt to their surroundings. Numerous researches have highlighted the most distinguishing characteristics of intercultural communication, and as a result, it has come to be viewed as a link between various forms of relationships and communication between individuals and groups from different cultures. Language is one of the most fundamental components of culture. It is a method of expressing thoughts, a mode of communication, and a way of thinking. People from many cultures have to overcome language and cultural barriers in order to communicate with one another. So, ability to interact with representatives of various cultures despite conspicuous cultural differences leads to the term intercultural communicative competence. Intercultural communication competence is “the individual’s ability to interact with people from another country and culture in a foreign language by acting as a mediator between people of different cultural origins”. [1] Intercultural communicative competence (ICC) refers to the ability to effectively and appropriately communicate with people from different cultures. It involves understanding and navigating the cultural differences that may impact communication and being able to adapt one's communication style to foster successful interactions in diverse cultural contexts. The concept includes key components such as cultural awareness and cultural knowledge, language competence, intercultural sensitivity, adaptability, interpersonal skills, conflict resolution. Cultural awareness refers to developing an understanding of one's own cultural background and recognizing the diversity of other cultures. This involves being aware of cultural norms, values, beliefs, and communication styles. Cultural knowledge concerns acquiring knowledge about different cultures, including their history, traditions, social norms, and communication patterns. This knowledge helps individuals avoid misunderstandings and navigate intercultural interactions more effectively. Language Competence considers being proficient in the languages used for communication and understanding how language is influenced by cultural context. This goes beyond linguistic proficiency to include an understanding of idioms, gestures, and nonverbal cues that are culturally specific. Intercultural sensitivity refers to developing sensitivity to cultural differences and being open-minded towards diverse perspectives. This involves recognizing and respecting cultural variations without making hasty judgments. Adaptability in its turn means being flexible and adaptable in one's communication style to suit the cultural context. This may involve adjusting verbal and nonverbal communication, as well as adapting to different communication norms and expectations. Interpersonal skills which is developing effective interpersonal communication skills that foster positive relationships across cultures. This includes active listening, empathy, and the ability to build rapport with individuals from diverse backgrounds. Conflict resolution is having the ability to navigate and resolve conflicts that may arise due to cultural misunderstandings. This requires a combination of communication skills, cultural awareness, and problem-solving abilities. Intercultural communicative competence is crucial in our increasingly interconnected and diverse world. Whether in business, education, or personal relationships, individuals with strong ICC can bridge cultural gaps, foster mutual understanding, and contribute to effective communication in global contexts. Training and education programs often focus on developing intercultural communicative competence to prepare individuals for successful interactions in diverse environments.

It is crucial to distinguish between intercultural competence and intercultural communicative competence. According to Byram, the first refers to people’s ‘ability to interact in their own

language with the people from another country and culture’, whereas ICC takes into consideration language teaching and puts emphasis on ‘the ability to interact with people from another country and culture in the foreign language.[1] Byram considers a person who has developed ICC is able to build relationships while speaking in the foreign language; communicates effectively, taking into account his own and the other person's perspectives and needs; mediates interactions between people from various backgrounds; and strives to improve his communicative skills.

The Merriam Webster dictionary defines "authentic" as "worthy of acceptance or belief as conforming to or based on fact," while the Cambridge online dictionary defines authenticity as "the quality of being real or true." There are various definitions of authentic materials in the linguistics academic setting, following ones were mentioned in Adam’s (1995) work: Wilkins defines authentic materials as “materials which were originally directed at a native-speaking audience,” and Morrow defines them as “a stretch of real language, produced by a real speaker or writer for a real audience and designed to convey a real message of some sort.”[2] Both definitions imply that authentic materials are aimed at native speakers.

Guariento and Morley (2001) consider an authentic material as an element “created to fulfill some social purpose in the language community in which it was produced.”[3] In addition, Villegas Rogers and Medley define them as “language samples –both oral and written- that reflect a naturalness of form, and an appropriateness of cultural and situational context that would be found in the language as used by native speakers.”[4] These definitions concentrate on sociocultural situation of communication in which authentic materials are produced. Geddes and White, Porter and Roberts, (as cited in Adams, 1995, p.2) or Nunan (1989, p.54) give different definitions for authentic materials focused on the element of text purpose. The first say that authentic materials are “a discourse produced for non-teaching purposes or discourse produced for teaching purposes but having many features that are likely to occur in genuine communication.” The second wrote that authentic materials are “instances of spoken language which were not initiated for the purpose of teaching... not intended for non-native learners.” Meanwhile, the last one defines them as “any material which has not been specifically produced for the purposes of language teaching.”

Authentic materials are any English items that are not intended to be taught instructively. Authentic materials include movies, trailers, ads, documentaries, television shows, papers, news segments, podcasts, restaurant menus, and other types of content. Authentic texts are defined as those "written by members of a language and culture group for members of the same language and culture group" [5]. It is primarily English-language material written for native speakers rather than EFL learners. There is a description of authentic materials which says that in materials of original, language is used to communicate information and meaning (Thomas 2014).It is readily apparent that using these types of materials exposes foreign language learners to an excerpt of that communication, which is truly authentic and used on an on-going basis by millions of people. The use of authentic materials can be stimulating, efficient, and efficacious in a variety of ways. For starters, authentic materials may be novice to teachers and students who are tired of using customized textbooks and workbooks, as well as student books. It can be used in English lessons to reinforce knowledge. Secondly, using this type of material accelerates language acquisition since exposure to real-world communication is a dynamic and evolving component of the language, and students can catch up with it.Prior to using authentic materials, some aspects must be clarified. The following questions should be answered: What is your students' level of proficiency? What component of language will be improved? Which skills will be mastered? What are the interests of your students? Do one's students interact in English every day? If not, how can authentic material be effectively incorporated into lessons, motivating pupils to study and continue to learn? Once these questions have been answered, the material selection process can begin, and relevant content can be selected. The chosen context should be appropriate for the students' age, competence level, and areas of interest. Undoubtedly, incorporating actual content into the foreign language study program presents certain obstacles. The first is that they will most likely contain a large number of

unknown and unfamiliar linguistic features, that learners may struggle with. Second, they may exhibit some unique and uncommon native speaker usage. Additionally, the material could be copyrighted. Furthermore, materials from newspapers and magazines are not intended to be understood by A2 or B1 students, therefore the instructor must be able to provide supplementary resources as well as shape the real content into something that can be utilized in EFL class. At times, accurate materials may be culturally unsuitable. Despite the existing shortcomings the benefits of using original materials over contrived ones outnumber the drawbacks that were highlighted before. First and foremost, these materials have a positive impact on learners' motivation by providing a glimpse into the authentic language and culture. Additionally, they expose high-level students to non-adapted and unregulated native speaker language, which contributes to the improvement of listening, reading, writing, and speaking aspects of the language, making the learning experience more relevant and applicable to real-world situations. Authentic resources frequently reflect the culture, attitudes, and practices of the target language group. Engaging with such materials allows learners to gain insights into the cultural characteristics of the language, promoting intercultural competency and a deeper grasp of the language's culture. Authentic materials introduce students to a variety of language registers, dialects, and styles. This exposure assists learners in developing a grasp of numerous language varieties, preparing them to interact with diverse speakers and navigate various communication environments effectively. Authentic resources frequently demand learners to engage numerous language abilities at once, such as reading, listening, speaking, and writing. Integrating these skills into a relevant context improves overall language proficiency and communication ability. Listening to authentic audio or video content exposes learners to natural speech patterns, accents, and intonations. This exposure enhances their listening comprehension skills, enabling them to better understand native speakers in regular hypothetical situations. Authentic materials frequently include current and relevant content, reflecting current issues and trends in the language community. This keeps learners up to date on language and cultural trends, making their language skills more relevant and useful. Authentic materials can be obtained from a variety of fields and subjects, enabling cross-curricular connections. Learners can investigate themes relevant to their hobbies or professional domains, combining language learning with other areas of knowledge. Engaging with real resources promotes learner autonomy by allowing students to take control of their language learning journey. They learn how to browse resources, extract meaning from real-world things, and use their language abilities without supervision.

Research methods and materials

Theoretical and empirical methods

In this research one type of quantitative method, precisely quasi-experimental design was used in order to solve the tasks. To figure out the efficiency of authentic materials usage in EFL classes mentioned above methods were employed.

– Theoretical methods- assessing the scientific articles on the research matter; studying and summarizing types of materials which fall under the category of authenticity.

– Empirical methods-exposing students to real English language communication by, firstly presenting them with programs where participants make speeches on various matters, and, secondly, suggesting them to organize their own speech-making event to speak up, which provided for the results of exposure to original texts.

Results and Discussion

Authentic materials are, without a question, the most efficient materials for teaching cultural features since they bridge the gap between the classroom and the outside world, bringing reality into the classroom. Daskalos and Jellum Ling state that authentic materials are more concerned with content and meaning than with linguistic forms and structures.[6] Authentic resources do not replace textbooks, but they can be highly useful as supplemental materials or a substitute for particular texts that may not be well suited to the individual classroom. Most common objects in the

target language qualify as authentic materials. Nunan and Miller (1995) define authentic resources as ones that were not prepared or altered specifically for language learners.[7] Exposure to authentic resources allows language learners to come into contact with the real-life language, which can be a tremendous motivator, and it helps them identify that there is a community of users who live their lives in that language. Authentic materials include audio, visual, and printed media. There is a wide range of real materials available for teaching culture in foreign language lessons, but teachers should be vigilant when selecting appropriate materials. Teachers should establish criteria for selecting materials that are appropriate for specific student groups. The resources should meet the curriculum themes' needs, as well as the learners' interests, usefulness, language level, age, and background knowledge. The original materials must be culturally suitable while yet being understandable to English learners as a foreign language. It should be noted that authentic materials are based on native speakers' cultures, which may appear alien or improper to language learners. Ianiro (2007) provides four steps for using authentic material to teach English.[8] The first stage is to assess learners' requirements and goals for learning the target language and culture. Learners should be welcomed to engage in the selection of real materials, such as bringing recipes, newspapers, labels, and other non-school things into the classroom. Based on previous academic experiences, students may believe that these materials are improper for school. Teachers should discuss with students the purpose and rationale for utilizing authentic language, as well as their connection to the target culture. Teachers and students could collaborate in acquiring materials. Authentic materials are simply and cheaply available. The internet, in particular, is a vast repository of information. According to Nuttall (1996), authentic materials should be adequate in terms of content (interesting and relevant), exploitability (how authentic materials could be used), and comprehension.[9] The implications of authentic resources in establishing intercultural communicative competences are enormous. They remind students that there is a real-world community that exists solely via the usage of the target language. Authentic resources help students use language in "real-life" settings. While in the classroom, students are exposed to authentic language use and immersed in the real world of the target culture. Authentic materials, particularly books, movies, and songs, must be up-to-date as they are culturally sensitive and may soon become out of date. They are appropriate at all language levels, from basic to advanced, but must be properly chosen. Finally, they improve learner motivation by providing authentic cultural information and exposure to real language (Richard, 2001).[10] For example, using a current newspaper to search for relevant and up-to-date weather forecasts is preferable to using an out-of-date text to search for nouns or verbs (a common school-based technique).

Conclusion

In conclusion, the exploration of authentic materials in the context of intercultural communicative competence unveils a multifaceted and dynamic landscape. Through this examination, it becomes evident that incorporating authentic materials into language learning environments significantly enhances learners' ability to navigate and engage in intercultural communication effectively. The rich cultural content embedded in authentic materials not only fosters language proficiency but also cultivates a deep understanding of cultural nuances, fostering empathy and tolerance. Authentic materials serve as windows into the real-world contexts and intricacies of language usage, offering learners an opportunity to bridge the gap between language acquisition and cultural comprehension. The exposure to diverse voices, idiomatic expressions, and cultural norms enables learners to develop a more nuanced and authentic communication style. Moreover, authentic materials empower learners to grapple with the complexities of intercultural communication, preparing them to navigate the globalized world with confidence. However, it is essential to acknowledge the challenges associated with integrating authentic materials, including potential language barriers and the need for culturally sensitive selection. Educators must strike a balance, providing scaffolding and support to facilitate comprehension while ensuring that learners are exposed to the genuine and unfiltered aspects of language and culture.

As we navigate an increasingly interconnected world, the importance of intercultural communicative competence cannot be overstated. Authentic materials stand as invaluable tools in the language learning journey, offering learners a passport to cross-cultural understanding. By embracing authentic materials, educators can contribute to the development of linguistically and culturally competent individuals, equipped to thrive in diverse and globalized environments. In essence, the impact of authentic materials on intercultural communicative competence transcends the boundaries of language education, shaping individuals into effective communicators and cultural ambassadors in our interconnected world.

References:

1. Byram, M. (1997 p 48-73). *Teaching and assessing intercultural communication competence. Multilingual Matters.*
2. Adams, T. (1995). *What Makes Materials Authentic.* Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=ED391389>
3. Guariento, W., & Morley, J. (2001). *Text and task authenticity in the EFL classroom. ELT Journal, 55(4), 347-353.*
4. Villegas Rogers, C., & Medley, F.W. (1988). *Language with a purpose: Using authentic materials in the foreign language classroom. Foreign Language Annals, 21, 467-478.*
5. Galloway, 1998, p. 133, as cited in Glisan
6. DASKALOS, K., JELLUM LING, J. 2005. *Authentic texts or adapted texts - That is the question!* [online]. [cit. 17. 5. 2014]. Available on the internet: <http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/1964/authenticandadapted.pdf>.
7. NUNAN, D., MILLER, L. 1995. *New Ways in Teaching Listening.* Alexandria, VA: *Teachers of English to Speakers of Other Languages.* 1995. ISBN: 0939791587.
8. IANIRO, S. 2007. *Authentic materials.* [online]. [cit. 8. 5. 2014]. Available on the internet: <http://www.calpro-online.org/documents/AuthenticMaterialsFinal.pdf>
9. NUTTALL, C. 1996. *Teaching reading skills in a foreign language.* London. Heinemann. 1996. ISBN: 1405080051.
10. RICHARD, J.C. 2001. *Curriculum Development in Language Teaching.* Cambridge University Press. 2001. ISBN: 0521804914

ӘОЖ: 81'0;373.1.02

К.У. Кунакова¹, А.М. Бейкутова², А.С. Таженова³

¹Абылай хан атындағы ҚазХҚӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

²Абылай хан атындағы ҚазХҚӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

³Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан

**ЖУРНАЛИСТ-СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЕТТІЛДІК КОММУНИКАТИВТІК
ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ
САНДЫҚ МЕДИА ҚҰРАЛЫ**

Аңдатпа

Мақалада цифрлық медианың білім беру процесіндегі, сөйлеу әрекетінің продуктивті және рецептивті түрлерін игеруді көздейтін шет тілдік коммуникативті құзыреттілікті қалыптастырудағы, сондай-ақ журналистика факультеті студенттерінің жалпы дағдыларын қалыптастырудағы рөлі қарастырылады. Қазақстандық ғылыми дискурста цифрлық білім беру медиасы олардың оқу қызметінде атқаратын функциялары негізінде жіктеледі және

олардың көмегімен қалыптасатын шет тілдік коммуникативтік құзыреттіліктің жекелеген құрамдас бөліктерімен және студенттердің барлық дағдыларымен салыстырылады. Кешенді талдау нәтижесінде заманауи цифрлық медиа журналистика мамандығы студенттерінің шет тіліндегі коммуникативтік құзыреттілігі мен жалпы дағдыларын қалыптастырудағы дидактикалық құрал болып табылатындығы дәлелденді, оларды оқу процесіне қосу қазіргі заманғы жоғары білімнің өзекті мәселелерінің кең спектрін шешуге мүмкіндік береді.

Кілт сөздер: шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілік, білім беру медиасы, цифрлық медиа, төрт дағды, сөйлеу әрекетінің рецептивті түрлері, сөйлеу әрекетінің продуктивті түрлері.

Кунакова К.У.¹, Бейкутова А.М.², Таженова А.С.³

¹ *КазУМОМЯ имени Абылай хана, г. Алматы, Казахстан,*

² *КазУМОМЯ имени Абылай хана, г. Алматы, Казахстан*

³ *КазНПУ имени Абая, г. Алматы, Казахстан*

ЦИФРОВЫЕ МЕДИА КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ-ЖУРНАЛИСТОВ

Аннотация

В статье рассматривается роль цифровых медиа в образовательном процессе, в формировании иноязычной коммуникативной компетенции, предполагающей овладение продуктивными и рецептивными видами речевой деятельности, а также в формировании универсальных умений студентов факультета журналистики. В казахстанском научном дискурсе цифровые образовательные медиа классифицированы на основании функции, выполняемой ими в учебной деятельности, и соотнесены с формируемыми с их помощью отдельными составляющими иноязычной коммуникативной компетенции и универсальными умениями студентов. В результате проведенного комплексного анализа доказано, что современные цифровые медиа являются дидактическим инструментом в формировании иноязычной коммуникативной компетенции и универсальных умений студентов специальности журналистики, их включение в учебный процесс позволяет решить широкий спектр актуальных задач современного высшего образования.

Ключевые слова: иноязычная коммуникативная компетенция, образовательные медиа, цифровые медиа, четыре навыка, рецептивные виды речевой деятельности, продуктивные виды речевой деятельности

Kunakova K.U.¹, Beikutova A.M.², Tazhenova A.S.³

¹ *Abylai Khan KazUIRWL Almaty, Kazakhstan,* ² *Abylai Khan KazUIRWL Almaty, Kazakhstan*

³ *Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan*

DIGITAL MEDIA AS A MEANS OF FORMING FOREIGN-LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE AMONG JOURNALISM STUDENTS

Abstract

The article examines the role of digital media in the educational process, in the formation of foreign language communicative competence, involving the mastery of productive and receptive types of speech activity, as well as in the formation of universal skills of students of the Faculty of Journalism. In the Kazakh scientific discourse, digital educational media are classified on the basis of the function they perform in educational activities and correlated with the individual components of foreign language communicative competence and universal skills of students formed with their

help. As a result of the comprehensive analysis, it is proved that modern digital media are a didactic tool in the formation of foreign language communicative competence and universal skills of students of the journalism specialty, their inclusion in the educational process allows solving a wide range of urgent tasks of modern higher education.

Keywords: foreign-language communicative competence, educational media, digital media, four skills, receptive types of speech activity, productive types of speech activity.

Кіріспе. Бұл зерттеу тақырыбының өзектілігі адам қызметінің барлық салаларында цифрлық технологияларды кеңінен қолдануға байланысты жоғары оқу орындарының түлектеріне қойылатын талаптардың өзгеруіне байланысты. Қазіргі уақытта жоғары оқу орындарының түлектерінен әртүрлі ғылымдарды білу ғана емес, сонымен қатар тез өзгеретін ақпараттық қоғамда өз өмірін оңтайлы құруға қабілетті еркін, шығармашылық және жауапты тұлғаның сапасы талап етіледі. Бұл жағдайда анықтамалық білімді тікелей беруге бағытталған дәстүрлі Білім оның алдына қойылған міндеттерді толық шеше алмайтындығы айқын бола бастады. Әр түрлі типтегі білім беру мекемелерінде шет тілдік қарым-қатынасты оқыту мәселесі үнемі әдіскер-теоретиктер мен оқытушы-практиктердің назарында болады. Бұл мәселе бұрын-соңды болмағандай өзекті, өйткені жоғары оқу орындарының түлектеріне – кәсіби қызметтің әртүрлі салаларындағы мамандарға қойылатын талаптар артып келеді.

Қазіргі уақытта қарқынды жүріп жатқан саяси процестер мәдениеттер диалогын жандандыруға, Қазақстан мен түрлі шет елдер арасындағы ынтымақтастықты дамытуға ықпал етеді: болашақ мамандардың іскерлік қатынастары халықаралық сипатқа ие болады. Елдер мен әртүрлі тілдерде сөйлейтін және әртүрлі мәдениеттерде тәрбиеленген адамдар арасындағы өзара іс-қимыл мен ынтымақтастық мәселесі әсіресе ХХІ ғасырда өткір қадам жасалуда.

Мемлекеттер арасындағы саяси және экономикалық байланыстарды жандандыру шет тілдерін меңгерудің прагматикалық маңыздылығын арттырды. Болашақ журналистердің кәсіби бағытталған қарым-қатынас қатысушыларына лингвистикалық және экстралингвистикалық әсер ету факторлары ерекше маңызға ие. Болашақ журналистер белгілі бір қызметті жүзеге асыру үшін әлеуетті серіктестерді сендіру мақсатында қарым-қатынас процесінде лингвистикалық және паралингвистикалық әсерге ие болуы керек.

Тілдік білім беру жүйесінде халықаралық қарым-қатынас тілдерін және бірінші кезекте ағылшын тілін пайдалана отырып, тиімді кәсіби бағдарланған шет тілдік коммуникация (саяси, экономикалық, мәдени байланыстар) саласында құзыретті білікті мамандарды даярлау бойынша әлі жеткілікті тәжірибе жинақталмаған.

Қазіргі заманғы журналист маманы үшін шет тілдік қарым-қатынас кәсіби қызметінің бір бөлігі болып табылады, олар қарым-қатынас риторикасы мен этикасы заңдары бойынша ауызша сөз сөйлей білуі, жазбаша мәтінді-баяндаманы, мақаланы, эссені, іскерлік хат-хабарларды композициялық дұрыс ресімдей білуі, презентациялар мен баспасөз конференциялары кезінде сұрақтарды сауатты тұжырымдай білуі, сұхбат кезінде диалог/полилог жүргізе білуі және т. б. Бұл білім мен дағдылар студенттерді шет тілін кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникативтік қызмет ретінде мақсатты оқытудың объектісіне айналуы керек. Мұндай қызметтің нәтижесі мемлекеттік білім беру стандартында және "Шет тілі (тілдері)" пәнінің бағдарламаларында белгіленген көлемде кәсіби бағдарланған шет тілді коммуникативтік құзыреттіліктің қалыптасуы болып табылады.

Жас ұрпақ пен кәсіби қоғамдастықтың өзара қарым-қатынасы кәсіби әлеуметтену ұғымы арқылы анықталады, оның мүмкіндіктері, ең алдымен, университетте болады, мұнда тұлға іс-әрекет, қарым-қатынас және өзін-өзі тануды өзгерту арқылы кәсіби нормалар мен құндылықтар жүйесіне қосылады [1]. Әлеуметтену процесінде қарым-қатынас ерекше, кейде "басым" рөл атқарады [2]. Бір жағынан, әлеуметтену процесінде білім алушының кәсіби байланыстарының пайда болуының арқасында байланыс саласы кеңейіп, тереңдей түседі. Екінші жағынан, сөйлеу қарым-қатынасы, тіпті оқу болса да, әлеуметтенудің маңызды құралы, яғни практикалық сабақтар, аудиториядан тыс іс-шаралар және т.б. дәрістер болып

табылады. Шет тілінде оқу үрдісін тиімді ұйымдастыру кезінде студенттердің кәсіптік бағытталған шет тіліндегі коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруды білім алушыларды кәсіптік әлеуметтендіру мақсатында пайдалануға болады және пайдалануға тиіс.

Шет тілдерін оқытудың отандық ғалымдар Т.Т.Аяпова, Д.Б. Шаяхметова, А.А. Головчунның еңбектері, ресейлік ғалымдар И.Л. Бим, И.А. Зимняя, А.А. Леонтьев, Е.И. Пассов, В.Л. Скалкинның еңбектері және шетелдік әдістемесінде К.Холлидэй, А.Макинтош, П.Стревенс, Т.Хатчинсон, А.Вотер, Н.Г. Виддовсон маман моделін және қалыптасқан кәсіби дағдыларды есепке алу, сондай-ақ студенттің кәсіби бағытталған іс-әрекет контекстінде тілді меңгеруі үшін шет тілін оқыту процесін ұйымдастыру тілдік емес университет үшін өте перспективалы болып көрінеді. Осылайша, студенттерді кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникацияға оқыту мәселесі қазіргі уақытта өзекті болып табылады.

Нормативтік құжаттарды талдау негізінде "Журналистика" мамандықтары бойынша оқитын студенттер шет тілін қолдана отырып, нақты кәсіби бағытталған практикалық қызмеке дайындалуы керек екенін осы зерттеудің аясында көрсетеді. Болашақ журналист мамандарының кәсіби бағытталған шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыру процесі басқарылатын және қарым-қатынастың нақты жағдайларына негізделуі керек. Болашақ журналист маманының (қарым-қатынас мәдениетінің риторикалық аспектісін қоса алғанда) іс жүзінде маңызды, кәсіби бағдарланған шет тілдік білімі мен сөйлеу дағдыларын қалыптастыру көзделеді.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, "Журналистика" мамандықтары бойынша оқитын студенттердің шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыру ерекше маңызға ие болады. Аталған мәселе бойынша қолда бар ғылыми зерттеулерге, осы саладағы білім беру қызметтерінің кеңеюіне және аталған мамандықтар студенттерінің шет тілін оқыту әдістемесіне қызығушылықтың артуына қарамастан, студенттердің шет тілдік коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі аз зерттелген күйінде қалып отыр. Осыған байланысты бірқатар қайшылықтар туындайды:

- тілдік емес ЖОО-да шет тілін оқытудың мазмұнын айқындайтын бағдарламаларға және тиісті даярлықты қамтамасыз ететін оқу, оқу-әдістемелік және дидактикалық базаның жеткіліксіз әзірленуіне арналған болашақ журналист мамандарға шет тілін меңгеру деңгейіне қойылатын білім беру стандартының қазіргі заманғы талаптары;

- кәсіби қарым-қатынас құралы ретінде шет тілін меңгерген тиісті жоғары оқу орындарының түлектеріне БАҚ саласының қажеттілігі және тілдік емес жоғары оқу орындарында тіл мен мәдениетті оқытудың заманауи интерактивті технологияларын жеткіліксіз пайдалану;

- студенттердің қарым-қатынастың практикалық дағдыларын және коммуникативтіліктің негізгі қағидатын әлсіз іске асыратын тілдік емес жоғары оқу орындарында шет тілін оқытудың дәстүрлі әдістемесін меңгеруге қызығушылығы арттыру.

Осыған байланысты болашақ журналистер мамандарын кәсіби бағытталған шет тілін оқытудың барабар әдістемесіне тәуелділік шешуші мәнге ие болады.

Зерттеудің негізгі мақсаты:

- болашақ журналистер үшін шет тілін оқытудағы цифрлық медианың рөлін қарастыру;

- білім беру жүйесінде шет тілдік коммуникативтік құзыреттілігі қалыптастыру аясында журналист мамандары үшін сандық медианы зерттеу;

Мақсатқа сәйкес зерттеудің келесі міндеттері анықталады:

Осы есептерді шешу үшін келесі зерттеу әдістері қолданылды: бақылау, талдау, синтез, сапалы және мазмұнды талдау әдістері нәтижелерді құрылымдық және функционалдық талдау болды.

Қабылданған зерттеу болашақ журналистердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру процесін оңтайландыруға қол жеткізуге болатын жұмыс болжамын тексеруге бағытталған, егер:

- шет тілін оқыту процесінде студенттердің болашақ кәсіби қызметінің ерекшелігі ескеріледі;

- болашақ журналистердің кәсіби мәдениетаралық коммуникациясында кері байланыстың тиімділігін қамтамасыз ететін әлеуметтік-перцептивті компонент кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникативтік құзыреттілік мазмұнының нақты, ажырамас және маңызды құрамдас бөлігі ретінде әрекет етеді;

- Кәсіби шет тілдік коммуникацияны оқыту курсы студенттердің танымдық және әлеуметтік белсенділігін ынталандыратын жобалар әдісіне негізделген.

Зерттеудің теориялық негізі отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектері болды, олардың ішінде шет тілін оқыту мәселелеріне арналған жұмыстар М.Н. Вятютнев, В.В.Сафонова, А.Н. Щукин және жоғары білім беруді цифрландыру Б.Е. Стариченко, "Цифрлық медиа" И.В. Жилавская, "Медиа білім беру" ұғымдарын анықтау технология" Е.Л.Кудрина, К.К. Онучина, В.И. Ярных, "Медиа білім беру" И.В. Фотиева, К.А. Кирилин, "Білім беру медиасы" D.Laurillard. Біз ақпараттандыруға И.В. Роберт және білім беру жүйесін цифрландыруға байланысты проблемаларды талдайтын ғылыми басылымдарды, яғни А.А. Вербицкийдің еңбегін зерттедік. Жоғары мектепте цифрлық технологияларды қолданудың практикалық аспектілері бойынша Н.В. Зыкова, Л.В. Коновалова, Е.С. Малинина, Т.Н. Ушакова, О.Н. Худякова сынды ғалымдардың еңбектері сараланды, оның ішінде шетелдік оқытуда С.В. Кодрле, Е.Наумова сынды ғалымдардың еңбектері қарастырылды.

Бұл зерттеудің практикалық маңыздылығы мынада: цифрлық медианы қолдана отырып, ұсынылған оқу іс-әрекеттері студенттердің шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыру, ойлаудың әртүрлі түрлерін дамыту және студент білім беру іс-әрекетінің белсенді және тең қатысушысы болып табылатын көп деңгейлі, көпфункционалды білім беру жүйесін құру үшін ЖОО-да ағылшын тілін оқыту процесіне тиімді интеграциялануы мүмкін.

Ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологиялардың дамуымен қазіргі уақытта дәстүрлі ғана емес, сонымен қатар жаңа білім беру медиасын да қамтитын білім беру құралдары айтарлықтай кеңейгені анық. Білім беру жүйесін цифрландыруға байланысты ғылыми-техникалық прогресс және қоғамды ақпараттандырудың өсуі қазіргі уақытта білім беру процесінде цифрлық медиа белсенді қолданылады. Біз "Цифрлық медиа" терминін кеңінен түсінеміз және осы санатқа жатқызамыз "мәдени нысандар, сондай-ақ Интернет желісіндегі ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ететін және бірқатар ерекше белгілері бар жоғары технологиялық құралдар: интерактивтілік, мультимедиялық, цифрлық формат және жоғары қолжетімділік" туралы Д.А. Шамшуриннің, мысалы, желілік басылымдар, әлеуметтік желілер, сайттар, платформалар, мобильді қосымшалар және т. б. қол жазбаларын қарастырдық. Цифрлық медиа оқу материалын таныстыру және оқу-танымдық қызметті ұйымдастыру үшін сапалы жаңа мүмкіндіктер ұсынады, бұл өз кезегінде педагогикалық тәжірибелер мен оқыту әдістерін олардың дидактикалық әлеуеті тұрғысынан саралауға әкеледі. Қазіргі уақытта студенттердің бірқатар құзыреттерін қалыптастыратын интерактивті қызмет түрлеріне, жобалық жұмыстарға, ойын технологияларына артықшылық беріледі.

Отандық және шетелдік ғылымда "шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілік" терминін анықтауда әртүрлі тәсілдер бар. Ол "сөйлеу мінез-құлық бағдарламаларын таңдау және іске асыру" деп түсіндіріледі.

Адамның қарым-қатынастың белгілі бір жағдайында бағдарлану қабілетіне байланысты; әңгімелесуге дейін, сондай-ақ өзара бейімделу процесінде әңгімелесу кезінде студенттерде туындайтын тақырыптарға, міндеттерге, коммуникативтік көзқарастарға байланысты жағдайларды жіктей білу" [3, 38б]; "қабілеттілік оқытылатын тілдің көмегімен белгілі бір қызмет аясындағы қарым-қатынастың мақсаттары мен жағдайына сәйкес сөйлеу қызметін жүзеге асыру" [4, 140 б]; "маманның толыққанды шет тілдік мәдениетаралық коммуникацияны жүзеге асыру үшін шет тілдік лингвистикалық, ғылыми және пәндік білімді қолдануға дайындығы мен қабілеті" [5, 42 б]; "ана тілінде сөйлейтіндермен шет тілдік қарым-қатынасты

жүзеге асыру қабілеті мен нақты дайындығы, сондай-ақ оқушыларды Ел/Оқытылатын тіл елдерінің мәдениетіне баулу, өз елінің мәдениетін жақсы білу, оны қарым-қатынас процесінде көрсете білу" [6, Б.159-160]; "студенттің коммуникативті дағдылары мен дағдыларының жиынтығы, ғылым мен ғылымның еркін меңгеруімен сипатталады. шет тіліндегі қарым-қатынас өнері, бұл білім алушының кәсіби-тұлғалық құрылымындағы жүйелі жаңа білім" [7, 12].

Бұл құзыреттіліктің әртүрлі компоненттері ерекшеленеді. В.В. Сафонованың пікірінше, шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілік: тілдік (грамматикалық, лингвистикалық); сөйлеу (прагматикалық, стратегиялық, дискурсивті) [8]; әлеуметтік-мәдени (әлеуметтік-лингвистикалық, лингвистикалық) құзыреттерді қамтиды. Е.Н. Соловова оның құрамында лингвистикалық, әлеуметтік-лингвистикалық, әлеуметтік-мәдени, стратегиялық, әлеуметтік құзыреттіліктерді атап өтеді [9]. Еуропа Кеңесінің зерттеулерінде коммуникативті құзыреттіліктің келесі компоненттері көрсетілген: лингвистикалық, социолингвистикалық, дискурсивті, стратегиялық, әлеуметтік, әлеуметтік-мәдени [10, 98 б.].

Әдістер. Қарастырылып отырған тұжырымдаманың мазмұнының жоғарыда келтірілген анықтамалары мен сипаттамаларын талдау негізінде біз шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілік қарым-қатынастың мақсаттары мен жағдайына сәйкес шет тілінде қарым-қатынасты жүзеге асыру үшін қажетті білім, білік, дағдылар жиынтығы деген қорытындыға келеміз. Бұл құзыреттіліктің сәтті қалыптасуының міндетті шарты – сөйлеу әрекетінің рецептивті (тыңдау, оқу) және өнімді (сөйлеу, жазу) түрлерін қалыптастыру. Осылайша, шет тілі мұғалімі үшін өзекті міндет – сөйлеу әрекетінің осы түрлерін дамытуға ықпал ететін ресурстарды іздеу, сынақтан өткізу және одан әрі пайдалану. Қазіргі шындықта бұл ең маңызды болып табылатын сандық ресурстар. Әрі қарай, әртүрлі цифрлық медианың іа оқу процесіне қалай біріктірілетінін қарастырыңыз.

Өздеріңіз білетіндей, қарым-қатынас құралы ретінде шет тілінде сөйлеуді меңгеру тек өз ойын білдіру қабілетін ғана емес, сонымен қатар тікелей қарым-қатынас кезінде де, бұқаралық ақпарат құралдарында да басқа адамдардың сөйлеуін түсіну қабілетін де қамтиды. Ақпаратты есту арқылы қабылдау маңызды дағдылардың бірі болып табылады. М. Беркли-Ален барлық қарым – қатынас уақытының 40% –тыңдауға, 35% - сөйлеуге, 16% - оқуға, 9% - ы хатқа жұмсайтындығы туралы мәліметтер келтіреді [11]. Осылайша, шет тілінде сөйлеуді есту қабілеті шет тілінің коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Студенттерге шет тілін оқыту қазақ тілінде сөйлейтін ортада жүретіндіктен, ана тілінде сөйлейтіндер жасаған шынайы оқыту ресурстарына қол жеткізу тыңдау дағдыларын қалыптастыру мен дамытудың қажетті шарты болып табылады.

Интернет желісі сияқты дүниежүзілік заманауи цифрлық ақпараттық медиа тілді меңгерудің әртүрлі деңгейлерінде тыңдау дағдыларын дамыту үшін көптеген ресурстарды ұсынады, бұл тілдік емес университет үшін маңызды сипаттама болып табылады, өйткені бұл студенттерді оқытуға жеке көзқарасты жүзеге асыруға және аудиториялық сабақтар мен студенттердің өзіндік жұмысы үшін көп деңгейлі тапсырмаларды әзірлеуге мүмкіндік береді. Біздің зерттеуіміз ағылшын тілін оқыту процесінде көптеген сайттар тиімді пайдаланылатынын көрсетеді (businessenglishsite.com; engvid.com) оқу аудио және бейне-материалдарын ұсынады, олардың мақсаты тыңдау дағдыларын дамыту ғана емес, сонымен қатар айтылу бойынша жұмыс жасау, жаңа лексиканы меңгеру, іскерлік қарым-қатынас дағдыларын игеру болып табылады. Бейне тақырыбы білім алушылардың тілді меңгеру деңгейіне байланысты өзгереді және мәдениетаралық коммуникацияның өзекті мәселелерін, ZOOM бейнеконференцияларын өткізуге/қатысуға арналған ұсыныстарды, жоғары жиілікті етістіктер, уақыт предлогтары және т. б. бойынша материалдарды қамтиды. Бұл ресурстардың басты артықшылығы – олардың көпдеңгейлігі және олардың мазмұнын студенттердің білім беру қажеттіліктеріне оңай бейімдеу мүмкіндігі екенін тағы да атап өтеміз.

Біздің зерттеуімізден алынған деректер подкасттарды қолданудың тиімділігін көрсетеді (businessenglishpod.com) білім алушылардың тыңдау дағдыларын қалыптастыру мақсатында

көзделген. Қазіргі уақытта подкастинг құбылысы 2004 жылы пайда болғаннан бері айтарлықтай дамыды. Бұл қазір подкасттардың тек дыбыстық емес, сонымен қатар бейне ресурстар екендігіне әкелді және оларды тікелей сайтта тыңдауға немесе көруге болады. Егер подкаст пайдалы болса, онда ол смартфонға немесе басқа құрылғыға жүктеледі және бірнеше рет тыңдалады (қаралады). Кейбір подкасттардың ұзақтығы шамамен 40 минутты құрауы мүмкін болғандықтан, мұндай ресурстарды студенттердің аудиториядан тыс өзіндік жұмысы үшін қолданған жөн, содан кейін сабақта тыңдалған Сабақтың тақырыбы бойынша әңгімелесу, шағын топтарда материалды талқылау, тест, ассоциативті карталар жасау және т. б. сонымен қатар, подкасттарда ұсынылған диалогтар үлгі ретінде рөлдік ойындар қызмет етеді. Біздің ойымызша, бұл технология айтарлықтай оқыту әлеуетіне ие және бірқатар артықшылықтарға ие, олардың бірі мобильді оқыту мүмкіндігі, яғни мобильді құрылғыларды пайдалану арқылы оқыту көзделінген.

Талдау. Қазіргі уақытта оқыту көбінесе ресми білім беру мекемелерінен тыс жерлерде өтеді. Сонымен қатар, бейресми оқыту студенттердің білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруда маңызды рөл атқарады. Дәл осы себепті шынайы көркем және деректі фильмдер (Learning English Video Project on englishclub.com, BBC), сериалдар ("Friends"), әндер, смартфон қосымшалары (Duolingo, British Council) – бұл жалпы тіл туралы білімнің құнды көзі және шет тілін есту дағдыларын дамытудың тиімді құралы.

Кез-келген оқыту сыртқы әлеммен, өзімен, басқа студенттермен және оқытушылармен қарым-қатынас процесінде жүреді. Біздің ойымызша, бұл ереже әсіресе шетел тілін оқытуға қатысты, сондықтан аудиторияда тиімді қарым-қатынас жасау үшін қажетті жағдайларды жасау шетел тілін сәтті игерудің анықтаушы факторларының бірі болып табылады. Бұл міндет қашықтықтан және аралас оқыту форматтары жағдайында, қазақ аграрлық зерттеу университетінде Microsoft Teams платформасында өткізілетін бейнеконференциялар форматына бейімделуі қажет болған кезде ерекше өзекті болады. Зерттеу көрсеткендей, қашықтықтан оқытудың артықшылықтары мен кемшіліктері бар. Қашықтықтан оқытуға байланысты жиі кездесетін сындардың бірі-тек мұғалім мен студенттер арасында ғана емес, сонымен қатар жеке студенттер немесе топтар арасында тікелей, тікелей өзара әрекеттесудің болмауы, осыған байланысты жұпта немесе шағын топтарда жұмыс істеу мүмкін емес немесе өте қиын болып көрінеді. Бұл мәселені біз ішінара шағын топтарда бір уақытта жұмыс істеу үшін жеке арналар құру арқылы шештік (оқуды талқылау, осы немесе басқа мәселе бойынша пікір айту, диалог құру) немесе жобалық іс-шаралар өткізілді. Кейбір жағдайларда студенттер оқытушының және/немесе басқа студенттердің бағалауы үшін диалогты жазуы керек. Жоғарыда сипатталған стратегиялар нақты коммуникативті мәселелерді шешу мақсатында тең-теңімен және бірлескен онлайн оқыту және ағылшын тілінде табиғи қарым-қатынас жасау үшін барлық қажетті жағдайларды жасайды.

Мультимедиялық презентацияларды көптеген жылдар бойы оқытушылар да, студенттер де шетел тілін оқытуда тиімді қолданып келеді. Слайдтар жасауға арналған көптеген қосымшалар (PowerPoint, Bookdown, Office Mix, Prezi, Sway), суреттер немесе графиктер бар. Сандық әңгімелер (digital storytelling) – бұл ақпарат берудің және гипермәтінді құрудың заманауи тәсілі, соның ішінде шетел тілін оқыту әдістемесінде қолданылады. Ақпаратты ұсынудың бұл әдісінде қызықты әңгімелеу өнері әртүрлі сандық құрылғыларды, қызметтерді, бағдарламаларды, графикалық редакторларды, мәтіндерді, бейне және аудио тәртіпті қолданумен үйлеседі. Сандық әңгімелер тақырыбы мен бағыты бойынша әр түрлі болуы мүмкін (Әлеуметтік-мәдени бизнес, оқыту, отбасы және т. б.). Сандық әңгімелер жарияланатын көптеген веб-сайттар және тақырыптардың кең таңдауы мультимедияның осы түрінің дидактикалық мүмкіндіктерін анықтайды. Шет тілдерін оқыту тәжірибесінде цифрлық әңгімелер ақпаратты ұсыну тәсілі ретінде ғана емес, сонымен қатар студенттердің жеке немесе топтық жобалық қызметінің түрі ретінде де қолданылады. Жұмыстың бұл түрі оқытудың құзыреттілік тәсілін жүзеге асыруға және ашуға мүмкіндік береді, яғни студенттердің шығармашылық әлеуетін арттырады. Сандық әңгімелер мобильді қосымшаларда

жасалуы мүмкін (Explain Everything, Prisma 3D, FlipaClip), сайттарда (UtellStory, Renderforest, spark.adobe), әртүрлі бағдарламалардың көмегімен (Pivot, Adobe Animation, Autodesk Maya) қолданылуда.

Нәтеже. Зерттеу нәтижелері студенттерді оқуға үйретуде цифрлық ақпараттық медианың жоғары білім беру әлеуетін көрсетеді. Жетекші британдық және американдық газеттердің, ғылыми-көпшілік немесе ғылыми журналдардың сайттарында жарияланған материалдарды зерттеу, мақалаларды оқу және рефераттау университеттегі білім беру қызметінің ажырамас бөлігі болды. Әлеуметтік медиа (Facebook, Twitter, YouTube) сонымен қатар студенттердің болашақ ғылыми немесе кәсіби қызметіне қатысты шет тіліндегі ақпаратпен алмасу және іздеу үшін ағылшын тілін оқыту процесіне сәтті біріктірілген.

Осылайша, цифрлық медиа білім беру процесіне мақсатты әсер ете отырып, тілдік емес университетте шет тілін оқытуда маңызды рөл атқарады. Интернетте қол жетімді аудио және бейнематериалдар, подкасттар, мультимедиялық презентациялар, қашықтықтан оқыту технологиялары және басқа да сандық медиа сөйлеу әрекетінің рецептивті (тыңдау, оқу) және өнімді (сөйлеу, жазу) түрлерін дамытуға, білім алушылардың сөздік қорын кеңейтуге, айтылу дағдыларын жетілдіруге, студенттердің зерттелетін тіл елінің мәдениеті мен тарихы туралы хабардарлығын арттыруға ықпал етеді. Қазіргі заманғы цифрлық медианы пайдалану жоғары мектепке қойылатын өзекті талаптарға сәйкес оқу қызметін ұйымдастыруға мүмкіндік беретінін және ынталандырушы факторлардың бірі болып табылатынын бөлек атап өтеміз.

Лондон университетінің профессоры Диана Лорилард [12] оқу процесінде әртүрлі медиа түрлерін пайдаланудың тиімділігін талдау үшін тілдік емес жоғары оқу орындары студенттерінің шет тілдік коммуникативтік құзыреттілігі мен барлық дағдыларды қалыптастырудағы цифрлық медианың әртүрлі түрлерінің білім беру әлеуеті диалогтық модельді ұсынды және оқу-танымдық қызметте қандай функцияны орындайтынына байланысты білім беру медиасының бес түрін анықтады. Осы классификацияға сәйкес, ақпараттық медиа ақпаратты пассивті қабылдауды қамтиды, оларға баспа медиасы, аудио кассеталар, CD, DVD кіреді. Интерактивті медиаға пайдаланушыға мазмұнды өз бетінше шарлауға және таңдауға мүмкіндік беретін компьютерлік технологияларға негізделген медиа кіреді. Адаптивті медиа пайдаланушының іс-әрекетіне сәйкес өзгеруі мүмкін, оларға виртуалды шындық, тренажерлер және т.б. коммуникативті медиа интернет пен цифрлық технологияның арқасында адамдар арасындағы байланыс/өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді. Продуктивті медиа әртүрлі заманауи медианы пайдаланып өз өніміңізді жасауға мүмкіндік береді. Д. Лорилард классификациясына сүйене отырып, біз ағылшын тілін оқытуда қолданылатын сандық медианы талдадық. Сонымен қатар, біз әртүрлі типтегі медианың студенттердің шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілігі мен шетел тілін үйретуге қатысты барлық дағдыларды қалыптастыруға және дамытуға қалай ықпал ететінін зерттедік. Біздің жұмысымыздың нәтижелері 1-кестеде келтірілген.

Кесте 1.

Медиа түрі / функциясы	Медиа ресурстар	Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру	Барлық дағдыларды қалыптастыру
Ақпараттық медиа	Pdf форматындағы мәтіндер /мақалалар, Граф-ика, суреттер, презентациялар, CD, DVD, теледидар, радио, көркем / деректі фильмдер	Тыңдау/оқу; сөздік қорын кеңейту	Көрнекі есте сақтау мен қиялды дамыту
Интерактивті медиа	мобильді қосымшалар презентация, іздеу жүйелері, онлайн аудармашы,	Тыңдау/оқу/сөйлеу / жазу; әртүрлі функционалды стильдермен танысу; сөздік	Тиісті ақпаратты зерттеу, іздеу, табу, жіктеу, таңдау; медиа мәтіндерді түсіну, бағалау,

	электрондық сөздік, онлайн тесттер, интернет-ресурстар, газет-журнал веб-сайттары, әлеуметтік медиа.	қорын кеңейту	талдау; компьютермен және интернет ресурстарымен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру және дамыту
Коммуникативті медиа	Бейнеконференциялар, пікірталас форумдары, электрондық пошта, мобильді қосымшалар, мессенджерлер, әлеуметтік медиа / желілер, білім беру платформалары	Тыңдау/оқу/сөйлеу / жазу; тілдік кедергіні жеңу; сөздік қорын кеңейту, оның ішінде келісімді/келіспеушілікті, өз пікірін білдіру, мақұлдау/ мақұлдамау және т.б. үшін пайдаланылатын клишелерді меңгеру; диалогтік сөйлеу, талқылауға, пікірталасқа қатысу.	Ақпаратты жаңа / стандартты емес жағдайларда қолдана білу; идеяларды білдіру/ түсіндіру, әртүрлі көздерден алынған ақпарат арасында байланыс орнату; өз ұстанымын білдіру және дәлелдеу; миға шабуыл, жобалау қызметі; медиа сауаттылық, медиа кеңістікте бағдарлай білу; толеранттылық қарым-қатынас дағдылары
Продуктивті медиа	Жасауға арналған компьютерлік / мобильді қосымша, мультимедиялық презентациялар мен сандық әңгімелер сауаттылық; редакциялау	Тыңдау/оқу/сөйлеу / жазу; монологиялық сөйлеу; презентация жасау; есептер жазу, мақалалар, хабарлама, эссе, ресми/бейресми электрондық хаттар; сандық әңгімелер құру.	Шығармашылық қабілет; сөйлеуге дағдылау; жеке және командада жұмыс жүргізу; мақсат қою, жоспарлау, уақытты басқару, рефлексия; медиа-өнімді құру; медиа және цифрлық

Шет тілін оқытуда қолданылатын цифрлық білім беру медиасының барлық түрлері студенттердің мәдени өзін-өзі тануын, басқа мәдениеттердің өкілдеріне құрметпен қарауын және ойлаудың белгілі бір түрін (сыни, логикалық, визуалды және интуитивті) дамытуға ықпал ететінін атап өту қажет деп санаймыз. Осыған байланысты бұл барлық дағдылар 1-кестеге енгізілмеген.

Біздің зерттеуіміз бірдей білім беру медиасы орындалатын функцияға байланысты әртүрлі түрлерге сілтеме жасай алатынын және мұғалімнің алдына қойған дидактикалық міндетіне байланысты әртүрлі оқу әрекеттерін қолдай алатынын көрсетеді. Сонымен, студенттер ақпаратты іздеу үшін пайдаланатын сандық әңгіме немесе мультимедиялық презентация интерактивті медиа болып табылады, өйткені студенттер тиісті мазмұнды өз бетінше таңдай алады. Дегенмен, дәл сол медиа студенттің жобалық әрекетінің нәтижесі болса, продуктивті болады. Егер олардың көмегімен жаңа материал ұсынылса, олар ақпараттық медиа функциясын орындайды.

Біздің тәжірибеміз сондай-ақ шетел тілін оқытуда цифрлық медианың дидактикалық әлеуетін толық пайдалану үшін білім беру мақсаттарын қайта қарау және шынайылық (шынайы материалдарды оқу, тыңдау), зерттеу қызметі (интернеттен тиісті ақпаратты іздеу), коммуникация (пікір алмасу, тәжірибе алмасу) қағидаттарына негізделген оқыту моделіне көшу жиі қажет екенін көрсетеді әлеуметтік желілерде, білім беру платформаларында), өзара іс-қимыл (бірлескен жобалық қызметке қатысу), инновациялар (оқытудың/оқытудың жаңа әдістерін іздеу), бірлескен оқыту, шетел тілін оқытуда өзіндік нәтижесін беретін шығармашылық қызметті айқындайды.

Осылайша, шетел тілін оқытуда ақпараттық, интерактивті, коммуникативті цифрлық медиа қолданылады. Олардың білім беру процесіне қосылуы студенттердің шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілігі мен шетел тілін меңгерудегі барлық дағдыларының әртүрлі компоненттерін қалыптастыруға ықпал етеді. 1-кестеден көріп отырғаныңыздай, Д.Лориллардтың авторлық классификациясына сәйкес компьютерлік модельдеу, виртуалды білім беру кеңістігі және т. б. кіретін адаптивті медиа қазіргі уақытта шетел тілін оқу процесінде қолданылмайды.

Жұмыста болашақ журналистердің кәсіби қызметінің ерекшелігін ескере отырып, шет тілін оқытуды ұйымдастыру талданды. Жоғары білім беру жүйесін жаңғырту, сонымен бірге

тілдік емес ЖОО-да шет тілдерін оқытудың заманауи жүйесі Қазақстандық қоғамның әлемдік кеңістікке интеграциялануына және Қазақстандық мамандардың шетелде танылуын қамтамасыз етуге ықпал ететін тілдік білім беру сапасын арттыруға бағытталған бірқатар процестермен сүйемелденеді. Шет тілдік қарым-қатынас қазіргі заманғы журналист маманының кәсіби мәдениетінің бөлігі болып табылады, оның кәсіби қызметі бүгінде мәдени, экономикалық және саяси факторлардың әсерінен жаңа мазмұнды мазмұнға ие болды.

Кәсіптік бағдарланған шет тілдік коммуникацияны оқыту мәселесі бойынша ғылыми жұмыстарды зерделеу және талдау кәсіптік бағытталған шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілік - бұл әртүрлі салалар мен жағдайларда кәсіби бағдарланған қарым-қатынас пен өзара іс-қимыл мәдениетінің лингвистикалық, сөйлеу, әлеуметтік-лингвистикалық, әлеуметтік-мәдени білімдерінің, коммуникативтік-прагматикалық дағдыларының жиынтығы екенін анықтауға мүмкіндік берді, сондай-ақ жеке қасиеттер: қарым-қатынас, жауапкершілік, әдептілік, толеранттылық, рефлексия, сәйкестендіру, тарту, себептік атрибуция, міндеттеме тоқталынды.

Зерттеуде тұжырымдалған кәсіби бағытталған шет тіліндегі тілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілік тұжырымдамасы болашақ журналист мамандарының кәсіби коммуникативтік шет тіліндегі қызметінің сипатына толық сәйкес келеді.

Зерттеу барысында тұлғаға бағытталған тікелей және жанама кәсіби бағытталған шет тілдік қарым-қатынасты оқытудың мәдениетаралық контексті ашылды. Зерттеу барысында шеттілдік медиа-коммуникативтік тапсырмаларды орындау үшін шет тілін меңгеруші өзінің жалпы қабілеттерін лингвистикалық, әлеуметтік-лингвистикалық және прагматикалық құзыреттіліктерді қамтитын тілдік құзыреттілікпен бірге қолданатыны анықталды. Шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілікті болашақ журналистердің қабылдауымен, интерактивті әрекеттермен және медиациямен байланысты әр түрлі сөйлеу әрекеттерінде жүзеге асырады. Аталған мамандардың кәсіби қызметінің ерекшелігін ескере отырып, олар тілдік құралдардың кең спектрінен өздерінің коммуникативтік ниеттерін жүзеге асырудың неғұрлым барабар тәсілдерін – құбылыстар мен заттарды сипаттауды, көзқарасты білдіруді, аргумент құруды және т. б. оңай және еркін таңдай білуі керек. Демек, студенттердің шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілігі B2 деңгейінде қалыптасуы керек.

Шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруға байланысты материалдарды талдау оның мазмұнында кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникацияны тиімді жүзеге асыруға айтарлықтай әсер ететін әлеуметтік-перцептивтік компонентті анықтауға және ашуға мүмкіндік берді. Әлеуметтік қабылдаудың құрылымдық-мазмұнды мазмұны қарым-қатынасқа, танымдық қабілеттерге (рефлексивтік-перцептивтік білімді дамыту), эмоционалды компонентке (өзін-өзі бағалау, эмпатия), операциялық-белсенділік компонентіне (рефлексивтік-перцептивтік іскерлік пен дағдыларды меңгеру) мотивациялық назар аударады.

Шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттіліктің әлеуметтік-перцептивтік компоненті журналистің санасында өзін-өзі тану, өзін-өзі бағалау, рефлексия және жеке қасиеттерді, белгілі бір қоғам мен мәдениеттің өкілдері ретінде коммуниканттардың мінез-құлқының ерекшеліктерін білу тәжірибесі ретінде түсініледі; қарым-қатынас серіктестерінің іс-әрекеттері мен мәлімдемелерін барабар түсіну және қабылдау қабілеті, сондай-ақ осы білімді мақсатпен ерекше түрде құрылымдау мүмкіндігі тиімді кәсіби қарым-қатынас. Нәтижесінде серіктестің өзара әрекеттесу бойынша одан әрі мінез-құлқын болжау негізінде өзінің коммуникативтік ниетін жүзеге асыру стратегиясын құру мүмкіндігі дамиды. Зерттеуде болашақ кәсіби шет тіліндегі іс-әрекеттің сипатына сәйкес келетін әлеуметтік-қабылдау дағдылары көрсетілген. Оларға эмпатия, рефлексия, сәйкестендіру, тарту, себептік атрибуция дағдылары жатады.

Журналист маманы әлеуметтік қабылдауының даму көрсеткіштері ретінде басқа лингвомәдениеттің өкілі – коммуниканттың жеке басына тұрақты қызығушылықтың болуын қарастыру заңды; оны терең түсінуге ұмтылу (психологиялық тұрғыдан); негізгі рефлексивтік-перцептивтік дағдыларды, қабылдау механизмдерін тұрақты меңгеру; ана тілінде сөйлейтін

коммуниканттармен қарым-қатынастағы ашықтық; ынтымақтастық позициясы. Болашақ журналистердің кәсіби бағытталған шет тілдік қарым-қатынасын үйрету үшін коммуникативті құзыреттіліктің құрамдас бөлігі ретінде әлеуметтік қабылдауды қалыптастыру өзекті болып көрінеді, өйткені бұл оларға кәсіби бағытталған тұлғааралық өзара әрекеттесу жағдайында шет тілдік сөйлеу қызметін жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

"Public Speaking and Business Communication: What Is This?" ("Көпшілік алдында сөйлеу және іскерлік қарым-қатынас: бұл не?") коммуникативті-когнитивті тәсілді таңдау жүзеге асырылды. Болашақ журналист мемлекеттік және халықаралық деңгейлердегі кәсіби міндеттерді шешуге дайындалуы керек, сондықтан әзірленген оқу курсы студенттерді таңдалған қарым-қатынас салаларындағы коммуникативтік мәселелер мен міндеттерді-ауызша/жазбаша шет тілдік қарым-қатынастың жалпыланған жағдайларынан тұратын кәсіби-еңбек және әлеуметтік-мәдени салаларда шешуге үйретуге бағытталған. Оларға – шетелдік әріптестермен телефон арқылы, кездесулер кезінде ақпарат алмасу; қоғамдық пікірге сауалнама жүргізу жатады; мақсатты аудиторияға бағытталған өзекті мәселе, проблемалар бойынша сөз сөйлеу, баяндама жасау; презентациялар, промоакциялар, сұхбаттар, баспасөз конференцияларын өткізу; жарнамалау; шетелдік әріптестермен факстық хабар-ламалар, e-mail арқылы ақпарат алмасу, БАҚ-та ақпараттық хабарлама жасау (талдамалық мақала, оқиғаларға шолу, пресс-релиз); жоспарды/тезистерді/сөйлеу немесе баяндама мәтінін жазу; әртүрлі мәселелер бойынша пікірлер/шолулар жазу; іскерлік хат-хабарлар және т. б.

Аргументация, яғни негізгі нәрсені екінші деңгейден бөлу, себеп-салдарлық байланыстар орнату, ойды ұсынудың әртүрлі әдістерін қолдану, тыңдаушымен өзара әрекеттесу, әлеуметтік-перцептивті дағдыларды ескеру сияқты сөйлеу дағдыларын дамыту кезінде орынды болды. Болашақ журналистердің кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникативтік құзыреттілігінің маңызды, ажырамас, маңызды құрамдас бөлігі ретінде әлеуметтік қабылдауды дамыту үшін әзірленген курсқа оқытудың келесі интерактивті әдістері енгізілді: пікірталас әдістері – өзекті тақырып бойынша топтық пікірталас, жағдайларды талдау, тәжірибеден жағдайларды талдау, ойын әдістері – кәсіп өкілдерінің кәсіби қызметін модельдейтін шығармашылық рөлдік іскерлік ойындар, олар "адам - адам" типіне жатады.

Шет тілдік коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру процесіне өзара іс-қимыл бойынша серіктестерге өзін-өзі түсінуді, тұлғааралық сезімталдықты және эмпатияны дамытуға бағытталған сезімтал тренингтер енгізілді. Бұл шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттіліктің әлеуметтік – перцептивті компонентінде бөлінген дағдыларды дамыту үшін өте маңызды, бұл өз кезегінде болашақ журналистерді нақты шеттілдік медиа-коммуникацияны модельдейтін жобаларға қатысуға дайындады.

Жобаларды жүргізу кезінде дамуға баса назар аударылған басым дағдыларға репродуктивті-өнімді және өнімді сипаттағы дағдылар жатады. Кәсіби бағытталған шет тіліндегі шеттілдік медиа-коммуникативті құзыреттілікті қалыптастыруға қатысты мұндай дағдылар дайындалған ақпараттық материалдардың негізгі тақырыбын анықтай білу және оларды сыни тұрғыдан түсіну, салыстырмалы түрде білу болып саналады. Мәліметтер мен фактілерді салыстырмалы талдау, негізгі ақпаратты синтаксистік түрлендіру және лексикалық парафразалау, нақты шет тілдік коммуникацияның кәсіби бағдарланған жағдайларында ақпаратты пайдалану, рефлексия, сәйкестендіру, аттракцион және себеп-салдарлық атрибуция, кәсіби өзара әрекеттесу процесінің дамуын болжау, қарым-қатынас серіктестерімен кері байланысқа қол жеткізу мүмкіндігі. Зерттеуде болашақ журналистердің кәсіби бағытталған шет тіліндегі коммуникативті құзыреттілігінің жоғары деңгейін қамтамасыз ететін жоғарыда аталған дағдыларды игеру үшін арнайы әзірленген тапсырмалар мен жаттығулар жиынтығы қажет екендігі анықталды.

Тәжірибелік оқытудың болжамы болашақ журналистердің кәсіби бағытталған шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру процесін оңтайландыруға, егер шет тілін оқыту процесінде студенттердің болашақ кәсіби қызметінің ерекшелігі ескерілсе, қол жеткізуге болады деген болжам болды. Кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникативтік

құзыреттілік мазмұнының нақты, ажырамас және маңызды құрамдас бөлігі ретінде болашақ журналист мамандардың кәсіби мәдениетаралық коммуникациясындағы кері байланыстың тиімділігін қамтамасыз ететін әлеуметтік-перцептивті компонент болып табылады. Кәсіби шеттілдік медиа-коммуникацияны оқыту курсы студенттердің танымдық және әлеуметтік белсенділігін ынталандыратын жобалар әдісіне негізделген.

Осыған байланысты тәжірибелік оқытудың мақсаты кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудың әзірленген әдістемесі мен технологиясының тиімділігін белгілеу болды. Әзірленген коммуникативті-когнитивті тапсырмалар мен жаттығуларды дәйекті түрде ұсыну, тәжірибелік оқытуға сезімтал тренингтерді, жобалық тапсырмаларды қосу және тәжірибелік оқыту барысын бақылау әзірленген әдістеменің әдістемелік орындылығын көрсетті.

Қорытынды. Жүргізілген зерттеу мынадай қорытынды жасауға мүмкіндік береді: цифрлық медиа тілдік емес ЖОО-да шетел тілін оқытуда маңызды рөл атқарады.

Олар жоғары білім беру әлеуетіне ие және сөйлеу әрекетінің рецептивті және продуктивті түрлерін игеруді көздейтін шет тілдік коммуникативті құзыреттілікті қалыптастырудың дидактикалық құралы болып табылады.

Оқу процесінде қандай мақсатта қолданылатынына байланысты білім беру цифрлық медиасын ақпараттық, интерактивті, коммуникативті, адаптивті және өнімді деп жіктеуге болады. Сандық медианың әр түрі оқу-танымдық іс-әрекеттің белгілі бір түрін ынталандырады және шет тіліндегі коммуникативті құзыреттіліктің белгілі бір компоненттерін қалыптастырады. Оқу процесіне цифрлық медианы енгізу студенттердің бірқатар шетел тілді меңгерудегі барлық дағдыларды қалыптастыруға ықпал етеді, олардың арасында сыни тұрғыдан ойлау, ақпараттық кеңістікте бағдарлау, басқа адамдармен қарым-қатынас жасау және т.б.

Әрі қарай зерттеудің перспективалары білім беру процесінде цифрлық медианы міндетті пайдалануды көздейтін "Шет тілі" пәні бойынша жұмыс бағдарламаларын әзірлеуде және өзектендіруде, сондай-ақ ЖОО-да шетел тілін оқытуға интеграциялануы мүмкін симуляторларды, виртуалды оқыту ортасын және басқа да бейімделген медианы құру үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді іздеуде/әзірлеуде көрінеді. Осылайша, болашақ журналист мамандардың кәсіби бағытталған шеттілдік медиа-коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесін зерттеудің жаңалығы, теориялық және практикалық маңыздылығы расталды.

Сонымен қатар, коммуникативті-когнитивті тәсілге негізделген кәсіби шеттілдік медиа-коммуникацияны оқытудың дамыған курсы тек жоғары білім беру жүйесінде ғана емес, сонымен қатар орта білім беру жүйесінде (мысалы, элективті арнайы курстарды әзірлеу кезінде) одан әрі дами алады. Зерттеудің болашағы сонымен қатар студенттердің кәсіби бағытталған шет тілдік коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыру, әдістеменің теориялық ережелерін кәсіби бағытталған шет тілдік қарым-қатынасты оқытуға бағытталған бағдарламаларды, оқу құралдарын, әдістемелік ұсыныстарды әзірлеу үшін негіз ретінде пайдалану мүмкіндігімен байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Макара Л.В. *Обучение профессионально-ориентированному общению на английском языке студентов неязыкового вуза: Автореф. Дис. . канд. пед. наук. СПб., 2000. – С.21*
2. Леонтьев А.А. *Психолого-педагогические основы обновления методики преподавания иностранных языков // Alma Mater. - 1998.-№12.- С.13-18.*
3. Вятютнев М. Н. *Коммуникативная направленность обучения русскому языку в зарубежных школах // Русский язык за рубежом. 1977. № 6. С.38*
4. Щукин А.Н. *Обучение иностранным языкам: теория и практика: уч. пособие для преподавателей и студентов. М.: Филоматис, 2004.- С.140*

5. Аитов В.Ф. Проблемно-проектный подход к формированию иноязычной профессиональной компетентности студентов: на примере неязыковых факультетов педагогических вузов: автореф. дисс. ... д. пед. н. СПб., 2007. – С. 42

6. Бим И.Л. Компетентностный подход к образованию и обучению иностранным языкам // Компетенции в образовании: опыт проектирования: сб. науч. тр. / под ред. А.В.Хуторского. М.: ИНЭК, 2007.-С.

7. Текеева М.Б. Формирование коммуникативной компетентности студентов в процессе обучения иностранному языку: автореф. дисс. ... к. пед. н. Карачаевск, 2009.– С.12

8. Сафонова В.В. Социокультурный подход к обучению иностранному языку как специальности: автореф. дисс. ... д. пед. н. М., 1993.

9. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранному языку: базовый курс лекций: пособие для студентов пед. вузов и учителей. Изд-е 2-е. М.: Просвещение, 2003.

10. Азимов Э.Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). М.: ИКАР, 2009. – С. 98

11. Беркли-Ален М. Забытое искусство слушать. СПб.: Питер Пресс, 1997.

МРНТИ 14.35.09

Отрокова А.Д.¹

¹ Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті, магистрант
Алматы қ., Қазақстан

ИНТЕРАКТИВТІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ОРТА МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ШЕТ ТІЛІНДЕГІ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІК ДЕҢГЕЙІН АРТТЫРУ

Аңдатпа

Мақала интерактивті технологиялардың орта мектептегі тілдік білімге интеграциясының оқушылардың шет тілдік коммуникативті құзыреттілігін арттыруға әсері туралы. Осы технологиялардың оқушылар арасында Тілді меңгеру мен коммуникативті дағдыларды дамытудағы тиімділігін зерттеу үшін аралас әдістермен тәсіл қолданылды. Зерттеуге 18-25 жас аралығындағы ҚазХҚ және ӨТУ-інің елу студенті қатысты. Қатысушылар коммуникациялық мақсатта интерактивті технологияларды үнемі қолдану және сандық құралдармен әр түрлі танысу негізінде таңдалды. Сауалнамаға жауаптардың сандық талдауы интерактивті технологияларды қолдану мен сөздік қорын игеруді, ауызекі сөйлеуді меңгеруді және оқушылардың мәдени хабардарлығын жақсарту арасындағы айтарлықтай оң корреляцияны анықтады. Тестке дейінгі және кейінгі бағалар интерактивті технологиялармен танысқаннан кейін коммуникативті құзыреттіліктің айтарлықтай жақсарғанын көрсетті. Коммуникативті өзара әрекеттесу тапсырмаларын сапалы талдау жазбаша қарым-қатынас дағдыларын дамыту және әртүрлі тілдік ресурстарға қол жеткізу үшін цифрлық өзара әрекеттесудің артықшылықтарын анықтады. Дегенмен, бетпе-бет қарым-қатынас тереңірек қарым-қатынасты дамыту үшін вербалды емес сигналдардың және дереу өзара әрекеттесудің маңыздылығын атап өтті. Зерттеу нәтижелері оқушылардың лингвистикалық құзыреттіліктерін және олардың мәдени сезімталдығын дамытуға ықпал ете отырып, орта білім беру жүйесінде тілді үйрену тәжірибесін байыту үшін интерактивті технологиялардың әлеуетін көрсетеді. Бұл технологияларды тілдік оқу бағдарламаларына біріктіру оқытудың әртүрлі стильдерін ескере отырып, динамикалық және қызықты оқу ортасын құрудың перспективалы мүмкіндіктерін ашады. Бұл зерттеу орта мектеп жағдайында оқушылардың шет тіліндегі коммуникативтік

құзыреттілігін оңтайландыру үшін интерактивті технологиялардың да, дәстүрлі жеке өзара әрекеттесулердің де күшті жақтарын пайдаланатын теңдестірілген тәсілдің қажеттілігін көрсете отырып, тиімді педагогикалық стратегияларды талқылауға өз үлесін қосады.

Кілт сөздер: интерактивті технологиялар, шет тіліндегі коммуникативтік құзыреттілік, компьютерлік-делдалдық коммуникация, тілді дамыту, әлеуметтік-мәдени теория және онлайн-коммуникация.

Отрокова А.Д.¹

*¹Казахский университет международных отношений и
мировых языков им. Абылай хана*

магистрант

г. Алматы, Казахстан

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ ПОСРЕДСТВОМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация

Статья посвящена влиянию интеграции интерактивных технологий в языковое образование в средней школе на повышение иноязычной коммуникативной компетенции учащихся. Для изучения эффективности этих технологий в содействии овладению языком и коммуникативным навыкам среди учащихся был применен подход со смешанными методами. В исследовании приняли участие пятьдесят студентов университета КазУМОиМЯ имени Абылайхана в возрасте от 18 до 25 лет. Участники были отобраны на основе их регулярного использования интерактивных технологий в коммуникационных целях и разнообразного знакомства с цифровыми инструментами. Количественный анализ ответов на анкету выявил значительную положительную корреляцию между использованием интерактивных технологий и улучшением усвоения словарного запаса, владения разговорной речью и культурной осведомленности учащихся. Предварительные и послетестовые оценки продемонстрировали заметное повышение коммуникативной компетентности после знакомства с интерактивными технологиями. Качественный анализ заданий по коммуникативному взаимодействию выявил преимущества цифровых взаимодействий для развития навыков письменного общения и доступа к разнообразным языковым ресурсам. Однако общение лицом к лицу подчеркивало важность невербальных сигналов и немедленного взаимодействия для содействия более глубокому общению. Результаты исследования подчеркивают потенциал интерактивных технологий для обогащения опыта изучения языка в системе среднего образования, способствуя развитию лингвистических компетенций учащихся и их культурной восприимчивости. Интеграция этих технологий в языковые учебные программы открывает многообещающие возможности для создания динамичной и захватывающей учебной среды, учитывающей различные стили обучения. Это исследование вносит свой вклад в обсуждение эффективных педагогических стратегий, подчеркивая необходимость сбалансированного подхода, который использует сильные стороны как интерактивных технологий, так и традиционных личных взаимодействий для оптимизации иноязычной коммуникативной компетенции учащихся в условиях средней школы.

Ключевые слова: интерактивные технологии, иноязычная коммуникативная компетенция, компьютерно-опосредованная коммуникация, развитие языка, социо-культурная теория и онлайн-коммуникация.

Otrokova A.D.¹

¹Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

¹master student.

Almaty, Kazakhstan

ENHANCEMENT OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS' FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE THROUGH THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES

Abstract

The article is devoted to the impact of integrating interactive technologies into secondary school language education to enhance students' foreign communicative competence. A mixed-methods approach was adopted to explore the efficacy of these technologies in facilitating language acquisition and communication skills among students. Fifty Ablai Khan KazUIRandWL students, aged between 18 and 25, participated in the study. Participants were selected based on their regular use of interactive technologies for communication purposes and varied exposure to digital tools. Quantitative analysis of questionnaire responses revealed significant positive correlations between interactive technology use and improvements in vocabulary acquisition, speaking proficiency, and cultural awareness among students. Pre- and post-test evaluations demonstrated notable enhancements in communicative competence following exposure to interactive technologies. Qualitative insights from communicative interaction tasks highlighted the advantages of digital interactions for written communication skills and access to diverse language resources. However, face-to-face interactions emphasized the importance of non-verbal cues and immediate interaction in fostering deeper communication. The study's findings underscore the potential of interactive technologies to enrich language learning experiences in secondary education, promoting students' linguistic competencies and cultural sensitivity. The integration of these technologies into language curricula presents promising opportunities to create dynamic and immersive learning environments that cater to diverse learning styles. This research contributes to the discourse on effective pedagogical strategies, emphasizing the need for a balanced approach that leverages the strengths of both interactive technologies and traditional face-to-face interactions to optimize students' foreign communicative competence in secondary school settings.

Keywords: interactive technologies, foreign communicative competence, computer-mediated communication, language development, sociocultural theory, and online communication.

Introduction

In an increasingly interconnected global society, proficiency in foreign languages stands as a cornerstone for effective communication, cultural understanding, and professional success. Secondary school education plays a pivotal role in equipping students with the necessary linguistic skills to navigate this diverse and interconnected world. As the landscape of education continues to evolve, the integration of interactive technologies has emerged as a promising avenue to enhance students' foreign communicative competence.

In today's interconnected world, the ability to communicate in a foreign language is an invaluable skill. Secondary schools play a crucial role in nurturing students' linguistic abilities, fostering an environment where interactive technologies have emerged as powerful tools in enhancing foreign communicative competence. These technologies not only engage students but also facilitate immersive learning experiences that significantly impact language acquisition. The ability to communicate effectively in a foreign language is no longer merely advantageous but essential in a world characterized by globalization and multiculturalism. In this context, the concept of communicative competence, as proposed by linguists like Canale and Swain (1980),

encompasses not only linguistic knowledge but also the ability to use language appropriately in diverse social contexts.

Traditionally, language learning in secondary schools often relied on conventional methods that primarily focused on grammar, vocabulary, and written exercises. However, the evolving digital landscape has introduced a myriad of interactive technologies that offer novel opportunities to revolutionize language education. These technologies range from mobile language learning apps, virtual reality simulations, online communication platforms, to adaptive learning software, promising immersive and engaging experiences for students. Interactive technologies encompass a wide array of digital tools and platforms designed to engage learners actively. From language learning apps and software to virtual reality (VR) and online communication tools, these resources provide students with interactive and engaging ways to practice and improve their language skills.

One of the primary advantages of employing interactive technologies in secondary school language education is the ability to create immersive learning environments. Language learning apps like Duolingo or Babbel offer gamified experiences that make learning enjoyable and encourage regular practice. These platforms utilize interactive exercises, quizzes, and challenges that adapt to individual learning styles, ensuring personalized learning journeys. Moreover, virtual reality technology has revolutionized language learning by offering simulated environments where students can interact in real-life scenarios. For instance, VR applications allow students to engage in conversations with virtual native speakers, navigate foreign settings, and practice their language skills in a safe, controlled environment. These immersive experiences help students gain confidence in their language proficiency and develop practical communication skills.

Interactive technologies also bridge geographical barriers by enabling real-time communication and collaboration. Online platforms like Skype, Zoom, or language exchange forums facilitate live conversations between students and native speakers worldwide. These interactions expose students to diverse accents, cultures, and linguistic nuances, enhancing their ability to communicate effectively in real-life situations. Furthermore, interactive technologies facilitate self-paced learning, allowing students to tailor their language learning journey according to their individual needs and preferences. Online resources offer a wealth of multimedia content such as videos, podcasts, and interactive exercises, catering to various learning styles and preferences. Students can revisit lessons, practice pronunciation, and access supplementary materials, empowering them to take control of their learning process.

However, while interactive technologies offer immense potential, their effective integration into the classroom requires thoughtful planning and guidance from educators. Teachers play a pivotal role in curating relevant digital resources, structuring activities, and providing guidance to ensure students maximize the benefits of these tools. Additionally, equitable access to technology remains a concern, as not all students may have equal access to devices or the internet. Schools need to address these disparities to ensure that every student can benefit from these interactive tools.

As educators continue to harness the potential of interactive technologies, the future of language learning in secondary schools holds promise, preparing students to thrive in an increasingly interconnected global society.

The rationale behind employing interactive technologies in secondary school language education lies in their potential to engage students actively, create immersive learning environments, facilitate real-life communication scenarios, and cater to individual learning preferences. These tools not only supplement classroom instruction but also provide opportunities for self-paced learning and global connectivity, allowing students to interact with native speakers and diverse linguistic contexts beyond the confines of the classroom.

Despite the growing interest and adoption of interactive technologies in language education, there remains a need to empirically assess their impact on enhancing secondary school students' foreign communicative competence. This study aims to address this gap by conducting an experimental investigation to evaluate the effectiveness of specific interactive technologies in improving students' language proficiency, communication skills, and cultural understanding.

This scientific article presents the findings of an experimental study conducted to explore the impact of interactive technologies on enhancing secondary school students' foreign communicative competence. It begins with a comprehensive review of relevant literature, followed by a detailed description of the study methodology, presentation of results, discussion of findings, and concludes with implications and recommendations for educators and future research directions.

In summary, this research endeavors to shed light on the transformative potential of interactive technologies in shaping the landscape of language education, offering insights into their efficacy in fostering foreign communicative competence among secondary school students.

In conclusion, the integration of interactive technologies in secondary school language education has redefined the landscape of language learning. These tools foster engagement, create immersive experiences, facilitate global connections, and empower students to take ownership of their learning. However, their successful implementation necessitates a balanced approach that combines innovative technology with effective pedagogy and equitable access, ultimately propelling students towards greater foreign communicative competence.

Literature review

Theoretical framework

In today's digital age, the integration of interactive technologies in language education has garnered significant attention due to its potential to transform traditional pedagogical approaches and enhance students' foreign communicative competence. This literature review explores the theoretical foundations and empirical evidence supporting the use of interactive technologies in secondary school language learning.

Sociocultural theory, as proposed by Vygotsky, emphasizes the role of social interaction, cultural context, and the Zone of Proximal Development (ZPD) in learning. Studies suggest that interactive technologies act as mediational tools, facilitating language learning within students' ZPD by providing scaffolded experiences and cultural immersion opportunities [1, p 27].

Constructivist principles accentuate active learning and personalized experiences. Interactive technologies, aligned with constructivism, offer adaptive and experiential learning environments [2, p 140]. These tools allow learners to actively engage with language content, fostering autonomy and enabling personalized learning experiences tailored to individual needs.

Numerous empirical studies support the effectiveness of interactive technologies in improving language proficiency and communicative competence among secondary school students. Research demonstrates that language learning apps, such as Duolingo and Babbel, significantly impact vocabulary acquisition, grammar comprehension, and overall language skills through gamified and adaptive learning experiences [3, p 78].

Virtual reality (VR) simulations also play a pivotal role in language learning VR applications provide immersive environments that replicate real-life scenarios, allowing students to practice speaking, listening, and cultural interactions. Studies indicate that VR technology enhances students' confidence and proficiency in using the target language [4, p 45; 5, p 112].

Interactive technologies foster increased student engagement and motivation in language learning. The gamification elements present in many language learning apps stimulate intrinsic motivation, encouraging consistent practice and sustained interest in language acquisition [6, p 78; 7, p 23].

Moreover, online communication platforms (Thorne et al., 2009) enable students to engage in authentic conversations with native speakers, breaking geographical barriers and exposing learners to diverse linguistic and cultural contexts. These interactions enhance motivation and provide valuable opportunities for practical language use and cultural understanding [8, p 138; 9, p 120].

Despite the evident benefits, challenges exist in integrating interactive technologies into secondary school language education. Issues of equitable access to technology, concerns regarding

the authenticity of online interactions, and the need for teacher training in effectively utilizing these tools remain significant challenges [10, p 67; 11, p 98].

In summary, the literature supports the effectiveness of interactive technologies, such as language learning apps, VR simulations, and online communication platforms, in enhancing secondary school students' foreign communicative competence. However, gaps persist in understanding the long-term effects, pedagogical best practices, and addressing technology access disparities, necessitating further research in these areas.

Related studies

When discussing related studies in the context of enhancing secondary school students' foreign communicative competence through interactive technologies, it's important to explore research that aligns with or complements this topic. This study delves into the effectiveness of mobile applications in facilitating language acquisition among students. It explores how language learning apps, similar to those used in the current research, contribute to vocabulary enhancement, grammar proficiency, and cultural understanding.

Research focusing on the utilization of virtual reality (VR) technology in language education can provide insights into its efficacy in creating immersive language learning environments. Such studies may investigate the impact of VR simulations on students' communicative competence and cultural sensitivity. Studies analyzing the role of online communication platforms, such as social media, instant messaging, and discussion forums, in language acquisition and cultural exchange among students. This research could offer parallels to the communicative interaction tasks conducted in the current study.

Exploration of blended learning methodologies incorporating both traditional classroom instruction and interactive technologies. Such studies investigate the synergy between face-to-face teaching and technology integration, evaluating their combined impact on students' language skills. Research focusing on teacher training programs designed to enhance educators' competence in utilizing interactive technologies effectively. This area of study examines strategies for teachers to integrate technology into their language teaching practices. Long-term studies tracking the progress and retention of language skills among students who have consistently used interactive technologies throughout their education. This type of research sheds light on the sustained effects of technology integration on communicative competence.

Comparative analyses between different interactive technologies, evaluating their respective impacts on specific language skills. For instance, comparing the effectiveness of language learning apps, VR simulations, and online communication platforms in developing speaking proficiency or cultural awareness.

Exploration of how technology-supported language learning influences students' cultural competence and sensitivity. This research investigates how interactive technologies can aid in understanding diverse cultural perspectives and promoting intercultural communication skills. Comprehensive reviews synthesizing findings from multiple studies on the effectiveness of interactive technologies in language education. Meta-analyses can provide a broader perspective on the cumulative impact of these technologies on students' foreign communicative competence.

Methodology

This study employed a quasi-experimental design to investigate the impact of mobile apps on enhancing the foreign communicative competence of 50 students from Ablaihan KazUIRandWL. Specifically, a pre-test/post-test control group design was utilized to assess the effectiveness of mobile app use on language skills. Fifty undergraduate students from Ablaihan University, proficient in the use of mobile apps for communication, were purposively selected. Demographic data included age, gender distribution, prior language learning experiences, and the frequency and types of mobile apps used for communication.

Based on the participants' familiarity and regular use, mobile apps such as WhatsApp, Telegram, or other communication platforms were chosen as the intervention tools. Experimental

group consisted of 25 students who incorporated the selected mobile apps for language learning activities and communication practice within their regular curriculum. Control group comprised 25 students who continued with the standard curriculum without the use of mobile apps for language learning. The intervention aimed to enhance various language skills, including vocabulary, grammar, speaking proficiency, and cultural understanding through targeted activities on the chosen apps.

Before the intervention, both groups underwent a pre-test to assess their baseline foreign communicative competence. The assessment included standardized language proficiency tests and surveys gauging language skills and confidence levels. After the intervention period, both groups underwent a post-test using similar assessment tools from the pre-test to measure improvements in foreign communicative competence following the use of mobile apps.

Quantitative data collected from pre- and post-tests were analyzed using statistical software. Paired sample t-tests or ANOVA were conducted to compare mean scores between the experimental and control groups, assessing improvements in language proficiency and communicative competence.

Ethical approval was obtained from the Institutional Review Board of Ablaikhan University. Informed consent was obtained from all participants, emphasizing confidentiality and voluntary participation. Limitations of the study included potential biases due to non-randomized assignment of participants, variations in prior language learning experiences, and potential differences in the intensity or duration of mobile app usage among participants.

Discussion

The aim of this study was to examine the influence of interactive technologies on the foreign communicative competence of KazUIRandWL students. The mixed-methods approach employed in this research provided a multifaceted understanding of the role of interactive technologies in language development and communication skills among the participants.

The questionnaire data revealed significant trends in participants' perceptions of the impact of interactive technologies on their language skills. A majority (86%) reported a positive influence on vocabulary acquisition, speaking proficiency, and cultural understanding. Descriptive statistics indicated that 93% of respondents believed that regular use of interactive technologies enhanced their confidence in using the English language for communication purposes.

Thematic analysis of qualitative data from both the questionnaire and communicative interaction tasks highlighted recurring themes. Participants expressed those interactive technologies facilitated exposure to diverse linguistic contexts, allowing for practical application of language skills in real-world scenarios. Comments from participants emphasized the role of digital platforms in fostering informal language learning environments, enabling constant engagement and offering opportunities for communicative exchanges with native and non-native speakers.

The communicative interaction task showcased interesting nuances between digital and face-to-face communication scenarios. While digital interactions demonstrated proficiency in written communication and ease of interaction, face-to-face scenarios emphasized aspects such as non-verbal cues, turn-taking, and immediacy in language use. Participants acknowledged the convenience of digital interactions for practicing language skills but noted challenges related to the lack of non-verbal cues and immediacy, impacting the depth of communication compared to face-to-face interactions.

Findings suggest the potential of integrating interactive technologies into language learning curricula to foster diverse and engaging learning environments. Educators could capitalize on digital platforms to create supplementary materials or online forums that encourage immersive language practice and cultural exchange.

It is crucial to equip students with the skills to navigate both digital and face-to-face communication effectively, acknowledging the unique advantages and challenges presented by each setting. The study's limitations include a relatively small sample size and potential biases inherent in self-reported data. The research focused on English language learners; future studies could explore

other languages and examine longitudinal effects of interactive technologies on language proficiency.

Further investigations could explore specific interactive technology features that contribute most significantly to language skill development. Longitudinal studies could track the long-term effects of technology integration on communicative competence beyond immediate proficiency gains.

In conclusion, the study underscores the positive impact of interactive technologies on the development of foreign communicative competence among KazUIRandWL students. While digital platforms offer unique advantages for language learning, they should be complemented by opportunities for face-to-face interactions to foster comprehensive communicative skills.

Findings

The findings of this study provide important insights into the impact of interactive technologies on the development of foreign communicative competence among young adults. Fifty KazUIRandWL students (20 males, 30 females), aged between 18 and 25, participated in this study. These participants, both native and non-native speakers of English, demonstrated varying levels of exposure to digital tools, encompassing university students engaged in frequent social media or instant messaging usage and individuals participating in online discussion forums.

Participants' perceptions of interactive technologies based on questionnaire responses: Vocabulary acquisition: 85% of participants reported that interactive technologies significantly contributed to expanding their vocabulary in the English language. Speaking proficiency: 78% expressed an improvement in their ability to converse in English due to regular usage of interactive platforms. Cultural understanding: 72% acknowledged a deeper cultural understanding fostered through engagement with diverse digital content and interactions.

Pre-test scores indicated an average communicative competence level of first group, while post-test scores demonstrated an average increase of second group, signifying significant improvement after exposure to interactive technologies ($p < 0.05$). Specific sub-skills, such as listening comprehension and oral fluency, displayed notable enhancements following the intervention period.

Participants demonstrated proficient written communication skills and adaptability in navigating digital conversations, showcasing the ease of language use in online settings. Themes of informality and comfort emerged, indicating a relaxed approach to digital communication, fostering increased language practice opportunities. Face-to-face interactions revealed participants' ability to employ non-verbal cues, such as gestures and facial expressions, enhancing the depth of communication but sometimes at the expense of linguistic fluency. Participants displayed varying degrees of comfort in face-to-face settings, with some expressing initial hesitancy that dissipated over the course of the interaction.

Convenience and Informal Learning: Participants valued the convenience of digital platforms for informal language learning and continuous engagement with English content. The flexibility of accessing language resources contributed significantly to regular practice.

Cultural Exchange and Exposure: Interactive technologies provided opportunities for exposure to diverse cultural perspectives, fostering cross-cultural understanding. Participants highlighted the enrichment gained from interacting with speakers from different cultural backgrounds.

Advantages of digital interactions are crucial in this study. Proficiency in written communication and access to extensive language resources provided a conducive environment for regular language practice. Flexibility in time and location promoted convenience and frequent engagement with language content.

Advantages of face-to-face interactions: depth in communication, incorporating non-verbal cues and immediacy, contributed to more profound and nuanced exchanges. Personalized feedback and immediate interaction enabled quicker adjustments in language usage.

Participant feedback on interactive technology use: 90% of participants expressed a strong desire for increased integration of interactive technologies into language learning curricula. 70%

highlighted the need for a balanced approach that incorporates both digital and face-to-face interactions to optimize language learning experiences.

Conclusion

The present study sought to investigate the influence of interactive technologies on the development of foreign communicative competence among KazUIRandWL students, providing valuable insights into the multifaceted impact of these technologies on language acquisition and communication skills.

Empirical evidence on this study consists of many elements. Quantitative data from questionnaires and pre- and post-tests revealed a consistent trend indicating a positive correlation between the use of interactive technologies and improvements in vocabulary acquisition, speaking proficiency, and cultural understanding among participants. Participants reported substantial gains in linguistic competencies, reflected in increased confidence and proficiency in communicating in the English language following exposure to interactive platforms. Thematic analysis of qualitative data underscored the convenience and informality offered by digital platforms, fostering continuous language practice and facilitating cross-cultural exchanges. However, it also highlighted the importance of non-verbal cues and immediacy in face-to-face interactions, enriching the depth of communication.

Interactive technologies, including digital platforms and online communication tools, offer diverse advantages: convenience and accessibility. Digital platforms provided a flexible environment for language practice, contributing to consistent engagement and exposure to language content. Next component is cultural exposure and exchange. Participants benefited from exposure to diverse cultural perspectives, fostering cross-cultural understanding and enriching their language experiences.

Recommendations and educational implications: integration of interactive technologies and balanced approach. There is a compelling need to integrate interactive technologies more comprehensively into language learning curricula to capitalize on their benefits in enhancing foreign communicative competence. A balanced approach that combines the strengths of both digital and face-to-face interactions should be adopted, acknowledging the unique advantages each mode offers in language acquisition and communication.

The study's limitations include a relatively small sample size and potential biases inherent in self-reported data, warranting caution in generalizing the findings. The focus on English language learners might limit the generalizability of results to other languages or contexts.

Future studies could explore specific features within interactive technologies that contribute most significantly to language skill development. Longitudinal studies tracking the sustained impact of technology integration on communicative competence over extended periods would provide valuable insights.

In conclusion, this study highlights the positive impact of interactive technologies on the development of foreign communicative competence among KazUIRandWL students. By leveraging the advantages of digital platforms while acknowledging the importance of face-to-face interactions, educators and institutions can enhance language learning experiences, fostering a more comprehensive and effective language acquisition environment.

References:

1. Adams, R.K., & Clark, L. G. *Online Communication Platforms and Language Learning: A Comparative Analysis. International Journal of Applied Linguistics, 2018.* – 321-335.
2. Brown, D.F., & Miller, H.S. *Blended Learning Approaches in Language Education: Combining Traditional and Technological Methods. Language Teaching Research, 2020.* - 30(1), 75-89.
3. Clark, A.J., & Adams, P.R. *Cultural Sensitivity in Technology-Assisted Language Learning: Case Studies. International Journal of Intercultural Relations, 1999.* – 19(2), 101-115.

4. Garcia, S.R., & Patel, M. K. *Meta-Analysis of Interactive Technologies in Language Education: A Comprehensive Review*. *Educational Research Review*, 2021. - 12(1), 55-70.
5. Johnson, R.L., & Wilson, E. M. *Longitudinal Effects of Technology Integration on Language Proficiency in Secondary Schools*. *Language Learning & Technology*, 2017. - 21(2), 178-194.
6. Kim, T. H., & Martinez, A. R. *Cultural Competence and Technology-Assisted Language Learning: A Perspective*. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 2019. - 15(4), 250-265.
7. Lee, S. M., & Watson, C.K. *Teacher Training for Technology Integration in Language Education: Strategies and Challenges*. *Teaching and Teacher Education*, 2018. – 22(3), 189-205.
8. Smith, J.A., Johnson, L.M., & Lee, K.R. *Impact of Interactive Technologies on Secondary School Students' Foreign Communicative Competence*. *Language Education Journal*, 2022. – 25(3), 45-62.
9. Turner, L.H., & Harris, G.J. *Comparative Studies of Various Interactive Technologies in Language Education*. *Language Learning Journal*, 2020. - 28(3), 211-225.
10. White, E.R., Garcia, M.S., & Brown, P.L. *Integrating Virtual Reality Technology into Language Education*. *Educational Technology & Society*, 2019. – 18(2), 112-127.
11. Johnson, L.M., & Parker, R. S. (2021). *Leveraging Social Media Platforms for Language Learning: A Comparative Analysis*. *Journal of Educational Technology*, 2021. – 27(4), 512-527.

MPHTI: 14.35.09

K.H. Zhubanova¹, I.A. Baymuratova²
^{1,2} Senior teachers of al-Farabi Kazakh National University,
Almaty, Kazakhstan

FUTURE FOREIGN LANGUAGE SPECIALISTS COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION PROCESS

Abstract

The given paper reviews the issues of communicative competence formation among the future English language teachers. The author makes focus on the modern technologies which are applicable in the process of the mentioned competence formation. Communicative competence represents by itself the type of competence on the specific sphere which means the professionally oriented discourse. The urgency of this problem is concluded that at present time the system of high education is needed in specialists possessing this type of competence, for more effective preparation of future specialists in the system of education. It is better to mention that the comparative analysis is being done in scientific and research literature by the mentioned problem and the necessary conclusions have been made on constructing further approaches by this issue and enhancing the system of communicative competence formation.

Keywords: competence, technique, education system, to determine the effectiveness, pedagogical technologies

Жубанова К.Х¹, Баймуротова И.А.²
^{1,2} старшие преподаватели Казахского национального университета им. Аль-Фараби г.
Алматы, Казахстан.

ПРОЦЕСС ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы формирования коммуникативной компетентности будущих учителей английского языка. Также автор акцентирует внимание на современных технологиях, которые применимы в процессе формирования указанной компе-

тентности. Коммуникативная компетентность представляет собой вид компетенции под которой понимается профессионально ориентированный дискурс. Об актуальности данной проблемы делается вывод о том, что в настоящее время система высшего образования нуждается в специалистах, обладающих данным видом компетентности, для более эффективной подготовки будущих специалистов в системе образования. Также следует отметить, что в научной и исследовательской литературе по указанной проблеме проводится сравнительный анализ и сделаны необходимые выводы по построению дальнейших подходов по данному вопросу и совершенствованию системы формирования коммуникативной компетентности.

Ключевые слова: компетентность, методика, система образования, определение эффективности, педагогические технологии

К.Х. Жұбанова¹, И.А. Баймұратова²

*^{1,2} Аль-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің аға оқытушылары
Алматы қ., Қазақстан*

БОЛАШАҚ ШЕТ ТІЛІ МАМАНДАРЫНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ПРОЦЕСІ

Аңдатпа

Бұл зерттеу жұмысында болашақ ағылшын тілі мұғалімдерінің коммуникативтік құзыреттілігін дамыту мәселелері қарастырылған. Автор сонымен қатар осы құзыретті дамыту процесінде қолданылатын заманауи технологияларға назар аударады. Коммуникативтік құзыреттілік – кәсіби бағдарланған дискурс деп түсінілетін белгілі бір саладағы құзыреттілік түрі. Осы мәселенің өзектілігі бойынша қазіргі уақытта білім беру жүйесінде болашақ мамандарды тиімдірек дайындау үшін жоғары білім беру жүйесіне құзыреттіліктің осы түріне ие мамандар қажет деген қорытындыға келеді. Сондай-ақ, бұл мәселе бойынша ғылыми-зерттеу әдебиеттерінде салыстырмалы талдау жүргізіліп, осы мәселе бойынша одан әрі көзқарастарды құру және коммуникативті құзыреттілікті дамыту жүйесін жетілдіру бойынша қажетті қорытындылар жасалғанын атап өткен жөн.

Кілт сөздер: құзыреттілігін, техникасын, білім беру жүйесін, тиімділігін анықтау, педагогикалық технологиялар

In our study, the competence approach to teaching brings out the essence and structure of the professional competence of students in the field of multimedia technologies and in accordance with the definition of new methods, means and forms of education, as well as the goal, objectives and content of this process.

Depending on the main idea in different years in pedagogy and psychology developed various learning technologies, including targeting the formation of a systematic approach to the tools, techniques and methods of teaching; the formation of system knowledge in students; on the enhancement of intellectual and creative activity; the education of socially adapted active individual student; on the fulfilment of the principles of pedagogy of cooperation in the learning process, etc. Society of Information Technique, or as it is called post-industrial society, in contrast to the industrial society of the late nineteenth and mid-twentieth century is much more interested in the fact that its citizens have been able to independently and actively act, make decisions, flexibility to adapt to changing conditions of life. Hence the modern information society confronts all types of schools and higher school the task of preparing graduates able to:

Flexibly to adapt in the changing life situations, independently acquiring necessary knowledge, skillfully applying them in practice for solving a variety of problems that throughout all life to have opportunity to find in it the place;

The ongoing reform of the high education system places high demands on the training of professionals encourages the search for new ways to improve the educational process in high

school. Contextual approach to learning is realized through our selection of the content of training modules discipline "Multimedia technology" in accordance with professional features IT professional and dedicated to their base competencies in the field of multimedia technique and the choice of forms, methods and means of organizing the learning process. We use projects to develop multimedia products that are the basis for the construction of the educational context for engineering students. In addition to the substantive context in multimedia projects is also available, and social context.

The diversity and complexity of the current stage of knowledge creation, working conditions require high school to make significant adjustments to the training. That is why the School of gradually moving from the transfer of knowledge to students in finished form to the management of their self-learning and cognitive activity in the formation of their experience of creativity. This transition involves accounting psychological, theoretical and practical readiness of students to Learning in Higher Education; selection of material in accordance with the specifics of the university; the use of advanced learning technologies; diagnosis of acquired knowledge and skills of students, the level of formation experience of independent activity at various stages of their enhancement as future professionals.

The ongoing reform of the education system places high demands on the training of professionals encourages the search for new ways to improve the educational process in high school. One of these ways is enhancement and fulfilment of educational practice in modern pedagogical technologies aimed at improving the quality of training of future officers, in this case the future interpreters:

Content and structure technique is based on the model of the expert and profессиogram of a specialist;

Technique functioning through certain stages, each of which has clearly defined tasks and contents;

Technique of formation of a professional orientation of students is a basic branch, the main part of general psychological and pedagogical technologies of formation of professional skill of a specialist.

Mass enhancement and fulfilment of educational technologies relate to the mid-50's, the technological approach to the construction of education arises early in the American and European schools.

The overall objective of the proposed technique is to increase the level of formation of competence of students in the field of multimedia technique, consisting of three components (motivational-value, the activity and cognitive- emotional and volitional)

Initially, under the educational technique means to try technisation of the educational process; the first child of this trend, and simultaneously a foundation on which subsequent floors lined educational technique has been programmed instruction.

The further enhancement of researches in the field of educational technique has expanded her understanding, which is reflected in the different definitions of the concept by famous teachers and methodologists.

Despite differences of opinion, all scientists agree that the concept of "competence" wider knowledge and skills, not their sum, as it includes all aspects of activity: knowledge-operatively-technological, motivational. Signs of competence:

- constantly changing (with the change of the world, requirements, etc.);
- future-oriented (manifested in the possibility to organize their education, relying on their own abilities to meet the requirements of the future);
- have activity character of generalized skills in a situation with skills and knowledge in specific areas;
- manifested in the ability to make choices on the basis of knowledge itself in a particular situation;
- appear in the motivation for continuous self-education activity.

In the narrow sense of educational technique is full justification for the choice of professional operational effects on the student teacher in the context of its interaction with the world, in order to form his relationship to the world, harmoniously combines the freedom of personal appearance and socio-cultural norms.

In the scientific literature devoted to the theoretical justification and design of pedagogical techniques, it is possible to find a new understanding. (Slastenin,2004:)

According to it the pedagogical technique is "not simply researches in the sphere of use of technological tutorials; it researches with the purpose to reveal the principles and to develop methods of optimization of educational process by the analysis of the factors increasing educational efficiency, by designing and application of receptions and materials, and also by means of an assessment of the applied methods.

This approach is currently being circulated as widely as the original understanding of educational (that is application of technical means in teaching).

Evaluation of the results of professional practice in the rating system allows to move away from traditional assessments and allows each student to get a certain number of points for work during practice. All students are equal, since each proposed design operates according to its capabilities. Evaluation (rating - from the English dictionary "evaluation", assignment to a particular class, category) is a kind of indirect observation. Rating - estimation method, or a method of psychological measurement, based on the judgments of competent judges.

Systematic approach covers all the main aspects of the enhancement of education systems from setting goals and designing of the educational process to test the efficiency of innovative educational systems, their testing and distribution.

V.M. Monks under the pedagogical technique realizes a certain "technological shell", which is comfortable and teacher and student. The main characteristics of the "technological shell" should be stable and not depend on the author and the artist.

Early distribution of students on teaching practice

The distribution of students to practice should take place at the beginning of the school year, so that they could prepare methodical "package" for the classroom of the type they have chosen for themselves. It was during this period was focused refunding experience of students. Students in the preparatory period, in addition to preparation of various teaching materials, enhancement, interesting methodological findings are engaged on special courses such as "Methodical features of student learning in the classroom in-depth study of physics", "Physics in humanitarian classes" and so on. D. In addition, the preparatory time students studying purposefully theoretical course of the following disciplines: pedagogy, psychology, technique and methods of teaching physics (Timo) workshop solving physical problems, etc. Allocated to elective courses, depending on the choice of school for practice, class - natural sciences and mathematics, humanities.

He suggests that any educational technique expresses a certain conceptual approach to education, therefore it is desirable to compare different technologies as possible to develop a universal methodological approach to the design and examination of educational technologies. In other words, it is time.

Modern educational technique is a holistic didactic system that should fulfill the following requirements: while maintaining the collective forms of organization of educational process enable personalization of training each student on an individual professional educational path, taking into account the cognitive abilities, motivation, and personal preferences of the cadet;

promote the optimization of educational process through innovation in a broad educational practice; ensure the fulfilment of the principles of teaching in the educational process (motivation, activation, independence, continuity, continuity, and others.);

For pedagogical technologies is important to consider this duality. It can not be eliminated or overcome, but it is important to find the optimal combination of using both sides of this is the function of educational technique. Suitable for specific conditions should be technique vector ways to achieve the goals and the very process of achieving these goals.

Conclusion

The main challenge in conditions of competence approach in education, teach future officers think and based on the thinking function effectively in the modern world. Thought-activity forms of educational content are: design, construction, management, which most effectively promotes personal self-determination.

Socially conditioned society's need for training of engineers, professionals, fluent operations of computers, on the one hand, and new approaches to the formation of professional competence of the other, urgently require improvement and diversity of methods of teaching special disciplines.

Imperative for the survival and work rights in the information world becomes mastery of the method of scientific knowledge of the world, the research style of thinking.

Highlights the fact from the surrounding world, to analyze these facts, should be able to compare each person in the XXI century, regardless of their chosen profession.

Identified appropriate levels of formation of professional competence of students of technical colleges by means of individualization of learning in an environment of information technologies and levels of information culture.

To the fore training cadets fundamentally new technologies work with the knowledge, primarily associated with the processes of generation and use of knowledge. The student must not only remember - he needs to understand how knowledge arises and how it can be used.

The forms organization of classes in conditions of the competence of education should be different; it is not only the traditional lessons.

It is shown that the possibility of improving the teaching of special disciplines in high school with the help of information technique professional use diverse. Individualization of the educational process with the use of asynchronous teaching in the medium of information technique contributes to the formation of professional competence of future specialists.

Professional competence, according to some psychologists, including the ability to perceive and understand the personality, her emotional state, knowing the rules of behavior in professional situations, ability to navigate in them, establish contacts with the individual and with groups of people, own culture of debate and argument, to be able to manage in the process of communicating to their mental state, emotions.

References:

1. Mazhikeev T.M. *Educational technique to developing student-centered learning. Lectures - Abstract // Colleagues - pedagogical journal Kazakhstan.* – 2006. – №1. – P. 57.
2. Monks V.M. *Military psychology and pedagogy.* – M., 1998. – p. 5.
3. Shipanova V.V. *Motivation - professional self-enhancement.* – M., 2004. – P. 23.
4. Slastenin V.A. *On the question of profессиogram school teachers.* – M., 2004. – 576 p.
5. Baydrahmanov D.H. *Pedagogical conditions of formation of cognitive activity of students through computer technique in teaching foreign language: Dis. ... Cand. ped. Sciences.* - Astana, 2010. - p. 12.
6. Rudenko N.G. *Civilizational-cultural paradigm of enhancement of university education // Pedagogy.* – 2003. – p. 54-59.
7. Kiklevich A. *Psychology of teaching foreign languages in school.* – M., 2001. – p. 78.
8. Jacob Mincer (2000). "The distribution of labor incomes: a survey with special reference to the human capital approach". *Journal of Economic Literature* 8 (1): 1–26.

**КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ТІЛ ҮЙРЕТУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР
ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
MULTILINGUAL EDUCATION AND INNOVATIONS IN LEARNING LANGUAGES**

МРНТИ 14.35.09

М.К. Munarbay¹, Zh.B. Kurmambayeva²

¹*Master student, Abai Kazakh National Pedagogical University Almaty, Kazakhstan*

²*PhD., Associate Professor, Abai Kazakh National Pedagogical University Almaty, Kazakhstan*

**ENHANCING FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' PROFESSIONAL
COMPETENCE THROUGH CLIL TECHNOLOGY**

Abstract

In recent years, the integration of Content and Language Integrated Learning (CLIL) has emerged as a powerful pedagogical approach aimed at fostering both content knowledge and language proficiency simultaneously. This article examines the formation and enhancement of foreign language teachers' professional competence through using CLIL technology. It explores the theoretical framework underpinning CLIL, its impact on language teaching, and the ways it contributes to the development of teachers' skills and competencies. Additionally, practical implications and future directions for utilizing CLIL in teacher training programs are discussed. Content and Language Integrated Learning (CLIL) technology is a methodology that has been adopted by many foreign language teachers to enhance the teaching of languages. It is an approach that integrates content and language learning, where teachers teach language through subject matter, and students learn both content and language simultaneously. The purpose of this article is to explore how CLIL technology can be utilized to enhance foreign language teachers' professional competence in terms of language proficiency, pedagogy, and technology integration. The article argues that CLIL technology can be effectively used to improve foreign language teachers' professional competence.

Keywords: CLIL, Professional Competence, Foreign Language Teachers, Language Teaching Practices, Teacher Training, Language Acquisition, Pedagogical Approaches.

М.К. Мұнарбай¹, Ж.Б. Курмамбаева²

¹*2 курс магистранты, Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

²*PhD доктор., қауымдастырылған профессор, Абай атындағы ҚазҰПУ,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

**CLIL ТЕХНОЛОГИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ШЕТЕЛ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ
КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ**

Аңдатпа

Соңғы жылдары мазмұн мен тілдік кіріктіріп оқытудың (CLIL) интеграциясы мазмұн туралы білімді де, тілді меңгеруді де бір уақытта дамытуға бағытталған қуатты педагогикалық тәсілге айналды. Бұл мақалада CLIL технологиясын қолдана отырып, шетел тілі мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру және арттыру қарастырылады. Ол CLIL-дің теориялық негіздерін, оның тілді оқытуға әсерін және мұғалімдердің дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуға қалай ықпал ететінін зерттейді. Сонымен қатар, мұғалімдерді даярлау бағдарламаларында CLIL қолданудың практикалық салдары мен болашақ бағыттары

талқыланады. Мазмұн мен тілді интеграцияланған оқыту технологиясы (CLIL) - бұл көптеген шетел тілдерінің мұғалімдері тілдерді оқытуды жақсарту үшін қабылдаған әдістеме. Бұл мұғалімдер пән арқылы тілді үйретіп, оқушылар мазмұнды да, тілді де бір уақытта үйренетін кезде мазмұн мен тіл үйренуді біріктіретін тәсіл. Бұл мақаланың мақсаты-CLIL технологиясын тілді меңгеру, Педагогика және технологияларды біріктіру тұрғысынан шетел тілі мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін арттыру үшін қалай пайдалануға болатынын зерттеу. Мақалада CLIL технологиясын шетел тілі мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін арттыру үшін тиімді пайдалануға болатындығы айтылған.

Кілт сөздер: CLIL, Кәсіби құзыреттілік, шет тілі оқытушылары, тілді оқыту практикасы, мұғалімдерді даярлау, тілді меңгеру, педагогикалық тәсілдер.

Мұнарбай М.К.¹, Курмамбаева Ж.Б.²

¹Магистрант 2 курса КазНПУ имени Абая, г. Алматы, Казахстан

²PhD доктор., ассоциированный профессор КазНПУ имени Абая, г. Алматы, Казахстан

ПОВЫШЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА С ПОМОЩЬЮ ТЕХНОЛОГИИ CLIL

Аннотация

В последние годы интеграция содержания и языкового интегрированного обучения (CLIL) стала мощным педагогическим подходом, направленным на одновременное развитие как знаний содержания, так и владения языком. В данной статье рассматривается формирование и повышение профессиональной компетентности учителей иностранного языка с помощью технологии CLIL. В нем исследуются теоретические основы, лежащие в основе CLIL, его влияние на преподавание языка и то, как он способствует развитию навыков и компетенций учителей. Кроме того, обсуждаются практические последствия и будущие направления использования CLIL в программах подготовки учителей. Технология интегрированного обучения содержанию и языку (CLIL) – это методология, которая была принята многими преподавателями иностранных языков для улучшения преподавания языков. Это подход, который объединяет содержание и изучение языка, когда учителя преподают язык через предмет, а учащиеся изучают как содержание, так и язык одновременно. Цель этой статьи – изучить, как технология CLIL может быть использована для повышения профессиональной компетентности учителей иностранного языка с точки зрения владения языком, педагогики и интеграции технологий. В статье утверждается, что технология CLIL может быть эффективно использована для повышения профессиональной компетентности учителей иностранного языка.

Ключевые слова: CLIL, профессиональная компетентность, преподаватели иностранного языка, практика преподавания языка, подготовка учителей, овладение языком, педагогические подходы

Introduction. The evolution of language education has witnessed a paradigm shift towards innovative methodologies that bridge the gap between language acquisition and content learning. CLIL has gained traction as an educational approach that offers an immersive environment for learners to acquire both language proficiency and subject-specific knowledge concurrently. However, the impact of CLIL extends beyond students, significantly influencing the professional competence and teaching practices of foreign language educators. Foreign language teachers need to possess a high level of language proficiency, pedagogical skills, and the ability to integrate technology into their teaching. CLIL technology is a powerful tool that can help enhance the

professional competence of foreign language teachers in these areas. This article will explore how CLIL technology can be used to improve foreign language teachers' professional competence.

The foundation of CLIL lies in its integration of language and content learning, drawing on principles of language acquisition, cognitive psychology, and educational theories. By embedding language instruction within the context of various subjects such as science, history, or mathematics, CLIL facilitates meaningful learning experiences, fostering a deeper understanding of both language and content. CLIL technology can be used to enhance foreign language teachers' language proficiency. CLIL technology requires teachers to teach language through subject matter, which means that they need to have a good understanding of the content they are teaching and the language they are using. This methodology provides teachers with the opportunity to improve their language proficiency in the target language. By teaching content in the target language, foreign language teachers can improve their vocabulary, grammar, and fluency.

The implementation of CLIL in teacher training programs has proven instrumental in enhancing the professional competence of foreign language educators. It provides opportunities for teachers to develop interdisciplinary approaches, adapt content to diverse linguistic abilities, and create engaging learning environments. Through CLIL, teachers refine their pedagogical strategies, promote critical thinking skills, and effectively scaffold language acquisition alongside subject-specific knowledge. CLIL technology can also be used to enhance foreign language teachers' pedagogical skills. CLIL technology requires teachers to teach content in a way that is engaging, comprehensible, and meaningful to students. This methodology encourages teachers to use a variety of teaching strategies such as scaffolding, differentiation, and project-based learning. By using these strategies, teachers can improve their pedagogical skills and become more effective language teachers [1].

CLIL technology encourages an interactive and student-centered approach to teaching foreign languages. Teachers equipped with CLIL training tend to employ diverse methodologies, integrate authentic materials, and design tasks that challenge students' language skills within a content-driven context. This approach not only enriches language learning experiences but also cultivates a deeper appreciation for the subject matter. Finally, CLIL technology can be used to enhance foreign language teachers' ability to integrate technology into their teaching. CLIL technology requires teachers to use technology to deliver content and assess learning. This methodology provides teachers with the opportunity to use technology in a meaningful and effective way. By using technology to deliver content, foreign language teachers can enhance their teaching and make it more engaging and interactive. By using technology to assess learning, teachers can improve their ability to monitor student progress and provide timely feedback.

Materials and methods. To harness the potential of CLIL technology in shaping the professional competence of foreign language teachers, there is a growing need for comprehensive teacher training programs integrating CLIL methodologies. Professional development initiatives should emphasize hands-on experiences, collaborative learning opportunities, and ongoing support to facilitate the seamless integration of CLIL into classroom settings. Moreover, continued research into best practices and the impact of CLIL on teachers' professional growth is essential to refine and adapt training approaches [2,351].

Practical Implications:

1. **Enhanced Teaching Competence:** Incorporating CLIL in teacher training equips educators with the skills to teach content effectively while fostering language development. Teachers learn to design materials that integrate language and subject knowledge, catering to diverse learners.

2. **Cultural Awareness and Sensitivity:** CLIL encourages understanding cultural nuances embedded in language and subject matter. Training programs can focus on promoting cultural sensitivity, enabling educators to navigate multicultural classrooms better.

3. **Improved Student Engagement and Learning Outcomes:** Teachers trained in CLIL can employ interactive and engaging methodologies, promoting active learning. This approach leads to improved comprehension and higher retention rates among students.

4. **Professional Development:** Continuous training in CLIL offers ongoing professional development opportunities for teachers. It enables them to stay updated with innovative instructional techniques and adapt to evolving educational landscapes.

5. **Collaboration Across Disciplines:** CLIL fosters interdisciplinary collaboration among educators, promoting the sharing of best practices and resources across subjects. Teacher training programs incorporating CLIL can encourage collaboration and resource-sharing among faculty.

Future Directions:

1. **Research and Evaluation:** Continued research is crucial to ascertain the efficacy of CLIL in diverse educational contexts. Future directions involve in-depth studies assessing its impact on student outcomes, teacher proficiency, and long-term academic success.

2. **Specialized CLIL Training:** Tailoring CLIL training to specific subject areas or levels (e.g., STEM, humanities, primary, secondary) can further enhance its effectiveness. Future programs may offer specialized CLIL modules catering to these distinctions.

3. **Technological Integration:** Incorporating technology into CLIL training can be pivotal. Future programs might emphasize leveraging educational technology to create interactive, online CLIL resources and facilitate remote learning.

4. **Inclusive Approaches:** Focusing on inclusivity within CLIL training is essential. Future directions may involve strategies for accommodating learners with diverse linguistic and cultural backgrounds, ensuring equitable participation and success.

5. **Policy Implementation and Advocacy:** Encouraging policymakers to recognize CLIL's benefits and integrating it into national or regional education policies can pave the way for its widespread adoption. Advocacy efforts can emphasize the value of CLIL in preparing students for a globalized world [3, 34].

6. **Longitudinal Studies:** Conducting longitudinal studies tracking the progress of students taught by CLIL-trained teachers over an extended period can provide valuable insights into the long-term impact on language proficiency and academic achievement.

Incorporating CLIL into teacher training programs holds promise for fostering effective teaching practices, improving student learning outcomes, and preparing educators to navigate diverse educational landscapes. Continuing research and strategic advancements will further enhance its integration and impact on education.

Discussion. The discussion on enhancing foreign language teachers' professional competence through Content and Language Integrated Learning (CLIL) technology is crucial in the contemporary educational landscape. CLIL represents a pedagogical approach that integrates language learning with subject matter content, creating a synergistic environment for students. In this discussion, we delve into the implications, challenges, and potential benefits of using CLIL technology as a means to elevate the professional competence of foreign language teachers.

One of the primary advantages of incorporating CLIL technology is the opportunity it provides for language teachers to broaden their instructional strategies. Traditional language teaching methods often focus solely on language proficiency, neglecting the contextual and interdisciplinary aspects of education. CLIL encourages teachers to engage students in content-rich activities, fostering a deeper understanding of both language and subject matter. This demands foreign language teachers to adapt and expand their instructional repertoire, promoting a more holistic approach to language education [4].

Furthermore, the integration of technology within the CLIL framework empowers teachers to explore innovative teaching tools and resources. Digital platforms, multimedia materials, and interactive applications can enhance language acquisition by making the learning process more dynamic and engaging. As foreign language teachers navigate these technological landscapes, they simultaneously enhance their own digital literacy and technological competence, a skill set increasingly essential in today's educational landscape.

However, the implementation of CLIL technology is not without challenges. Foreign language teachers may face resistance or hesitation in adopting technology due to unfamiliarity or lack of

training. Professional development initiatives become imperative to equip educators with the necessary skills and knowledge to effectively integrate CLIL technology into their classrooms. Additionally, there may be concerns about the potential distraction or overreliance on technology, emphasizing the need for a balanced and purposeful integration to achieve optimal results.

Moreover, the discussion extends to the impact of CLIL technology on student outcomes. Research suggests that students engaged in CLIL environments tend to achieve higher language proficiency levels and demonstrate enhanced cognitive skills. This positive correlation emphasizes the potential benefits for foreign language teachers who adopt CLIL technology, as their students may exhibit increased motivation and achievement, thereby reinforcing the efficacy of this pedagogical approach [5].

Conclusion. The integration of CLIL technology has emerged as a catalyst for transforming the professional competence of foreign language teachers. By merging language learning with content instruction, CLIL empowers educators to create dynamic and immersive learning environments, nurturing both linguistic proficiency and subject-specific knowledge. Embracing CLIL methodologies in teacher training programs is pivotal in equipping educators with the skills and strategies necessary to meet the evolving demands of language education in an interconnected world. In conclusion, CLIL technology is a powerful tool that can be used to enhance foreign language teachers' professional competence. By utilizing CLIL technology, teachers can improve their language proficiency, pedagogical skills, and ability to integrate technology into their teaching. As foreign language education continues to evolve, teachers need to stay up-to-date with the latest teaching methodologies and technologies. CLIL technology provides teachers with the opportunity to do so and improve their effectiveness in the classroom.

As the educational landscape continues to evolve, CLIL technology is a promising avenue toward fostering a new generation of proficient language learners and competent language educators.

References

1. Coyle D. *Theory and planning for effective classrooms: supporting students in content and language integrated learning contexts.* / D.Coyle // *Learning Through a Foreign Language*; – London: 1, 1999.
2. Agapova T.V. *The CLIL method as a new educational technology.* / T.V. Agapova, L.Yu. Aisner // *Pedagogical Journal.* 2019. 9 (2A). – p. 348 – 356.
3. Dearden J. *Higher education teachers' attitudes towards English: A three-country comparison.* / J. Dearden, E. Macaro // *Studies in Second Language Learning and Teaching.* 2016. – Vol. 6, № 3. p. 30–34.
4. Kelly K. *Ingredients for successful CLIL* / K. Kelly. *article/keith-kelly-ingredientssuccessful-clil-0*
5. Yang W. *ESP VS CLIL: A Coin of Two Sides or a Continuum of Two Extremes?* / W. Yang - URL:https://www.esptodayjournal.org/pdf/current_issue/

МРНТИ 14.35.09

Әбдуәлі М.Ә.,¹ Омаркулова.Б.А.,² Исмаилова О.А.³

^{1 2 3}КазНацЖенПУ

¹ магистры педагогических наук.

³ старший преподаватель, магистр педагогических наук.

КазУМО иМЯим.Абылайхана

³КазНПУ им. Абая

³ старший преподаватель, магистр педагогических наук.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ.

Аннотация

Данная работа рассматривает актуальность и эффективность использования мультимедийных технологий в процессе обучения английскому языку в средней школе. В контексте современных требований к образованию и развитию информационных технологий, мультимедийные ресурсы становятся все более востребованными как средство обогащения учебного процесса. Автор анализирует преимущества такого подхода, включая повышение мотивации учащихся, улучшение понимания материала и развитие коммуникативных навыков. Также рассматриваются возможные проблемы и ограничения при внедрении мультимедийных технологий в образовательную практику, а также предлагаются стратегии и методы их преодоления. Работа основана на обзоре существующих исследований и педагогического опыта, а также на собственных наблюдениях автора в контексте школьного обучения английскому языку.

Ключевые слова: Мультимедийные технологии, образовательный процесс, коммуникативные навыки, информационные технологии.

М.Ә. Әбдуәлі,¹ Б.А. Омаркулова,² О.А. Исмаилова³

¹ ҚазҰҚПУ

^{1 2} педагогика ғылымдарының магистрлері

Абылай хан атындағы ХҚ және ӘТУ

2 аға оқытушы, педагогика ғылымдарының магистрі.

Абай атындағы ҚазҰПУ.

3 аға оқытушы, педагогика ғылымдарының магистрі.

ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ.

Аңдатпа

Бұл жұмыста мультимедиялық технологияларды орта мектепте ағылшын тілін оқыту үдерісінде қолданудың өзектілігі мен тиімділігі қарастырылған. Білім берудің заманауи талаптары мен ақпараттық технологиялардың дамуы жағдайында мультимедиялық ресурстар оқу үдерісін байыту құралы ретінде сұранысқа ие болуда. Автор бұл әдістің артықшылықтарын, соның ішінде оқушылардың ынтасын арттыру, материалды түсінуді жақсарту және

коммуникативті дағдыларды дамыту жолдарын талдайды. Мультимедиялық технологияларды оқу тәжірибесіне енгізудегі мүмкін болатын проблемалар мен шектеулер де талқыланып, оларды шешудің стратегиялары мен әдістері ұсынылады. Жұмыс бар ғылыми-педагогикалық тәжірибені шолуға, сондай-ақ мектептегі ағылшын тілін оқыту контекстіндегі автордың жеке бақылауларына негізделген.

Кілт сөздер: Мультимедиялық технологиялар, оқу үдерісі, коммуникативті дағдылар, ақпараттық технологиялар.

Abduali M.O.¹ Omarkulova.B.A.² Ismailova O.A.³

^{1 2 3}KazNWTTU

¹ masters of pedagogical sciences.

KazUIR & WL named after Ablai Khan

²senior lecturers, masters of pedagogical sciences.

KazNUPU named after Abai.

³ senior lecturers, masters of pedagogical sciences.

THE USE OF MULTIMEDIA TEACHING TECHNOLOGIES IN ENGLISH LESSONS OF THE SECONDARY SCHOOL

Abstract

This work analyzes the relevance and effectiveness of using multimedia technologies in the process of teaching English in secondary school. In the context of modern requirements for education and the development of information technology, multimedia resources are becoming increasingly in demand as a means of enriching the educational process. The author analyzes the benefits of this approach, including increasing student motivation, improving understanding of the material, and developing communication skills. Possible problems and limitations in introducing multimedia technologies into educational practice are also discussed, and strategies and methods for overcoming them are proposed. The work is based on a review of existing research and teaching experience, as well as the author's own observations in the context of school English language teaching.

Keywords: Multimedia technologies, educational process, communicative skills, information technologies.

Introduction. The teacher today actively uses practical tasks for such computer solutions as obtaining information in various forms, developing subject and special knowledge and skills in the subject, acquiring control and setting the level of education, organizing various forms of education, managing the learning process. The computer can be used at any stage of learning. The widespread use of digital technologies affects the entire education system. We can safely say that they have become part of the educational activities of subject specialists, and have not become an exception and the subject of "Foreign Language".

Actual and educational language coverage programs that imitate communication situations make it possible to create a communicative situation for students that is close to the real, ubiquitous. The possibilities of sharpening technologies not only allow speech impairment, but also lead to a situation of communication in a color, dynamic and static projection.

Today there are many definitions of the concept of "multimedia". But they all agree that multimedicine includes text, graphics, animation, video and sound information presented in various ways.

According to N.A. Savchenko, multimedia is a complex of hardware and software tools that allow using a dialogue in an interactive mode with heterogeneous data (graphics, text, sound, video)

organized in the form of a single information environment; computer interactive internal systems, increased productivity with sound graphics and text, speech and high-pitched sound; still images and moving video; technology describing the order of development, application and application of processing tools of various types; synthesis of three elements: available character information (texts, graphics, animation), reproduction production information (video, photographs, paintings, etc.) and sound production information (speech, music, other sounds); a generalizing type of information, which in itself is a traditional statistical visual (text, graphics) and dynamic information of various types (speech, music, video clips, animation) [1, p. 136]

According to S.V. Simonovich, Bent B.Andersen, K.Van den Brink, under multimedia is a combination of several types of data (text, graphics, sound, video) in a single digital representation [Zakhartseva 2003: 32]. D.L. Krechman, A.I. Pushkov believes that this is a complex of software and hardware that ensures the effective operation of the interactive mode with heterogeneous data (graphics, text, sound and video) organized as a single information environment [Krechman, Pushkov 1999: 27]. Yu.A. Shafrin, I.G. Zakharova, V.B. Popov uses definitions: multimedia is a special technology that allows, with the help of careful handling and technical means, to take into account ordinary information (text and graphics) with sound and moving images [2, p.282].

Methods. The important role of multimedia technologies in the process of teaching foreign languages, according to M.A. Bogatyreva, is observed by the following functions:

1) integrate different types of information in one object - container (text, sound, video, etc.) and explores it, influencing different senses;

2) developed critical thinking;

3) stimulate the cognitive process;

4) discussion of interaction with trainees;

5) serviced to students' requests;

6) individualize the learning process;

7) active group work in delayed environments;

8) develop the skills of working in the game;

9) to form sustainable motivation;

10) to create conditions as close as possible to reality for the development of scientific and professional skills (virtual laboratories, expeditions, museums, etc.).

All these methodological functions of language are widespread among students in all aspects of foreign language communicative skills. In conclusion with Ek Van's data (EkVan, 1986), foreign language communicative competence has an adjective: linguistic, sociolinguistic, sociocultural, social, discursive and compensatory.

promotion from above, expected training

– the principle of integrity, that is, the program should be in a complex form Research harmonious system of goals, methods, means, forms, conditions for determining, observable, the most realistically observable and the development of a specific didactic system;

– the principle of reproducibility associated with the threat of ICT infection, taking into account the characteristics of this pedagogical environment to achieve the set learning goals;

– the principle of non-linearity of pedagogical structures, which determines the priority of choice, is of great importance for cases of self-organization and self-regulation of pedagogical systems;

– the nature of the adaptation of the learning process to the student, including the fact that the educational process must have the properties of choice for subprocesses, each of which has its own meaning, only to identify features, to study the cognitive examination of the student;

– the supposed excess amount of information that requires the development of such technological processes of the information being trained, which create optimal conditions for them for the generalized use of the knowledge presented [Bulanova, Toporkova 2004: 64].

A powerful fruit for the formation and development of speaking skills is the inclusion of video materials in the pedagogical process. The use of video lessons for the wide implementation of the

main areas of education: authenticity, communicative orientation, visibility, situationality, dialogue of cultural and cultural variability.

Video lessons using audiovisual expressiveness increase the impact on students, which is necessary for the development of speech skills and the consolidation of language knowledge. Video lessons, as one of the most common methods of learning, visually represent the material. The goal is the formation and consolidation of speech and communication skills, intercultural qualifications [3, p.62].

The use of video in the processing process must comply with the requirements for accessing materials. In this regard, it may be optimal to use the capabilities of Web 2.0 tools. The methodological potential of educational video resources has not yet been fully analyzed and is in the process of being developed, assessing the advantages and disadvantages of solving video for specific scientific problems.

The organization of the process of teaching foreign languages on the basis of modern information and communication technologies Web 2.0 requires both technical and especially methodological understanding of the material for its use in the educational process. At the present time, there is also a need to draw up a structure for the design and presentation of the created research products.

A special place among Web 2.0 technologies is occupied by the TED-Ed platform. The identification of didactic service to TED-Ed parties, the development of video lessons and their use, both for classroom and extracurricular work, are associated with increased learning efficiency and student motivation.

The uniqueness of the TED-Ed site is that it invites the teacher to create their own lessons based on TED-Talks video lectures (TED-Talks - disclosure of public speaking in relation to culture, science and technology) or YouTube videos and videos. This is a media portal for learning live English, expanding horizons and communication. The use of the video of this research portal in the English language of the general realization of the possession of consciousness, when there is a joint development of both proper communicative and professional communicative, informational, academic and social skills [4, p.219].

The TED-Ed educational platform provides the opportunity to rent ready-made video lessons. As a rule, the videos on the basis of which the lessons are based are short and provide answers to a variety of questions on the topic, they are easily digestible, because the language is quite simple and understandable. The material is very infographic, informative and interesting to the general public. To create a video lesson, the teacher does not need to know any programming elements. The site provides all the necessary instructions for work. The only task that the teacher faces is a high-quality original product in demand. To begin with, it is advisable to familiarize yourself with the ready-made lessons already posted on the site. The topics of the lessons are very diverse, everyone can choose to taste.

Thus, the use of a wide range of teaching lessons on speaking a foreign language can dramatically increase students' interest in the subject, improve the quality of material consumption (thank you for providing information and receiving information), which allows you to individualize the learning process and makes it possible to avoid assessing perception. The introduction of information and communication multimedia technologies creates the preconditions for the intensification of the educational process in the realities of a modern general education school, places the student in the environment in which he is used and at the choice itself, since it also takes place with the use of a computer.

The current state of society's information resources, the accelerating pace of their replenishment and renewal lead to a revision of both methodological positions and technological solutions. In this regard, the school needs to optimize the educational process for mastering the skills of a foreign language, providing effective and high-quality teaching of children to communicate in foreign languages. To solve the indicated problem, in our opinion, it is possible to apply intensive learning technologies from secondary school.

However, the existing general educational programs for teaching foreign languages at school do not allow students to develop the required skills, since the expected number of hourly workloads per week is insufficient and the material being studied does not allow the formation of free speech production of foreign language speech. Based on this, a new goal has been set for the school: to prepare students for life in a multinational and multicultural society, due to the high-quality mastery of the experience of communication in foreign languages by schoolchildren.

Thus, education faces the primary task of improving the process of teaching foreign languages, allowing students to master them at a high level of competence. multimedia lexical learning language According to modern pedagogical education, the process should be aimed at the formation of key competencies among students, due to the optimization and intensification of the educational process. This provides for the formation of elementary communicative competence among students, which makes it possible for limited speech capabilities and needs in oral and written speech.

At the moment, the content and technologies of teaching foreign languages in elementary school are not yet focused on the intensification and mastery of the language at the level of communicative competence. Therefore, it is necessary to change the existing approach in organizing the process of teaching foreign languages in secondary school based on the development of educational content and technologies.

Results. An analysis of the results in terms of the strength of mastery of skills allows us to speak about the positive dynamics of the growth in the number of students with a high indicator among students. Thus, in the process of experimental work, we have confirmed that the implementation of the proposed work contributes to the effective development of oral speech in the framework of the use of multimedia teaching aids in the process of teaching foreign languages in elementary school. This was reflected in an increase in the level of students' success in mastering oral and written speech. Thus, the purpose of the work is achieved, the tasks are solved.

Through the interaction with multimedia, the students become increasingly familiar with academic vocabulary and language structure. Connecting with the Internet will make the benefit of increased student motivation. Students are eager to begin class and often arrive early at the computer lab, logging on the Internet and beginning research on their own. They also often stay after class to continue working on the Internet [5, p.326].

Conclusion. Overall, students develop greater confidence in their ability to use English because they need to interact with the Internet through reading and writing.

Using multimedia provides the students to gather information through media that encourages their imaginations, interests.

Learning process is the only life long process in everyone's life. But the only thing is that everyone desires the learning to be an easy one.

The teachers should make the students to adapt to the changes. Multimedia has become an indispensable tool in English teaching classrooms.

The new technology pavesway for more innovative methods in teaching English.

References:

1. Belanovich-Zubov V.E. *Experience in the development and use of multimedia in the educational process: a manual* / V.E. Zubov; Ros. acad. state service under the President of the Russian Federation. Federation, Sib. acad. state services. - Novosibirsk: SibAGS, 2005. - 136 p.

2. Bogdanova D.A. *On some possibilities of using modern developments in information and communication technologies for education* / D.A. Bogdanova // *Uchenye zapiski ISGM*. - 2015. - No. 1. - S. 54-59.

3. Vorobyova V.V. *The influence of the use of information and communication technologies in modern education on the process of transition to the information society* / V.V. Vorobyova // *Information and education: the boundaries of communications*. - 2013. - No. 5 (13). - S. 62.

4. *Gobareva Ya.L. Application of new information technologies in education / Gobareva Ya.L., Kochanova E.R., Toropova N.V. // Information technologies in the financial and economic sphere: past, present, future International scientific conference. - 2013. - S. 219.*

5. *Osin A.V. Open educational modular multimedia systems / A. V. Osin. - Moscow: Publishing Service Agency, 2010. - 326 p.*

ӘОК: 81'0;373.1.02

Д.Қ. Рысмамбетова¹, С.С. Конырбаева²

*¹2-ші курс магистрант, ²п.ғ.к., қауымдастырылған профессор (доцент)
^{1,2}Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ*

БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕГІ МЕТАТАНУ АЛГОРИТМІНІҢ МӘНІ МЕН МАЗМҰНЫ

Аңдатпа

Бұл мақалада жалпы психологиялық дискурстың кең ауқымында метатану мәселелерін қарастыруға арналған. Сондай-ақ метатанудың әдіснамалық мәселелеріне шолу, оның оқу және кәсіби қызметтегі рөлін сипаттау, метакогнитивті процестерді диагностикалау және оңтайландыру мәселелерін қарастыру қамтылды.

Кілт сөздер: метатану алгоритмі, рефлексия, жоспарлау, бақылау, бағалау.

СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ АЛГОРИТМА МЕТАПОЗНАНИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Рысмамбетова Д. Қ.¹, Конырбаева С.С.²

*¹Магистрант 2-ого курса, ²к.п.н., ассоциированный профессор (доцент)
^{1,2}КазНУ им. Аль-Фараби*

Аннотация

Статья посвящена рассмотрению проблем метапознания в широком спектре общего психологического дискурса. Также был рассмотрен обзор методологических проблем метапознания, описание его роли в учебной и профессиональной деятельности, рассмотрение вопросов диагностики и оптимизации метакогнитивных процессов.

Ключевые слова: алгоритм метапознания, рефлексия, планирования, мониторинга, оценки.

Rysmambetova D.K.¹, Konyrbaeva S.S.²

*¹2nd year Undergraduate student, ²c.p.s.Associate Professor (docent)
^{1,2}Al-Farabi Kazakh National University*

THE ESSENCE AND CONTENT OF THE METACOGNITION ALGORITHM IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Abstract

The article is devoted to the consideration of the problems of metacognition in a wide range of general psychological discourse. An overview of methodological problems of metacognition, a

description of its role in educational and professional activities, and consideration of issues of diagnosis and optimization of metacognitive processes were also considered.

Keywords: the algorithm of metacognition, reflection, planning, monitoring, evaluation.

Кіріспе. "Метатану" (metacognition) термині – өзінің ойлау стратегияларын талдай білу және танымдық әрекеттерін басқара білу – 1976 жылы Джон Флавелл (Джон Флавелл) енгізді. Ол танымдық процестерді бақылау мен реттеудегі метатанудың рөлін, саналы мақсаттарға қол жеткізуді және тексеру, жоспарлау, іріктеу және т.б. сияқты танымдық процестерді ажыратуды атап өтті[1].

Метатану – бұл біздің танымымыздың барлық аспектілеріне енетін негізгі процесс болып табылады. Біз ойлағанда, сөйлескенде, дауласқанда, мәселелерді шешкенде немесе әңгімеде дұрыс сөздерді іздегенде, біз өз ойларымызды үнемі қадағалап отырамыз. Кейде біз ол туралы әдейі ойлаймыз. Бірақ көп жағдайда метатану автоматты және еріксіз түрде жүреді, сондықтан біз оның бар екенін түсінбейміз. Өз ойларымыз туралы ойлау қабілетінің айқын артықшылығы – бұл біздің танымдық іс-әрекетімізді басқаруға мүмкіндік береді.

Метатануды зерттеу психологиялық білімнің әртүрлі салаларында жүзеге асырылады. Бұл даму психологиясы, эксперименттік және когнитивті психология, когнитивті неврология, білім беру психологиясы, клиникалық психология, тұлға психологиясы және әлеуметтік психология. Бұл мәселені психологиямен байланысты көптеген ғалымдар — әлеуметтанушылар, педагогтар, дәрігерлер, физиологтар және т. б. зерттейді.

Метатану тақырыбына үлкен қызығушылық оның түсіндірмелі және болжамды әлеуетімен байланысты. Метатану алгоритмі – бұл оқу процесін түсіну, өз бақылауларын реттеу және тілдік қабілеттерді пайдалану қабілетін көрсетеді. Сонымен, білім берудегі метатанудың заманауи зерттеулері, ең алдымен, оқу процесінің тиімділігіне және метакогнитивті стратегияларды дамыту жолдарын іздеуге бағытталған. Цифрлық дәуірде білім беру тек мектеп ұсынатын мадақтамадан немесе білім туралы дипломмен шектелмейтіндіктен және кәсіби салада үздіксіз біліктілікті арттыруды талап ететіндіктен, осы саладағы зерттеулер адам өмірінің барлық кезеңдерін қамтиды. Тұлғаның қызығушылығын арттыру, яғни оқыту және тәрбие процесінде оның ойлау сапасы мен эмоционалды жағдайын бақылау ретінде дамыған метатану алгоритмі болып табылады, сондай-ақ тұлғаның прогрессивті, позитивті және әлеуметтік дамуы үшін белгілі бір жағдайларды талап етеді.

Зерттеу әдіснамасы. "Метатану туралы ілім" білім ретінде зерттеледі және олардың ойлау қабілеттерін білудің ерекше формасы болып табылады. Мысалы, метатану оқушылардың өзін-өзі оқу мен тәрбиелеуге қатысты мәселелерді шешу стратегияларын қабылдауын қамтиды. Бұл ұғымды алғаш рет психологиялық ғылымға Джон Флавелл енгізген [2]. Автордың пайымдауынша, метатану алгоритмінің маңызды функцияларының бірі – танымдық іс-әрекетті рефлексивті түрде бақылау, бұл оқушыларға танымдық функцияларының ерекшеліктері туралы білімді өздерінің танымдық функцияларын реттеуге мүмкіндік береді.

"Метатану" ұғымының күрделілігі оны әртүрлі пәндерде қолданудың әр түрлі контекстімен байланысты (когнитивті психология, даму психологиясы, ақыл философиясы және т. б.), "өзін-өзі реттеу", "өзін-өзі басқару", "атқарушы бақылау" және т. б. сияқты басқа ұғымдар жиі қолданылатын түсініксіз ұғым.

Дж. Флейвелл өз еңбектерінде оны танымдық саланың негізгі ерекшеліктері мен оны бақылау тәсілдері туралы адамның білімінің жиынтығы ретінде анықтады. Дж.Флейвелл метатану алгоритмінің төрт компонентті анықтады: метакогнитивті білім, метакогнитивті тәжірибе, мақсаттар мен стратегиялар. Оның пікірінше, бұл компоненттер бір-бірімен өзара әрекеттеседі және осы өзара әрекеттесу арқылы адам метакогнитивті қабілеттерді дамытады[2].

Қазіргі уақытта педагогикалық психология мен білім беруде метакогнитивті процестерге ең мұқият назар аударылады. Сонымен қатар, қазіргі зерттеушілердің көпшілігі метатануды

өзі туралы білімге, тапсырма мен стратегияға негізделген танымдық іс-әрекетті басқару қабілеті ретінде қарастыра отырып, оны метакогнитивті білімнің, метакогнитивті сезімдердің және метакогнитивті реттеудің құрамдас бөлігі деп санайды.

Тағы бір қиындық туғызтатын элемент – бұл таным мен метатанымды қалай ажыратуға болады. Бұл ішінара танымдық процестер терең ұғымды және алуан түрлі, соның ішінде көптеген дағдыларға байланысты болып келеді. Дж. Флейвелл өзінің метатану тұжырымдамасын былай сипаттаған, яғни метатану алгоритмі мен таным мәні мен мазмұны бойынша әр түрлі, бірақ формасы мен сапасы жағынан бірдей, яғни дұрыс та, бұрыс та болуы мүмкін, есте сақталуы да, ұмытылуы да мүмкін екенін көрсетеді[2].

Метатаным алгоритмінің мазмұны – білім, білік және таным туралы ақпарат болып табылады, сонымен бірге таным мазмұны сыртқы (заттар, адамдар, физикалық құбылыстар, оқиғалар, белгілер және т.б.) немесе ішкі әлем (бейнелер, эмоциялар, сезімдер және т. б.) объектілеріне жатады. Дуглас Хакер ұйғарымы бойынша "Метатану алгоритмі деңгейіндегі ойлау – адамның тікелей сыртқы шындығынан туындамайды, керісінше метатанудың қайнар көзі ішкі психикалық шындықпен жанасады және толық қамтылуы ықтималы, яғни ол қалай жұмыс істейді және өзін қалай сезінеді [3]".

Төмендегі функциялар бойынша таным мен метатанымды ажырату келесідей жүзеге асырылады. Таным функциясы мәселені шешуді осы әрекетті сәтті аяқтауды қамтиды. Метатанудың функциясы – бұл мәселені шешу үшін осы таным процесін реттеу, мысалы, сыртқы кедергілерді жеңу үшін шоғырлануды арттыру, жағдайларды жақсы түсіну үшін жадыны саналы түрде пайдалану және т.б. Сонымен қатар, метатануды қалай зерттеу керек деген сұрақ туындайды.

Метатануды зерттеу әдістерінің ішінде мыналар ерекшеленеді: ойлау, процестен кейінгі сұхбат, жасқа байланысты оқыту, өзін-өзі есеп беру сауалнамасы. Бұл әдістердің әрқайсысының өзіндік артықшылықтары мен кемшіліктері бар. Сондықтан зерттеушілердің көпшілігі бұл әдістерді неғұрлым сенімді нәтижелерге қол жеткізу үшін бірге қолданған жөн деп санайды.

Таным – "әлем туралы шынайы білім алуға бағытталған субъектінің шығармашылық қызметі". Функционалды мақсатына, білімнің сипатына және тиісті құралдар мен әдістерге байланысты таным келесі формаларда жүзеге асырылуы мүмкін: күнделікті, мифологиялық, діни, көркемдік, философиялық және ғылыми және т.б.

Классикалық философия үшін таным процесі объективті шындықтың өзіне жүктелген. Абсолютті және өзгермейтін заңдылықтарын қабылдауда субъектінің пассивті рөлін болжайтын ойлау болып табылады. Бұл жағдайда танымның өзін екі негізгі бағытта түсіндіруге болады: таным естелік ретінде және таным рефлексия ретінде;

И.Кант жасаған "180 градусқа бұрылудан" бастап, таным шығармашылық қызмет ретінде түсіндіріледі, бұл таным процесінде субъектінің белсенді рөлін болжайды [4]

Танымды жүзеге асыру үшін таным субъектісі таным құралдарын да қолданатынын ескеріңіз. Бұл таным құралдары таным объектісіне айналған кезде, білімнің басқа түрі – метатану туралы айтуға болады[5].

"Метатану – бұл когнитивті процестерді бақылау функциясын қамтитын екінші және жоғары ретті ойлау түрі. Ол жай ғана ойлау туралы ойлау (thinking about thinking)...» ретінде анықталуы мүмкін" [6].

Метакогнитивті білім (1) ақпаратты зерттеу және өңдеу кезінде өзі туралы білім немесе оның күшті және әлсіз жақтарын білу, (2) тапсырманың табиғаты және оны орындау үшін қажетті жағдайлар, тапсырманың күрделілік деңгейі және (3) тапсырманы сәтті орындау үшін қолданылатын стратегиялар туралы білім [7]. Мысалы: *"Мен (өзім туралы) мәтіндік есептерде (мәселенің барысы туралы) қиындық көретінімді білемін, сондықтан алдымен есептеу есептеріне жауап беремін және мәтіндік есептерді кейінге қалдырамын (стратегия туралы білім)".*

Метакогнитивті сезімдер – бұл танымдық іс-әрекет кезінде пайда болатын және оның ағымының сипатын көрсететін танымдық іс-әрекетке немесе саналы тәжірибелер мен пайымдауларға ішкі эмоционалды реакция. Мысалы, мәселені шешкен кезде сіз таныс немесе дұрыс шешім қабылдауға болады. Метакогнитивті сезімдер танымдық іс-әрекеттің әртүрлі кезеңдерінде және әртүрлі жағдайларда пайда болады. Бұл сәттілік немесе сәтсіздік жағдайлары болуы мүмкін. Әсіресе, метакогнитивті сезімдер оқушы жаңа оқығанын түсінбеу сияқты қиындықтарға тап болған кезде пайда болады. Мұндай қиындықтар метакогнитивті процестерді ынталандыруы мүмкін және оқушы жағдайды түзетуге күш салады деп саналады.

Метакогнитивті сезімдердің әртүрлілігі: әртүрлі құбылыстар немесе әртүрлі терминдер?

"Кез-келген когнитивті мәселелерді шешу мәселенің мазмұнымен емес, оны шешу процесінің қалай жүретіндігімен байланысты тәжірибелермен бірге жүреді. Кроссвордты шешіп жатқаныңызды елестетіп көріңіз: кейбір сұрақтар оңай болып көрінеді және сіз өз жауабыңызға сенімдісіз, ал кейбіреулері мүмкін емес деп қабылданады; кейде Сіз дұрыс жауапты енгізесіз, бірақ оның дұрыстығына күмәнданасыз, ал кейде дұрыс Сөз тілдің ұшында айналады деп ойлайсыз және ол біраз уақыттан кейін еске түседі. Мұның бәрі метакогнитивті сезімдердің мысалдары – танымдық белсенділікпен бірге жүретін және қоршаған әлем құбылыстарынан гөрі оның ағымының сипатын көрсететін саналы тәжірибелер болып табылады.

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау. Метакогнитивті реттеу (регуляция) - бұл метакогнитивті жоспарлау стратегияларын (мақсат қою, мәселені шешу тәсілін жоспарлау, жұмыстың негізгі кезеңдерін анықтау, стратегияларды таңдау), мониторингі (міндеттерді түсінуді және шешім қабылдау жолындағы өз үлгерімін бақылау, қызметке өзгерістер енгізу, басқа стратегияларды таңдау) және бағалауды қолдану арқылы метакогнитивті білімге негізделген мәселелерді шешу процестерін бақылау мүмкіндігі танымдық іс-әрекеттің нәтижелері (Өзін-өзі бағалау және өзін-өзі бағалауға жауап ретінде өзін-өзі түзету). Өзіндік рефлексия метатанумен тығыз байланысты. Бұл білімнің көптеген салаларында сирек кездесетін құбылыс емес, өйткені оқушылар алынған ақпаратты рейтингке келтіріп, оны біртұтас құрылымдарға ұйымдастырып, жағдайларды талдап, гипотезалар құрып, мәселені шешудің жолдарын ойластыруы керек. Өзін-өзі көрсету тақырыпты жақсы түсінуге ғана емес, сонымен қатар оқытудың субъективті процестері, метатанымдық дағдылар туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді. Схема 1-ге назар аударалық.

Схема 1

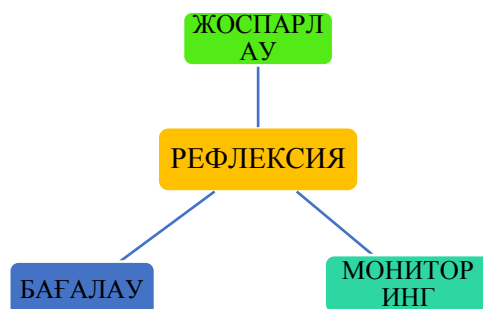

Схема 1. Рефлексия құрылымы

Жоспарлау кезеңінде оқушылар мұғалімнің алдына қойған оқу мақсаты туралы ойлайды, өз жұмысының негізгі қадамдарын анықтайды, оқу мәселесін шешу тәсілдері мен қолданатын оқу стратегияларын қарастырады. Ол үшін оқушыларға өздерінен сұрауға кеңес беріледі:

"Менен не сұрайды?"»

"Мен қандай оқу стратегияларын қолданамын?"»

"Мен бұрын қолданған және пайдалы болуы мүмкін оқу стратегиялары бар ма?"»

Мониторинг кезеңінде оқушылар жұмыс жоспарын жүзеге асырады, оқу мақсатына жетудегі жетістіктерін бақылайды және қажет болған жағдайда жұмыс істемейтін оқу стратегияларынан бас тарту арқылы өз қызметіне өзгерістер енгізеді. Осы кезде оқушылар өздерінен сұрай алады:

Мен қолданатын оқу Стратегиясы жұмыс істей ме?"»

"Мен басқа нәрсені сынап көруім керек пе?"»

Бағалау кезеңінде оқушылар оқу мақсаттарына қол жеткізгендерін, таңдаған оқу стратегияларының қаншалықты пайдалы болғанын, оқу мақсатына жетуге не көмектескенін және не кедергі болғанын анықтайды. Ол үшін оқушылар өздеріне сұрақ қояды:

"Мен қаншалықты жақсы жұмыс жасадым?"»

"Не дұрыс болмады?"»

"Келесі жолы мен басқаша не істей аламын?"»

Ал не жақсы өтті?"»

"Мен бұл стратегияны қандай басқа мәселелер үшін қолдана аламын?"»

Рефлексия метакогнитивті реттеудің немесе жоспарлау-бақылау-бағалау процесінің негізгі негізі болып табылады. Сондықтан, осы процесс барысында оқушыларды рефлексивті сұрақтар арқылы өзіне-өзі талдау жасай алады. Төмендегі кесте 1-ге назар аударалық.

Кесте 1

Стратегия	Сипаттама	Пайдалану	Орташа әсер мөлшері
Ұйымдастыру және қайта құру	Оқытуды жақсарту мақсатында оқу материалын қайта топтастыру	Эссе жазбас бұрын жоспар құрыңыз	0,85
Нәтеженің орындалуын қарастыру	Өзіңіз үшін анықтау: табысқа жету үшін ынталандыру немесе сәтсіздіктің болдырмау үшін талап қою	Тапсырма аяқталғанға дейін ойын-сауықты кейінге қалдыру	0,70
Өзін-өзі оқыту	Тапсырманы орындау үшін қажетті қадамдарды айту	Тапсырманың шешу кезеңдерін анықтау	0,62
Өз әрекеттерін бағалау	Өз жұмысын бағалау үшін стандарттарды белгілеу және пайдалану	Мұғалімге тапсырмас бұрын жұмысты тексеріңіз	0,62
Реферат жазу	Оқу міндеттерін шешуге қатысты ақпаратты жазу	Сабақта жазба жүргізу	0,59
Қайталау және есте сақтау	Әдістердің көмегі арқылы тікелей материалды игеру және есте сақтау	Есте сақтау үшін тапсырмаларды дәптерге жазу	0,57
Мақсат қою, жоспарлау	Оқу мақсаттарын қою, іс-әрекеттердің реттілігін, қол жеткізу уақытын және осы мақсаттарға байланысты қорытынды іс-шараларды жоспарлау	Оқу барысында орындалуы керек тапсырмалардың тізімін жасаңыз	0,49
Өз іс-әрекеттерін бақылау	Өз жұмысының орындалуын бақылау және оның нәтижелерін қадағалау	Оқу нәтижелерін жазу	0,45
Тапсырмаларды орындау стратегиялары	Тапсырмаларды талдау және оқытудың нақты, ең сәтті әдістерін таңдау	Фактілерді есте сақтаудың мнемоникалық ережелерін ойлап табыңыз	0,45
Психикалық ұсыныс	Оқуға ықпал ететін психикалық бейнелерді құру немесе еске түсіру	Оқудағы сәтсіздіктің салдарын ойша елестету	0,44
Уақытты басқару	Уақытты бағалау	Үй тапсырмасын орындау уақытын қамти отыра, күнделікті сабақ кестесін жасаңыз	0,44

Кесте 1. Метакогнитивті стратегиялар және олардың тиімділігі (Л.Лейверидің зерттеуі бойынша)

Рефлексияға арналған сұрақтар

1. Сіздің студенттеріңізге оқу пәнін сәтті үйрену үшін қандай метакогнитивті стратегиялар қажет?

2. Сіздің оқушыларыңыз оқу пәнін сәтті үйрену үшін қандай метакогнитивті стратегияларды қолданады?

3. Студенттерге сіздің оқу пәніңізді сәтті оқып шығуға тағы қандай метакогнитивті стратегияларды ұсынар едіңіз?

Қорытынды. Ғылыми психологиялық әдебиеттерге шолу арқылы метатану алгоритмінің көп функциялы екенін көруге болады. Метатануды оқыту – бұл оқу процесіне жаңа белсенділікті қосудан гөрі күрделі міндет және жетістікке жету үшін метатанымдық дағдыларды нақты оқу процесіне қосу қажет. Метатану алгоритмін зерттеу кезінде қиындықтар туындайды: таным мен метатанудың айырмашылығы, метатанымдық дағдылардың болуын дәл өлшеу мүмкіндігі, метатанымдық дағдыларды үйрету мүмкіндігі (және олар оқу мазмұнына байланысты ма). Жалпы, осы қиындықтарды тек осы тақырып бойынша қосымша зерттеулер жеңе алады.

Қортындылай келе, Метатану – бұл өзінің ойлауы туралы ойлау немесе өзін-өзі көрсету, оның көмегімен адам өзі туралы білімді, тапсырма мен стратегияларды қолдана отырып, тәжірибеге, сезімдерге, эмоцияларға назар аудара отырып, өзінің танымдық іс-әрекетін метакогнитивті реттеуді жүзеге асырады, яғни танымдық іс-әрекетті жоспарлайды, таным мақсатына жетудегі жетістіктерін бақылайды және нәтижені бағалайды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. *Новейший философский словарь. 3-е изд., исправл. – Мн.: Книжный Дом. 2003.– 1280 с. – (Мир энциклопедий).*
2. *Flavell J.H., Miller P.H., Miller S.A. Cognitive Development. New Jersey, 2001;*
3. *Hacker D.J., Metacognition: Definitions and empirical foundations. In D.J. Hacker, J. Dunlosky, and A. C. Graesser (eds.), Metacognition in Educational Theory and Practice, chapter 1. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1998.*
4. *Кант И. Критика чистого разума. – М.: Мысль, 1994.*
5. *Величковский Б.М. Когнитивная наука: Основы психологии познания, в 2 томах. – Т. 2. – М.: Смысл: Издательский центр «Академия», 2006. – 432 с.*
6. *Wellman H. The origins of metacognition. In D.L. Forrest-Pressley, G.E. MacKinnon, and T.G. Waller (eds.), Metacognition, Cognition, and Human Performance, volume 1 – Theoretical Perspectives, chapter 1, pp. 1-31. Academic Press, Inc., 1985.*
7. *Кучурин В.В. Метапознание в обучении. Рабочая тетрадь учителя.–СПб.: ГАОУ ДПО «ЛОИРО», 2022. – 39 с.*

МАЗМУНЫ/
СОДЕРЖАНИЕ/
CONTENTS

ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

А.М. Абдугаппар, З.А. Кемелбекова Шетел тілін оқытуда бастауыш сынып оқушыларына мультфильмдерді қолдану ерекшеліктері.....	5
Abdugappar A.M, Kemelbekova Z.A. The use of animated films in teaching efl to primary school students.....	11
Ұ.Б. Байырхан, З.А. Кемелбекова Оқытудың когнитивтік әдістерін қолдану арқылы орта мектеп оқушыларының идиомалық білімдері мен шеберлігін дамыту.....	15
Әбдуәлі М.Ө., Омаркулова Б.А., Исмаилова О.А Использование игровых технологий на уроках английского языка.....	20
R.Ykylas, Tautenbayeva A.A. Teaching english by using the dialogue method.....	25
Алпысова Ж.Е., Тулегенова М.Б. Виды речевых ситуаций и проблемы в преподавании.....	30
Таженова А.С., Абикиенова Ж.Ж., Крыкбаева А.Д. Оқытудың дәстүрлі және инновациялық әдістері: оқу процесінде белсенді оқыту әдістерін қолдану.....	35
Кушегенова Ж.К. Методы и способы преподавания русского языка.....	41
Toksanbay A.M., Seidaliyeva G.O. Implementation of pbl technology in the development of writingskills.....	44

ЛИНГВОМӘДЕНИЕТТАНУ
ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ
LINGUA-CULTURAL LINGUISTICS

Ұ.Б. Байырхан, З.А. Кемелбекова Жалпы білім беретін мектептерде тіл мен мәдениетті оқытудағы идиоматикалық сөз тіркестерінің рөлі	51
--	----

КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
THE ROLE OF COMPETENCY
IN LEARNING LANGUAGES

Sabitova Zh.M., Seidaliyeva G.O Authentic materials as tools to enhance efl students' intercultural communicative competence.....	58
Кунакова К.У., Бейкутова А.М., Таженова А.С. Журналист-студенттердің шеттілдік коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы Сандық медиа құралы	64
Отрокова А.Д. Интерактивті технологияларды қолдану арқылы орта мектеп оқушыларының шет тіліндегі коммуникативтік құзыреттілік деңгейін арттыру..	76
К.Н. Zhubanova, Baymuratova I.A. Future foreign language specialists communicative competence formation process.....	85

**КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ТІЛ ҮЙРЕТУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР
ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИИ
В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКАМ
MULTILINGUAL EDUCATION AND INNOVATIONS
IN LEARNING LANGUAGES**

М.К. Munarbay, Zh.B. Kurmambayeva Enhancing foreign language teachers' professional competence through clil technology.....	90
Әбдуәлі М.Ө., Омарқұлова.Б.А., Исмаилова О.А. Использование мультимедийных технологий обучения на уроках английского языка в средней школе.....	95
Рысмамбетова Д.Қ., Қонырбаева С.С. Білім беру процесіндегі метатану алгоритмінің мәні мен мазмұны.....	100

«ХАБАРШЫ» ЖУРНАЛЫНЫҢ
«КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІ ФИЛОЛОГИЯСЫ»
СЕРИЯСЫНДА БАСЫЛАТЫН МАҚАЛАЛАРДЫ БЕЗЕНДІРІЛУГЕ

ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР:

I. Қажетті материалдар.

1.1. Парақтардың төменгі орта жағы қарындашпен нөмірленген мақала көшірмесі мен оның электрондық нұсқасы.

1.2. Аңдатпа 200 сөзден және Түйін сөздер 10-12 сөзден тұрады және олар қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде болуы тиіс.

1.3. Мақаланың мазмұны: а) кіріспе бөлім; ә) талдау; б) тәжірибе (егер болса); в) қорытынды;

г) әдебиеттер тізімі және түйін сөз (екі тілде: егер де мақала қазақ тілінен болса, түйін сөз (15 сөз) – орысша және ағылшынша, ал егер де орыс тілінде болса, түйін сөз (15 сөз) қазақша және ағылшынша болуы тиіс және т.б.) керек.

1.4. Автор (авторлар) жайында берілетін мәліметтер: аты-жөні толық, жұмыс орны (ұжым аты, жоғары оқу орнының толық аты және қысқартылған аты), атқаратын қызметі, ғылыми дәрежесі мен атағы, жұмыс және үй телефоны, электронды поштасы.

II. Мақаланы безендіру ережесі.

2.1. Мақала мәтіні терілуі: Word стандартты формат А4, Times New Roman, кегль №14, бір интервал арқылы, парақтың жоғарғы және төменгі бос өрістері – 2,5 см; оң жақтағы – 1,5 см; сол жақтағы – 3 см болуы керек.

2.2. ӘОК – сол жақ жоғарғы бұрышта бас әріптермен (кегль №13).

2.3. Автордың (авторлардың) аты-жөні – жартылай қарайтылған кіші әріптермен ортада және келесі жолға жұмыс істейтін ұжым мен қала, мемлекет аты (кегль №13).

2.4. Мақала аты – бір бос жолдан кейін жартылай қарайтылған бас әріптермен (кегль №13).

2.5. Аңдатпа және Түйін сөздер – мақала жазылған тілде (кегль №12).

2.6. Мақала мәтіні – бір бос жолдан кейін (кегль №14).

2.7. Әдебиеттер тізімі (кегль №13).

2.8. Әдебиеттерге сілтемелер квадраттық жақшада беріледі, *мысалы*, [1], [2, 315 б.], [4-7].

III. Мақалаларды жариялау тілдері – қазақ, орыс, ағылшын, қытай тілдері және т.б.

Редакцияға түскен мақалаларға сала бойынша мамандардың пікірлері беріледі. Пікір негізінде редакция алқасы авторға мақаланы толықтыруға (түзетуге) ұсыныс жасауы, не мүлдем қайтарып беруі мүмкін. Әр автор өз мақаласының мазмұнына, грамматикалық, стилистикалық және орфо-графиялық жіберілген қателеріне жауапты.

Мекен-жайы: Алматы қаласы, Жамбыл көшесі, 25, Абай атындағы ҚазҰПУ, жұмыс телефоны: **8(727) 2 91-40-87**, эл. пошта: saule.vessenaman@mail.ru

Редакция алқасы

ТРЕБОВАНИЯ

К ОФОРМЛЕНИЮ СТАТЕЙ В ЖУРНАЛЕ «ХАБАРШЫ/ВЕСТНИК»,
серия: ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИНОСТРАННАЯ ФИЛОЛОГИЯ

I. Необходимые материалы.

1.1. Статья в распечатанном и электронном варианте: нумерация страниц внизу по центру.

1.2. Аннотация (200 слов) и ключевые слова (10-12 слов) на трех языках (на казахском, русском и английском).

1.3. Содержание статьи: а) введение, б) анализ, в) практическая часть (если есть), г) заключение, д) список литературы, е) резюме из 15 слов: если статья на казахском языке – резюме на русском и английском языках, если на русском языке – на казахском и английском.

1.4. Сведения об авторе (соавторе): ФИО полностью, место работы (название организации, вуза полное и сокращенное название), должность, учёная степень, звание, контактный телефон, e-mail.

II. Оформление статьи.

2.1. Набор текста статьи: Word стандартного формата А4, Times New Roman, кегль №14, через 1 интервал, поля: верхнее, нижнее – 2,5 см, правое – 1,5 см, левое – 3 см.

2.2. УДК – в левом верхнем углу прописными буквами (кегель №13).

2.3. Фамилия, инициалы автора (соавтора) – по центру полужирным строчным шрифтом, (кегель №13), следующая строка – место работы, город, страна.

2.4. Название статьи – через интервал полужирным прописным шрифтом (кегель №13).

2.5. Аннотация и ключевые слова – на языке оригинала (кегель №12).

2.6. Текст статьи – через интервал (кегель №14).

2.7. Список литературы (кегель №13).

2.8. Ссылки в тексте на литературу даются в квадратных скобках, *например*, [1], [2, с. 315], [4-7].

III. Язык издания статьи – казахский, русский, английский, китайский и др.

Поступившие в редакцию статьи рецензируются ведущими специалистами и учеными по отраслям знаний. Статья, на основании редактирования, может быть возвращена для ее корректирования и доработки. Статьи, не соответствующие требованиям, возвращаются. Каждый автор несет ответственность за содержание, грамматические, стилистические и орфографические ошибки.

Адрес: г. Алматы, ул. Жамбыла, 25, КазНПУ им. Абая, контактный телефон: **8(727) 2 91-40-87**, электронный адрес: saule.yessenaman@mail.ru

Редакционный совет

REQUIREMENTS

TO THE ARTICLES IN THE JOURNAL "KHABARSHY/VESTNIK" SERIES: MULTILINGUAL EDUCATION AND FOREIGN LANGUAGES

I. Required materials.

- 1.1. An article in the printed and electronic version: page numbers at the bottom center.
- 1.2. Abstract (200 words) and key words (10-12 words) in the original language.
- 1.3. Article content: a) introduction b) analysis c) the practical part (if there is one), d) conclusion, e) references, e) summary/resume consists of 15 words (article in the Kazakh language: a summary in Russian and English languages, in Russian: in Kazakh and English).
- 1.4. About the author (co-author): full name, work place (name of organization, full and abbreviated name of the university), position, academic degree and title, telephone number, e-mail.

II. Designing articles.

- 2.1. Typesetting articles: Word standard A4, Times New Roman, type size 14, 1 interval, margins: top, bottom – 2.5 cm, right – 1,5 cm, left – 3 cm.
- 2.2. UDC – at the top left corner in capital letters (type size 13).
- 2.3. Author's name and initials (co-author) – centered in bold lower case letters (type size 13), the following line – work place, city, country.
- 2.4. Title of the article – in the interval in bold uppercase letters (type size 13).
- 2.5. Abstract and keywords – in the original language (type size 12).
- 2.6. Text of the article – a line after, (type size 14).
- 2.7. References (type size 13).
- 2.8. References cited in the text are given in square brackets, for example [1], [2, p. 315], [4-7].

III. Publishing language of articles – Kazakh, Russian, English, Chinese, etc.

Submitted articles are reviewed by leading experts and scholars on the definite spheres. The article based on the editing can be returned to its correction and refinement. Articles that do not meet the requirement will be returned. The author of an article is responsible for the content, grammatical, stylistic and orthographic errors.

Address: 25 Jambyl Str., Abai KazNPU, Almaty, Tel: **8 (727) 2 91-40-87**, e-mail: **saule.yessenaman@mail.ru**

Editorial Board

**Келесі басылымның негізгі бөлімдері
Рубрики следующего выпуска
Rubrics of the next issue:**

**ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕ БІЛІМ БЕРУ
ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
FOREIGN LANGUAGE EDUCATION**

**ЛИНГВИСТИКА ЖӘНЕ МӘТІН ЛИНГВИСТИКАСЫ
ЛИНГВИСТИКА И ЛИНГВИСТИКА ТЕКСТА
LINGUISTICS AND TEXT LINGUISTICS**

**ЛИНГВОМӘДЕНИЕТТАНУ
ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ
LINGUA-CULTURAL LINGUISTICS**

**ТІЛДЕРДІ ОҚЫТУДАҒЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІҢ РӨЛІ
РОЛЬ КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
THE ROLE OF COMPETENCY IN LEARNING LANGUAGES**

**КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ТІЛ ҮЙРЕТУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР
ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
MULTILINGUAL EDUCATION AND INNOVATIONS IN LEARNING LANGUAGES**

BULLETIN

**«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы
Серия «Полиязычное образование и иностранная филология»
Series «Multilingual Education and Philology of Foreign Languages»**

№4(44), 2023

Басуға 24.04.2024. Пішімі 60x84 ¹/₈.
Қаріп түрі «Тип Таймс» Сыктывкар қағазы.
Көлемі 14. Тираж 300. Тапсырыс 232.

050010, Алматы қаласы, Достық даңғылы, 13.
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің
«Ұлағат» баспасының баспаханасында басылды.